UNIVERSITATEA *SPIRU HARET*

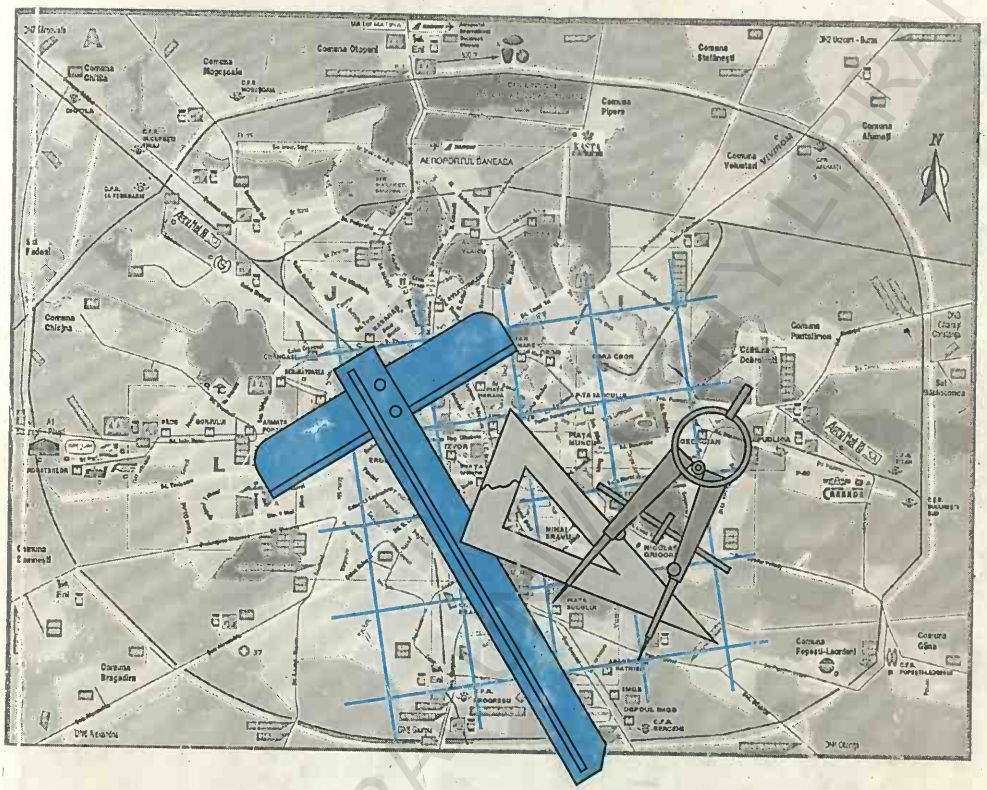

Gheorghe S. Ionașcu

AMENAJAREA TERITORIULUI

BCU IAȘI CENTRAL LIBRARY
III 270.108

ED ...AȚIEI

FUNDAȚIA ROMÂNIA DE MÂINE
UNIVERSITATEA SPIRU HARET

ROMÂNIA DE MÂINE

BIBL. CENTR. UNIV.
„M. EMINESCU" IAȘI
III 270. 108

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

III - 270.108

Gheorghe S. Ionașcu

AMENAJAREA TERITORIULUI

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

© Editura Fundației *România de Mâine,* 2002
ISBN 973-582-548-1

Redactor: Georgeta MITRAN
Constantin FLOREA
Tehnoredactare: Florentina STEMATE
Coperta: Stan BARON

Bun de tipar: 21.05.2002; Coli tipar: 8
Format: 16/70×100

Editura și Tipografia Fundației *România de Mâine*
Splaiul Independenței nr.313, București, sector 6, O. P. 83
Telefon: 410 43 80; Fax. 411 33 84; www.SpiruHaret.ro

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

UNIVERSITATEA *SPIRU HARET*
FACULTATEA DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM

Dr. arh. Gheorghe S. Ionașcu

204826

AMENAJAREA TERITORIULUI

ALE

346037
B.C.U. IASI

EDITURA FUNDAȚIEI *ROMÂNIA DE MÂINE*
BUCUREȘTI, 2002

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

741 (045-8)

Amenajarea teritoriului
Curs univ.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

7. IAN. 2003

Cuprins

Introducere 7

1. NOȚIUNI ȘI CONCEPTE GENERALE
   1.1. Teritoriu, amenajarea teritoriului, urbanism, habitat 8
   1.2. Mediul, ambientul, dezvoltarea, dezvoltarea durabilă 9
   1.3. Rolul, scopul și importanța amenajării teritoriului 10
   1.4. Obiectivele generale ale amenajării teritoriului 10

2. ABORDAREA SISTEMICĂ ÎN AMENAJAREA TERITORIULUI
   2.1. Conceptul de abordare sistemică 12
   2.2. Abordarea interdisciplinară și complementară 14
   2.3. Sisteme teritoriale și de localități 15

3. POPULAȚIA UMANĂ
   3.1. Populația umană, structură 17
   3.2. Dinamica populației 19
   3.3. Teritorialitate și agregare. Comunități și așezări umane 20
   3.4. Antropocentrism și ecocentrism 21

4. CONȚINUTUL ȘI OBIECTIVELE AMENAJĂRII TERITORIULUI
   4.1. Nivele de competență 23
   4.2. Obiectivele amenajării teritoriului 24
   4.3. Activități de amenajare a teritoriului și localităților 25
   4.4. Tipologia planurilor de amenajare a teritoriului și de urbanism 26

5. RESURSELE NATURALE ALE TERITORIULUI
   5.1. Clasificarea resurselor 27
   5.2. Resurse clasice și resurse moderne 28
   5.3. Gestiunea ecologică și valorificarea responsabilă a resurselor 29

6. AMENAJAREA TERITORIULUI ÎN STRATEGIA DEZVOLTĂRII
   6.1. Cadrul legislativ al amenajării teritoriului 32
   6.2. Armonizarea politicilor sectoriale, locale și naționale 35
   6.3. Integrarea europeană a României și amenajarea teritoriului 35
   6.4. Dezvoltarea regională 36

7. AMENAJAREA ECOLOGICĂ A TERITORIULUI
   7.1. Ecoamenajarea teritoriului 38
   7.2. Studiile multicriteriale necesare în amenajarea teritoriului 38
   7.3. Rolul cadrului natural 39
   7.4. Cerințele unei amenajări pe principii ecologice a teritoriului 40
   7.5. Amenajarea teritoriului – instrument de protecție a mediului 41

8. DEZVOLTAREA DURABILĂ A AȘEZĂRILOR UMANE
   8.1. Relația mediu – dezvoltare 42
   8.2. Conceptul de dezvoltare durabilă 42
   8.3. Dezvoltarea durabilă a așezărilor umane 43
   8.4. Ecologia așezărilor umane 45

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

9. URBANISMUL ECOLOGIC
9.1. Fundamentarea urbanismului ecologic..... 46
9.2. Elaborarea, avizarea şi aprobarea planurilor urbanistice..... 46
9.3. Urbanismul ecologic..... 47
9.4. Reabilitarea urbană şi modernizarea rurală..... 48
9.5. Utilizarea planurilor urbanistice în gestiunea aşezărilor umane..... 49

10. IMPACTUL CONSTRUCŢIILOR ASUPRA MEDIULUI
10.1. Impactul pozitiv şi impactul negativ..... 51
10.2. Studiile de impact asupra mediului..... 52
10.3.Impactul negativ al marilor ansambluri construite asupra mediului... 53
10.4.Integrarea construcţiilor în mediu..... 53

11. CALITATEA ŞI AUTORIZAREA CONSTRUCŢIILOR
11.1. Sistemul calităţii construcţiilor..... 57
11.2. Sistemul autorizării construcţiilor..... 60

12. ROLUL AMENAJĂRII TERITORIULUI ÎN PROTECŢIA MEDIULUI NATURAL
12.1. Conservarea şi ocrotirea mediului natural..... 63
12.2. Clasificarea zonelor protejate cu patrimoniu natural..... 64
12.3. Planul de amenajare a teritoriului naţional, secţiunea zone protejate-naturale..... 65

13. ROLUL AMENAJĂRII TERITORIULUI ÎN CONSERVAREA PATRIMONIULUI CULTURAL
13.1. Zonele protejate cu patrimoniu cultural..... 67
13.2. Planul de amenajare a teritoriului naţional, secţiunea zone protejate construite..... 68

14. CERCETAREA ŞI PROIECTAREA ÎN AMENAJAREA TERITORIULUI
14.1. Cercetarea, studiile şi proiectele 74
14.2. Obiectivele şi rezultatele studiilor şi cercetărilor în urbanism şi amenajarea teritoriului 75
14.3. Studiile şi cercetările de fundamentare a Planului de Amenajare a Teritoriului Naţional 76

Bibliografie generală..... 77

Anexe 79

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

INTRODUCERE

Activitatea de amenajare a teritoriului, *formulare nouă, adoptată după 1989, în locul celei de* sistematizare teritorială, *are în România o experienţă de peste 12 ani, astfel că ea poate sta la baza unor generalizări şi conceptualizări teoretico-metodologice care să se concretizeze într-o lucrare de sine stătătoare.*

Cartea de faţă reprezintă o primă abordare (publicată) a problemelor de amenajare a teritoriului în România după anul 1989, când această tematică a fost reformulată pe baza principiilor societăţii democratice, în noul context social-economic, conexat la condiţiile europene şi mondiale. Abordarea fundamental ecologică reprezintă cea mai indicată şi cuprinzătoare abordare, recomandată prin Raportul final al Conferinţei europene privind cercetarea dezvoltării regionale şi urbane, *care a avut loc la Ankara, în Turcia, în toamna anului 1992.*

În sens larg şi într-o abordare globală, sistemică, amenajarea teritoriului cuprinde şi urbanismul, care, însă, constituie şi obiectul unei discipline separate, datorită complexităţii proprii habitatelor umane constituite în localităţi.

Prin urmare, disciplina de amenajare a teritoriului trebuie percepută în conexiune cu disciplina de urbanism, cu peisagistica şi macropeisajul.

Această carte reprezintă şi o abordare critică, faţă de demersul oficial şi stadiul actual al cercetărilor în domeniu, în concordanţă cu ultimele abordări moderne. Autorul utilizează, în acest cadru, abordarea sistemică, ce reprezintă o abordare modernă, creativă, în măsură să pună bazele ordinii şi ierarhiei în prezentarea problemelor, mai ales în amenajarea teritoriului, organizat în sisteme teritoriale şi de localităţi, ierarhizate sistemic. De asemenea, este utilizată abordarea interdisciplinară şi complementară, autorul utilizând cunoştinţe şi din alte discipline, cum ar fi geografia, istoria, antropologia, sociologia, economia, managementul şi ecologia.

La elaborarea lucrării au fost folosite, pentru exemplificări, studiile realizate de organizaţii de proiectare, cum ar fi Urbanproiect – *la unele din acestea autorul ei fiind promotor şi responsabil din partea departamentului amenajarea teritoriului şi urbanism din ministerul de resort –, precum şi reglementările legale din domeniu, la care s-au făcut cuvenitele trimiteri bibliografice.*

Cartea este utilă studenţilor facultăţilor de arhitectură, urbanism şi construcţii-instalaţii, precum şi celor de la facultăţile de ecologie, reprezentând un prim stadiu al cercetărilor întreprinse de autor în domeniu, care, desigur, pot fi continuate şi adâncite. Totodată, lectura cărţii poate servi ca sursă de informare şi documentare, ca mijloc de specializare şi absolvenţilor, proiectanţilor şi cercetătorilor din domeniul respectiv.

Autorul

BCU LIBRARY

1. NOȚIUNI ȘI CONCEPTE GENERALE

1.1. Teritoriul, amenajarea teritoriului, urbanism, habitat

Teritoriul este un concept derivat din latinescul *Terra*, pământ, şi reprezintă scoarța pământului, a planetei, suprafața ei, a uscatului, care împreună cu oceanul planetar, mările, lacurile, apele interioare, alcătuieşte suprafața globului pământesc. Teritoriul se poate referi la un continent, la o insulă, la o țară ori la o formă de relief (teritoriu montan, deltaic etc.), după cum şi la o localitate urbană sau rurală. Acestea sunt sisteme teritoriale, care pot fi ierarhizate. Configurația fizică a teritoriului a fost studiată mai întâi de către geografi şi de cartografi, care au întocmit hărți ale diverselor teritorii. Primii cartografi au fost navigatorii. Există şi hărți geologice.

– *Amenajarea* exprimă intervenția tehnologică a omului asupra unui sistem material dat, proces conştient şi orientat. Şi unele animale îşi amenajează habitatul, dar o fac din instinct. Amenajarea este o intervenție conştientă, de natură tehnică, în scopul satisfacerii unor cerințe (umane). Echiparea tehnică a teritoriului se referă la rețelele şi instalațiile tehnico-edilitare, drumuri etc.

Sistematizarea, termen utilizat în România până în anul 1989, are, oarecum, acelaşi conținut ca şi amenajarea. Întrucât populația a asimilat sistematizarea cu demolarea, conotațiile negative i-au determinat pe specialişti să renunțe la acest termen, chiar dacă semantic era, poate, mai potrivit. El este, însă, folosit în continuare în multe țări, fiind preferat, întrucât implică abordarea sistemică.

– *Amenajarea teritoriului* este un ansamblu de activități complexe, cu caracter global şi interdisciplinar, având ca obiectiv general organizarea fizică a spațiului, şi cuprinde următoarele componente: conceperea strategiilor şi politicilor specifice; elaborarea studiilor de fundamentare a cercetărilor prealabile şi culegere a datelor; întocmirea planurilor de amenajare şi a regulamentelor aferente şi avizarea lor; gestionarea teritoriului şi localităților; autorizarea realizării construcțiilor; elaborarea actelor normative şi controlul respectării reglementărilor şi autorizărilor de construcții.

Amenajarea teritoriului constituie expresia spațială a politicilor economice, sociale, culturale şi ecologice ale societății.

Ea este o activitate de interes general, cu caracter continuu, desfăşurându-se pe întreg teritoriul național, de către autoritățile administrației publice, centrale şi locale care răspund de această activitate.

– *Urbanismul* este componenta principală a amenajării teritoriului, având ca obiect localitățile, aşezările umane, urbane sau rurale. În activitatea de urbanism, ca şi în cea de amenajare a teritoriului, autoritățile administrației publice promovează interesele colectivităților locale, pe care le reprezintă, folosind personal calificat (arhitecți-urbaniști). Urbanismul se studiază mai demult, întrucât obiectivul său primordial este organizarea spațiului în localități.

Viziunea globală asupra rețelei de localități și teritoriului a apărut mai târziu, ca o viziune atotcuprinzătoare, ierarhizată și ordonată sistemic.

Densitatea construcțiilor și instalațiilor tehnico-edilitare și rețeaua stradală complică activitatea de amenajare, care nu poate fi realizată decât de specialiști urbaniști, ajutați de geografi, sociologi, ingineri, economiști, ecologi etc.

Organizarea localității presupune în esență proiectarea rețelei stradale, zonarea funcțională și stabilirea zonelor de construit, a permisiunilor și restricțiilor tehnice.

– *Habitatul* reprezintă locul în care o comunitate de plante și animale viețuiește în mod natural, este locul său de baștină. Habitatul poate fi natural, seminatural și artificial (așezarea umană). Habitatul uman include componentele naturale, locuirea propriu-zisă, precum și activitățile umane de producție și servicii (locuințe, unități de producție, prestări servicii sau comerciale).

B.C.U. „M. EMINESCU" IAȘI

1.2. Mediul, ambientul, dezvoltarea, dezvoltarea durabilă

Mediul este un concept cu caracter global, care poate fi definit ca:

- ierarhie a sistemelor ecologice, liant și conținut, spațiul material, câmpurile energetice și informaționale, elementele componente și interrelațiile acestora;
- ecosfera terestră, alcătuită din sisteme teritoriale distincte și specifice, cum ar fi cele acvatice și cele terestre;
- teritoriul uscatului planetar cu tot ce se află pe el (apă, aer, floră, faună), ca suport stabil și pentru habitatul uman.

Ambientul (ambianța) este:

- mediul material și social înconjurător;
- mediul în mijlocul căruia se află cineva;
- suma factorilor care predomină într-un mediu natural sau amenajat (construit).

Ambientul uman este totalitatea factorilor ce acționează asupra individului și populației umane, în mediul lor apropiat, natural sau creat, amenajat. De calitatea factorilor din ambientul uman depinde calitatea vieții oamenilor.

Ambientul (uman) poate fi considerat:

- ceea ce este și se petrece în jur;
- ceea ce ne înconjoară din mediul în care trăim;
- mediul înconjurător aflat direct în contact cu ființa umană;
- atmosfera unei reuniuni (în sens figurat).

Ambientul poate fi interior – în spații închise, sau exterior – în spații deschise, dar limitate.

Dezvoltarea este un concept multidimensional ce semnifică desfășurarea, derularea proceselor și fenomenelor naturale și/sau sociale, a lumii materiale și spirituale. Dezvoltarea constituie drumul lumii de azi către cea de mâine. Dezvoltarea poate cunoaște suișuri și coborâșuri, perioade de avânt, de stagnare, de regres, salturi (revoluții) sau decăderi. A nu se confunda cu *creșterea*, care are un alt conținut.

Dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care, îndeplinind cerințele actuale, permite realizarea opțiunilor generațiilor viitoare, fiind dezvoltarea pe termen lung, *sustenabilă*. Definiția a fost stabilită prin documentul *Agenda XXI*, emis de Summitul de la Rio de Janeiro, în anul 1992.

Dezvoltarea regională are ca scop racordarea zonelor rămase în urmă la procesul de dezvoltare, implicând descentralizarea deciziei privind dezvoltarea. Ea poate face obiectul planurilor fizice de amenajare a teritoriului.

Populația lumii crește necontenit, ceea ce obligă la dezvoltare socială și economică, conduce la creșterea producției de bunuri și servicii. Practic, s-ar putea spune că suntem „condamnați" la dezvoltare.

În plan fizic această dezvoltare trebuie programată, planificată. În biroul fiecărui primar sau prefect se află, de regulă, planul de urbanism al localității, sau planul de amenajare a teritoriului județului respectiv, cu tot ceea ce, în perioada următoare, ar trebui realizat, construit sau amenajat, stabilit de specialiști, avizat de autoritățile tehnice și aprobat de autoritățile politice. Populația este și ea consultată.

1.3. Rolul, scopul și importanța amenajării teritoriului

Rolul amenajării teritoriului constă în fundamentarea dezvoltării fizice armonizate a teritoriului, planurile de amenajare a teritoriului și de urbanism stând la baza autorizării construcțiilor și amenajărilor, utilizărilor și gestionării teritoriului studiat. (Legea nr. 453/2001 pentru modificarea și completarea Legii nr. 50/1991, privind autorizarea executării lucrărilor de construcții și unele măsuri pentru realizarea locuințelor).

Scopul amenajării teritoriului este armonizarea politicilor sectoriale de dezvoltare și amenajare a teritoriului (drumuri, construcții, instalații etc.).

Scopul amenajării teritoriului și a așezărilor umane este, de asemenea, protecția mediului și a patrimoniului natural și creat (cultural), amenajarea pe principii ecologice fiind principalul mijloc de conservare și ameliorare a acestuia (exemplu, zonele protejate).

Importanța amenajării teritoriului constă în faptul că ea reprezintă:

- o tehnică administrativă, care fundamentează dezvoltarea fizică a teritoriului,
- o disciplină științifică în formare, precum și
- o politică de apropiere interdisciplinară, o viziune globală necesară asigurării dezvoltării echilibrate a regiunilor și localităților, potrivit unei concepții directoare.

Amenajarea teritoriului trebuie să fie:

- *globală* – coordonând politicile sectoriale și integrându-le într-o viziune globală,
- *funcțională* – păstrând culturile locale, interesele comunitare, valorile și realitățile constituționale,
- *prospectivă* – descifrând tendințele pe termen lung și netezindu-le drumul,
- *democratică* –asigurând participarea populației.

Aceste însușiri, atribute, fără de care ea nu poate exista, au fost stabilite în anul 1983, la Conferința Europeană a miniștrilor responsabili cu amenajarea teritoriului, de la Torremolinos – Spania, prin documentul *Carta de la Torremolinos*, sau *Carta europeană a amenajării teritoriului.*

1.4. Obiectivele generale ale amenajării teritoriului

Aceste obiective sunt:

- dezvoltarea economică și socială echilibrată a regiunilor și așezărilor prin:
  - controlul creșterii regiunilor aglomerate și congestionate (metropole) și
  - dezvoltarea unor regiuni rămase în urmă, care să fie racordate la circuitul economic și cultural (exemplu zonele ecologic fragile);
- ameliorarea calității vieții, prin modernizarea infrastructurilor de habitat;
- gestiunea responsabilă a resurselor naturale și protecția mediului, inclusiv a patrimoniului natural și construit, respectiv a monumentelor naturii și istorice;

• utilizarea rațională a terenurilor (protecția celor agricole, forestiere, zone umede etc).

Realizarea obiectivelor amenajării teritoriului este o sarcină politică. Ea se desfășoară la nivel național, regional, zonal, județean și local, prin grija autorităților administrației publice centrale și locale.

O politică de amenajare a teritoriului neancorată în context ecologic este sortită eșecului. Aprecierea este cunoscută în lumea științifică, dar mai puțin promovată în mod consecvent. Într-un fel, amenajarea teritoriului și urbanismul au ținut seama întotdeauna, într-o oarecare măsură, de cadrul natural, urmărind ameliorarea mediului pentru habitatul uman, fără a fi conștient ecologice. Proiectanții au ameliorat mediul prin aceste activități, acționând intuitiv ecologic, omul constituind parte integrantă a naturii. Considerăm, însă, că a sosit vremea ca abordarea ecologică a amenajării teritoriului să fie realizată în mod conștient și consecvent.

Prin amenajarea pe principii ecologice a teritoriului și localităților, protecția mediului poate deveni operațională, instituită prin reguli și legi.

Marii arhitecți și urbaniști ai lumii au căutat întotdeauna simbioza organică a comunităților umane cu natura, prin integrarea organică, armonioasă a construcțiilor în mediu. Totuși, au existat curente ca *arhitectura organică* sau *urbanismul ecologic*, vizând amenajarea ecologică a teritoriului, care au conștientizat și susținut importanța viziunii ecologice în amenajarea teritoriului.

În Europa a câștigat teren ideea de dezvoltare și amenajare regională a teritoriului, pentru cooperarea regională și zonală din interiorul statelor, precum și dintre ele, în dorința promovării intereselor comune. Astfel, *Carta verde a Europei* avansează conceptul dezvoltării regionale. Potrivit unui studiu de fundamentare elaborat anterior și Legii privind dezvoltarea regională în România, nr. 151/15.07.1998, teritoriul țării a fost împărțit în opt regiuni de dezvoltare delimitate.

Ulterior, conducerile județelor respective au hotărât împreună, în mod liber, conlucrarea și parteneriatul în cadrul acestor regiuni.

În amenajarea teritoriului diferitele zone au funcții și importanță specifice.

Zonele urbane constituie locomotiva creșterii economice.

Zonele rurale au funcții prioritar agricole, ce conferă securitate alimentară populației, dar au și tradiții, artă populară, fiind deseori lipsite, însă, de infrastructura și echipamentul tehnico-edilitar necesar.

Zonele de frontieră necesită amenajări teritoriale de coordonare a dezvoltării țărilor vecine și de cooperare a lor.

Zonele de munte, zone ecologic fragile și economic rămase în urmă, sunt rezerve de resurse naturale. De asemenea, regiunile litorale și deltaice sunt și ele ecologic fragile, având nevoie de sprijin în dezvoltare.

Regiunile în declin au nevoie de programe speciale de relansare economică, ce pot fi promovate prin activitatea de amenajare a teritoriului.

Bibliografie

• *Carta Europeană a amenajării teritoriului,* de la Torremolinos, 1983, adoptată ca recomandare țărilor Europei, în 1984, la Strasbourg;

• Gheorghe Ionașcu, *Conceptul de mediu și conexiunile cu disciplinele științei*, în „Academica", nr. 12. (72), octombrie 1996, p. 20;

• *Legea privind dezvoltarea regională în România, nr.151/1998.*

2. ABORDAREA SISTEMICĂ ÎN AMENAJAREA TERITORIULUI

2.1. Conceptul de abordare sistemică

Abordarea sistemică presupune însuşirea şi aplicarea *teoriei generale a sistemelor*, elaborată de Ludwig von Bertalanffi, în anul 1960, şi dezvoltată ulterior în diferite domenii.

Potrivit acestei teorii, lumea, universul sunt organizate sistemic. Astfel, Galaxia noastră (Calea Lactee) formează sistemul galaxiei noastre; sistemul solar este un subsistem al primului; planeta Pământ este la rândul ei un subsistem al sistemului solar, dar şi un sistem în sine. Ierarhia sistemică cu prinde trei trepte de integrare: subsistem, sistem, metasistem.

Sistemul este un ansamblu închegat de elemente materiale şi ideale, aflate în interdependenţă şi alcătuind un întreg organizat, în care legăturile dintre componentele sistemului sunt mai puternice decât cele cu exteriorul acestuia.

Ordinea din univers, din sistemul solar, ori de pe Pământ este consecinţa organizării sistemice a lumii, organizare în care sistemele şi legile lor sunt riguros ierarhizate. Funcţionarea sistemelor şi interacţiunea lor, echilibrul acestora sunt guvernate de principii cibernetice.

Putem vorbi şi de sistem de gândire, sistem de învăţământ, sistem de pregătire postuniversitară etc. Societatea este şi ea ierarhizată sistemic.

Disciplinele ştiinţifice fundamentale: fizica, chimia, biologia şi matematica au la bază concepţia şi abordarea sistemică. Exemple: sistem chimic, sistem de elemente, sistem de reacţii, sistem planetar, sistemica plantelor şi animalelor, sistem de ecuaţii etc. De asemenea, disciplinele mai noi folosesc abordarea sistemică: geografia – geosistem, ecologia – sistem ecologic, electronica – sistem electronic, informatica – sistem informatic etc.

În domeniul biologiei şi ecologiei, organizarea sistemică a lumii vii apare ca fiind cea mai evidentă, deşi abordarea sistemică nu a fost dezvoltată în mod creator (Botnariuc, 1976) În anii '90, o dată cu afirmarea ecologiei, situaţia s-a schimbat.

Abordarea sistemică a pătruns şi obţinut rezultate remarcabile în ecologie, concepţia şi metoda sistemică transformându-se într-un adevărat instrument de lucru, permiţând modelarea cibernetică a sistemelor ecologice, oferind astfel o bază ştiinţifică amenajării teritoriului şi habitatelor umane.

Înaintea metodei de abordare sistemică au dominat alte metode de investigare, cum ar fi:

- metoda scolastică, în perioada evului mediu;
- metoda analitică, în gândirea mecanicistă, metafizică din sec. XVI – XVII;
- metoda carteziană;
- metoda holistă, din care s-a născut abordarea sistemică.

Aceste metode au un caracter reducţionist şi neştiinţific.

Abordarea sintetică, folosită cu precădere la studiul evoluţiei speciilor, subestimează, ca şi abordarea genetico-statistică, rolul relaţiilor cu mediul.

Deficiența ei constă în neglijarea aspectului esențial al organizării sistemice a materiei vii.

Ideea de bază a metodei sistemice constă în faptul că materia vie și nevie este organizată în sisteme ierarhizate, orice sistem fiind alcătuit din subsisteme, dar fiind la rândul său un subsistem al unui sistem mai cuprinzător, al unui suprasistem (macrosistem, mezosistem).

Caracteristica esențială a unui sistem este aceea că el se comportă ca un întreg, ireductibil doar la componentele sale, întrucât intervin și relațiile.

Esența metodei sistemice constă în abordarea studiului oricărui sistem ecologic și a organizării lui, ținând seama de poziția sistemului dat în ierarhia sistemică.

Unitatea organizatorică de bază a materiei este sistemul. Și gândirea umană are nevoie de un sistem unitar și închegat de concepte și informații, formând un tot coerent și un întreg organizat, cu care omul să-și construiască demersul.

Sistemul material este un grup de elemente diferite sau identice, unite între ele prin conexiuni într-un întreg. Integritatea sistemului este dată de faptul că legăturile interne de natură materială, energetică și informațională sunt mai puternice și mai importante decât cele cu exteriorul. Ele rezultă din subordonarea părților întregului, părți ce nu pot exista izolat.

Forma elementară și universală de existență și de organizare a materiei vii este organismul individual, sistemul individual, care nu se mai divide în subsisteme, ci doar în elemente componente. Individul constituie unitatea elementară a unei populații, a societății.

Esența abordării sistemice constă în prioritatea acordată ansamblului, față de părțile sale componente și studierii relațiilor dintre elemente, în condițiile dinamice de continuă transformare a raporturilor dintre ansamblu și mediu (A. Zadeh, E. Polak, 1974).

Metoda abordării sistemice operează cu trei concepte de bază: ***sistem, structură, funcție.***

Sistemul conține elemente, relații și scop, având ca determinări majore: structura, cauzalitatea și finalitatea. Sistemul e determinat de intrări, stări, ieșiri.

Structura este arhitectura sistemului, cu care ea se identifică și asigură ordinea relativ stabilă.

Funcția reprezintă mulțimea de însușiri ale componentelor interioare ale sistemului și exprimă conexiuni și relații ale sistemului cu alte sisteme.

Structura și funcția se determină reciproc. Scopul funcției este finalitatea sistemului. Ierarhia sistemelor este esența organizării materiei vii.

Esența analizei sistemice este considerarea proceselor, fenomenelor și elementelor, atât ca entități, cât și ca părți ale sistemului. Conexiunile, relațiile sunt uneori chiar mai importante ca elementele sistemului (Mihuleac E., 1995).

În ecologie, analiza sistemică conduce la modelarea (matematică), metoda fiind singura cale de prognoză și control al componentelor și stărilor sistemelor ecologice în dinamica dezvoltării lor.

În amenajarea teritoriului se procedează la fel cu sistemele teritoriale.

Avantajele abordării sistemice sunt:

- asigură viziunea integratoare asupra realităților, proceselor și fenomenelor;
- permite analiza profundă a ansamblului de elemente și relații;
- oferă un instrument eficient de investigare a structurilor;
- ajută la modelarea structurilor și utilizarea tehnicii de calcul.

Există deja suficientă bibliografie cu privire la abordarea sistemică în domeniul sistemelor teritoriale şi de localităţi, izvorâtă din preocupările unor cercetători, cum ar fi Mihai Botez, Gustav Gusti, Cornelia Elena Berindan.

Pentru modelarea matematică se utilizează modelul homomorf, simplificat faţă de cel real, izomorf al ecosistemelor. Modelarea matematică oferă imaginea simplificată a tranziţiei de stare din sistem, atât cât să rămână şi relevantă. De exemplu, modelarea matematică în sistemele teritoriale (abordată la noi iniţial de Botez M.) poate oferi singura cale ştiinţifică a strategiei de amenajare, conservare, şi gestiune responsabilă a resurselor naturale primare.

De asemenea, analiza rolului ecologic al programului superior al populaţiei dominante, umane din aşezări foloseşte abordarea sistemică.

2.2. Abordarea interdisciplinară şi complementară

Abordarea interdisciplinară este cooperarea organică a mai multor discipline, pentru descoperirea orizontului global al cunoaşterii universale. De altfel, scopul interdisciplinarităţii este acela de a înţelege lumea în ansamblul ei.

Ştiinţa formează un sistem indestructibil, întrucât studiază lumea şi viaţa, care sunt unitare. Omul a despărţit ştiinţa în discipline separate pentru a le putea studia în profunzime. Disciplinele luate separat nu oferă niciodată o imagine globală, adevărată a lumii în care trăim. Articulându-se între ele, prin cooperarea specialiştilor, disciplinele refac întregul adecvat realităţii.

Studiile interdisciplinare „sparg" barierele dintre discipline, stimulând comunicarea şi cooperarea membrilor echipei eterogene, în care şi gradul de creativitate este mai puternic. Interdisciplinaritatea este cerută de nevoile cercetării ştiinţifice, dar şi de nevoia omului de sinteză şi globalitate.

Este necesar şi un învăţământ interdisciplinar, care poate aduce creativitate la graniţa dintre discipline, acolo unde se produc şi apar noi idei şi cunoştinţe. Exemplu: ecologia aplicată la aşezări, habitate umane şi în conexiune cu urbanismul pot genera împreună o nouă disciplină: „ecologia aşezărilor umane" (exemplu de transdisciplinaritate).

Multidisciplinaritatea este juxtapunerea cunoştinţelor unor discipline, pentru a le pune în lumină elementele comune, iar pluridisciplinaritatea este comunicarea simetrică dintre diferiţi specialişti.

Scopul interdisciplinarităţii este acela de a înţelege lumea în ansamblul ei şi de a asigura dominaţia speciei umane.

Creativitatea grupului eterogen necesită interdisciplinaritate (interoperabilitatea specialiştilor) Exemplu: un ecolog va lucra într-un colectiv cu alţi specialişti, promovând ideile sale, noi pentru ceilalţi, şi aflând lucruri noi pentru el, din partea lor.

Interdisciplinaritatea este logica descoperirii, ideile noi apărând, de regulă, la graniţa disciplinelor ştiinţifice reunite, unde devin tangente sferele lor de cunoaştere.

Interdisciplinaritatea presupune spirit umanist, pluralitate şi convergenţă, precum şi înţelegere unitară.

Complementaritatea este însuşirea de a prezenta un caracter complementar, de a fi alcătuit din părţi componente, de a adăuga întregului partea care-i lipseşte. Principiul complementarităţii a fost descoperit, la începutul secolului XX, de către fizicianul danez Niells Bohr, laureat al Premiului Nobel.

Principiul constă în necesitatea de a adăuga, cunoaşte şi studia orice element (complementar) care asigură configuraţia completă a întregului proces, fenomen sau sistem. Cercul cunoştinţelor noastre nu se închide dacă îi lipseşte fie şi un grad.

Cunoaşterea este coincidenţa conceptului cu obiectivitatea, posibilă doar prin abordare interdisciplinară şi complementară. Complementaritatea disciplinelor ştiinţifice reflectă unitatea conceptuală a ştiinţei, ca reflectare a unităţii lumii.

Cunoaşterea este apropierea necontenită de realitatea obiectului investigat, întrucât nu există o cunoaştere absolută. Orice nouă teorie va fi ulterior modificată şi integrată de noi teorii, cu viziuni mai largi şi mai profunde.

Lipsa de interdisciplinaritate conduce la „analfabetism intelectual", propriu unor specialişti într-un domeniu sau altul, care nu au, însă, o viziune interdisciplinară de ansamblu, fie pentru că nu lucrează în grup eterogen, fie pentru că nu şi-au însuşit cunoştinţele de bază din domeniile de graniţă ale profesiei lor, pentru a deveni generalişti.

2.3. Sisteme teritoriale şi de localităţi

Sistemul teritorial poate fi un sistem ecologic (ecosistem), un sistem geografic (geosistem) sau un sistem administrativ (un judeţ). Exemple de sisteme teritoriale pot fi: Masivul Făgăraş, Câmpia Tisei, Podişul Dobrogean, Pădurea Caraorman, Grindul Letea, plaja litoralului marin sau oricare din cele 41 de judeţe sau 8 regiuni ale României propuse de Carta Verde a Europei pentru cooperare regională. Înainte erau provinciile româneşti istorice, Moldova, Muntenia, Banatul, Ardealul, Crişana, Dobrogea etc. Corespunzător acestora, putem vorbi de sisteme de localităţi din Moldova, din Podişul Transilvaniei ş. a.

Pot exista sisteme de localităţi formate şi după alte criterii: ocupaţionale, funcţionale, economice, ecologice etc., cum ar fi: sistemul aşezărilor miniere din Valea Jiului, sistemul staţiunilor litorale, sistemul aşezărilor din Delta Dunării sau sistemul localităţilor urbane sau rurale.

Reţeaua aşezărilor umane din România nu a fost încă studiată suficient – în viziune sistemică – şi ierarhizată corespunzător. Ea se prezintă ca o reţea neuronică cu legături între localităţi, cele de rang mic- satele- convergând către cele cu rang înalt, cum sunt oraşele şi municipiile.

Ierarhizarea instituită prin Legea nr. 351/2001, privind aprobarea planului de amenajare a teritoriului naţional, secţiunea a IV-a, reţeaua de localităţi, reprezintă în acest sens doar o primă încercare, reducţionistă şi deci perfectibilă. Faptul că, de pildă, toate oraşele ţării (exceptând municipiile), cu populaţii cuprinse între 1800 şi 36 000 de locuitori, sunt ierarhizate într-o singură categorie (rang) este, după opinia noastră, reducţionist, neştiinţific.

Sistemul social uman, format de populaţia umană, s-a constituit din reţeaua aşezărilor umane, urbane sau rurale, grefate în ecosisteme naturale, în locuri favorabile habitatului uman stabil şi organizat. Aceste locuri, unde comunităţile umane coerente, familii sau cete, s-au aşezat, sunt aşezări umane, în limbaj uzual – localităţi.

Sistemele de habitat uman, aşezările umane preiau din teritoriu şi prelucrează resurse naturale, materiale şi energetice, consumă produsele rezultate şi restituie o parte din ele, cum ar fi apa. De altfel, sistemele de localităţi au funcţii complementare, servindu-se reciproc.

Aşezarea umană este sistemul de habitat cel mai mic, aşezările agregându-se în sisteme de aşezări şi mai departe în sisteme de sisteme.

În ierarhia sistemică a aşezărilor umane, *rangul aşezării depinde de talia acesteia*, abordarea, ca şi termenii, fiind deja consacrată. Talia are înţelesul de mărime, atât ca întindere, ca populaţie, cât şi ca forţă economică. Astfel, în România s-a elaborat un studiu interdisciplinar, care a fundamentat Planul de Amenajare a Teritoriului Naţional – Secţiunea a IV-a, Reţeaua de localităţi (sate şi oraşe), promulgat ca lege, cum am arătat anterior. Studiul respectiv trebuie însă continuat şi adâncit. Una din cerinţe ar fi, de pildă, despărţirea oraşelor înscrise în rangul trei în două ranguri, sau, cel puţin, subranguri, care să concorde cu talia lor.

Există însă şi o interdependenţă în reţea a aşezărilor umane din teritoriul naţional, regional sau judeţean, care, de asemenea, se cere mai temeinic studiată.

Bibliografie

• Mihai C. Botez, *Conducerea previzională a sistemelor teritoriale şi perspectiva ecologică,* în volumul *Oraşul şi ambianţa umană în perspectivă sistemică*, Cluj-Napoca, 1974.

• Nicolae Botnariuc, *Concepţia şi metoda sistemică în biologia generală*, Editura Academiei, Bucureşti, 1976.

• Emil Mihuleac, *Bazele managementului*, 1995.

• A. L. Zadeh, E. Polak, *Teoria sistemelor*, Editura Tehnică, Bucureşti, 1974.

• Alfred North Witehead, *Science and Philosophy*, New York, 1948, pag. 103.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY

3. POPULAȚIA UMANĂ

3.1. Populația umană, structură

Antropogeneza (antropogenia) reprezintă procesul apariției și dezvoltării speciei umane pe Pământ. Disciplina care se ocupă cu studiul originii, evoluției și variabilității biologice a omului, în corelație cu condiționarea sa naturală și socio-culturală, este *antropologia,* dezvoltată din secolul al XIX-lea. Există și o *antropologie filosofică*, ramură a filosofiei, care studiază esența existen-ței și perspectivele omului pe baza generalizării rezultatelor studiului disciplinelor speciale despre om (antropologia, psihologia, sociologia, etnologia, lingvistica).

Pe teritoriul României, descoperirile arheologice atestă existența primelor așezări umane încă din paleoliticul superior și din neolitic. Apariția omului s-a înregistrat însă mai devreme, adică în paleoliticul inferior, fapt atestat prin descoperirile de unelte de os și de piatră și obiectele de artă primitivă de la Bugiulești și Valea Dârjovului în Moldova. Acestea au o vechime între 500 și 1800 de milenii (Păun Silvia, 1994).

România este vatra a ceea ce numim *Vechea Europă,* o entitate culturală cuprinsă între mileniile 4 și 7 î. Chr., organizată ca o societate pașnică, matriarhală, creatoare de artă, care a precedat societățile indo-europenizate de luptători (patriarhale) din epoca bronzului și a fierului, fiind evident că această străveche civilizație europeană precede cu câteva milenii pe cea sumeriană. Degenerarea vechii civilizații a fost determinată de invazia indo-europenilor nomazi, războinici și cuceritori, care au întrerupt perioada de reală armonie, existentă pe străvechiul teritoriu predacic, în deplin acord cu energiile creatoare ale naturii. (Gimbutas M., 1989). Începând din mileniul 6 î. Chr., strămoșii noștri au inventat și au folosit o scriere sacră (a se vedea tăbliţele de la Tărtăria de Mureș, expuse la Muzeul de Istorie al Transilvaniei din Cluj-Napoca), care, după unii cercetători (sumerologul rus Kifisin), ar putea fi cea mai veche scriere din Europa, dacă nu și de pe Pământ.

Descoperirile de la Schela Cladovei – Turnu Severin atestă organizarea primelor așezări umane încă din mileniul 8 î. Chr. (dr. arheolog Vasile Boroneanț), în etape, începând cu vânătorii-culegători de fructe, până la crescători de animale și agricultori. Alte mărturii s-au descoperit la Târgșoru Vechi, lângă Ploiești, care atestă continuitatea de locuire, fără hiatusuri, de mai multe milenii.

Populația umană a apărut și s-a dezvoltat, crescând ca număr prin natalitate și supraviețuire. Natalitatea unei populații este determinată fiziologic și genetic. Dar mediul împiedică realizarea natalității fiziologice, în realitate realizându-se natalitatea ecologică: se nasc doar atâția indivizi cât permite mediul. Rezistența mediului reprezintă efectul presiunii factorilor de mediu în ansamblul populațiilor.

În secolul I d. Chr., dacii aveau deja în munții Orăștiei o salbă de cetăți fortificate pe vârfurile unor dealuri și munți, la circa 600- 1000 m altitudine, cu ziduri tip *murus dacicus* de cca 3 m grosime și cu înălțimi până la 12 – 15 m, culminând cu capitala lui Burebista și Decebal – Sarmisegetuza- Regia, situată pe vârful muntelui Godeanu din masivul Sureanu – Retezat, în Carpații sudici, la cca 1000 m altitudine. Sarmisegetuza-Regia, capitala statului centralizat dac, avea cca. 20000 de locuitori.

După ocupația romană s-au dezvoltat mai multe orașe din teritoriul dacic, unele ridicate la rangul de municipii: Apulum- Alba Iulia, Napoca- Cluj, Potaisa și Drobeta-Turnu Severin, precum și noua capitală a Daciei Romane de la Sarmisegetuza- Ulpia Traiana. Mari așezări întărite erau răspândite încă din mileniul I d. Chr. la Zimnicea pe Dunăre, Popești pe Argeș, Poiana pe Siret, Tei în București, Cotofeni, Cetățeni și Piscul Crăsani în Ialomița, Tinosul pe Prahova, ele fiind centre militare, politice, religioase și târguri ori reședințe ale șefilor de comunități. În timpul întemeierii Țărilor Române (secolul XIV) s-au dezvoltat orașele – târguri. În forma lor cunoscută până azi, noile orașe apar, însă, abia în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ca târguri patriarhale de tip feudal târziu (1870- 1880).

Datorită deselor năvăliri barbare din mileniul I și începutul celui de al doilea, vechile orașe cetăți, altădată fala Daciei străbune, au fost dărâmate și arse în mai multe rânduri din temelii, astăzi fiind prezente doar cel mult ca ruine. Din acest motiv, România nu are, ca alte țări din Europa, orașe mai vechi de câteva sute de ani, decât cel mult ca ruine.

Ceea ce este însă de remarcat, pentru teritoriul locuit din vatra carpato-danubiano-pontică, este faptul, atestat de cercetători, că în acest spațiu civilizația și cultura s-au dezvoltat o dată cu religia, cu creștinismul. Din cele mai vechi timpuri apar bisericile rupestre (cunoscute cu zecile) și ulterior bazilicile, din care până în prezent au fost descoperite un număr de 40. Acest lucru se datorează faptului că pe acest teritoriu s-a înfăptuit geneza creștinismului în Europa și se află originile sale, fenomen ce se cere a fi studiat în continuare, prin cercetări interdisciplinare (Păun Silvia, 2000).

Deși în perioadele anterioare, populația, în genere, a crescut, în ultimul deceniu al secolului XX, în România, se înregistrează un *fenomen de îmbătrânire a populației,* tipic statelor dezvoltate din Occidentul Europei. Fenomenul este ireversibil și în România și va continua până prin anii 2050 – 2100, când se va stabiliza la o populație vârstnică, de peste 60 de ani, care va reprezenta cca o treime (30 %) din total.

După unele studii (C. Grigorescu, 1996), factorii care au generat procesul de îmbătrânire a populației sunt:

- reducerea ponderii gospodăriilor agricole tradiționale, în care numărul mare de copii era necesar pentru muncă și securitatea vârstnicilor ;
- emanciparea femeilor cuprinse în învățământ și în activitățile neagricole;
- preocuparea părinților de a asigura o creștere și o educație adecvată copiilor, care necesită timp și cheltuieli, fiind deci preferat un număr mai mic de copii (unu-doi);
- extinderea asigurărilor sociale pentru vârstnici, care a redus grija copiilor în ce privește susținerea părinților bătrâni;
- creșterea timpului liber, prelungirea concediului și accesul la transport facil și alte înlesniri plus o viață cumpătată și civilizată, care au prelungit dorința și durata de viață a bătrânilor.

Din punct de vedere ecologic, procesul de îmbătrânire a populației, în anumite limite, nu trebuie considerat îngrijorător, reducerea numărului de copii putând concentra mai multă atenție și mijloace pentru buna lor creștere și educare.

Rata de creștere a populației umane se determină, după cum se știe, scăzând rata mortalității din rata natalității. În România, în deceniul patru (1932), speranța de viață era de cca. 42 de ani și a crescut, până în deceniul nouă, la circa 70 de ani.

Structura ecologică a populației umane include patru componente (după Șilov, 1969), și anume:

- structura pe vârste;

- raportul dintre sexe;
- configurația funcțională;
- distribuția spațială.

Oamenii reprezintă o populație *invadatoare*, susțin biologii, aflată mereu în expansiune teritorială. Ei au ocupat mereu noi și noi teritorii, din ce in ce mai îndepărtate de vetrele inițiale de formare.

Populația umană reprezintă un sistem eterogen de genotipuri.

Într-un mediu ideal, în care optimul climatic și cel sinecologic coincid, creșterea populației poate fi exponențială. La om, acest fenomen este posibil mai curând decât la animale, întrucât prin secluziune el s-a putut separa de condiționările naturale agresive ale mediului (prin haine, adăposturi, hrană etc.). În perioade de avânt economic, populația crește, dar pot interveni și perioade de stagnare sau de scădere a populației în timpul molimelor, catastrofelor naturale sau războaielor.

În România, structura actuală a populației pe tipuri de așezări umane este următoarea: peste 50 % populație urbană, față de sub jumătate – populație rurală. Populația urbană trăiește în 265 de orașe, din care 93 sunt municipii, iar cea rurală în 2686 comune, cu 13268 de sate. Populația totală a României era de circa 22,3 milioane locuitori în anul 1999 și trăia în 13530 așezări umane.

După relief, 57% din populația României locuiește în zone situate până la 200 m altitudine, deci în zone de câmpie, 37,5 % între 200 și 600 m altitudine, iar 5,5 % în munți și în văile acestora. Se înregistrează, în medie, câte o localitate la cca 18 km², orașele, împreună cu municipiile, au în medie circa 50 000 locuitori, comunele – circa 4000, iar satele, în medie, circa 800 locuitori (V. Cucu, 1995).

3.2. Dinamica populației

Dinamica populației din România se referă la: răspândire, densitate, evoluție și creșterea populației.

- *Răspândirea* este deosebit de echilibrată pe întreg teritoriul țării. Omogenitatea etnică a populației este considerabilă, circa 90 % fiind români. Unitatea lingvistică și etnologică este, de asemenea, remarcabilă. Ca religie, circa 87 % din populație este ortodoxă.

În lume, răspândirea populației a avut loc începând din zonele litorale, costiere, pe malul apelor, fluviilor și lacurilor, unde s-au dezvoltat majoritatea așezărilor umane, până la 5300 m în podișul Tibet.

În Europa, plafonul maxim al așezărilor umane a fost atins la 4000 m, în munții Alpi, în continentul american ajungând la 3400 m în Bolivia – orașul La Paz. Ciudad de Mexico are 12 milioane de locuitori, fiind situat la 2300 m altitudine, iar Addis Abeba la 2400 m.

În România, plafonul maxim de locuire este situat la circa 2500 m. altitudine, doar prin cabanele de pe vârfurile munților Omul, Negoiul și Moldoveanul. Altitudinea medie a celor mai înalte așezări umane din țara noastră este de 800- 900 m. În România, cea mai înaltă așezare, ce se află tot în Munții Carpați, este Pietroasa, situată la 1600 m altitudine.

- *Densitatea* populației României a evoluat de la 45 loc./ kmp. în anul 1900, la circa 96 loc./km² în 1994. Pe județe, densitatea maximă s-a înregistrat în județul Prahova, cu 170 loc./ kmp. (V. Cucu, 1995).

- *Evoluția* populației României a prezentat o creștere constantă de la circa 1.250.000 locuitori la începutul erei lui Christos, în Dacia (după V. Pârvan), la circa 8,5 milioane locuitori în anul 1859, 14,5 milioane în 1930, 20,00 mil. în 1969

şi 22,35 mil. în 1995. Primele aşezări umane, după descoperirile de până acum, datează din mileniul opt î. Chr., la Schela Cladovei – Turnu Severin, care, după confirmările unor cercetători străini, ar putea fi şi cele mai vechi din Europa. Primele oraşe-cetăţi au fost întemeiate de coloniştigreci, pe malul Mării Negre, la Histria în sec.VII î. Chr, la Tomis şi Calatis în sec.VI î. Chr.

- *Creşterea populaţiei României* a fost relativ constantă de-a lungul vremii, dar ea a fost între timp încetinită, prin noul fenomen ce se manifestă în ultimul deceniu, de creştere negativă, respectiv prin *îmbătrânirea* populaţiei umane.

3.3. Teritorialitate şi agregare. Comunităţi şi aşezări umane

- *Teritorialitatea* este capacitatea populaţiei umane de a se împrăştia, dispersa pe diverse teritorii, la distanţe din ce în ce mai mari de vetrele iniţiale de formare, în condiţii de climă şi altitudine dintre cele mai diverse. Teritorialitatea populaţiei poate fi temporară – la populaţiile migratoare, sau permanentă – la cele sedentare. Prin teritorialitate, cea mai mare parte a zonelor geografice ale Pământului au fost ocupate, colonizate şi sunt locuite de oameni, chiar dacă există condiţii naturale climatice mai severe. Dorinţa de libertate şi de reîntemeiere a unor noi habitate umane a determinat comunităţile de oameni să caute mereu noi şi noi spaţii adecvate de locuire.

– *Agregarea* este tendinţa opusă teritorialităţii şi reprezintă procesul prin care populaţii întregi se transformă în cete, grupuri, unindu-se în comunităţi umane coerente, aşezându-se într-un loc (ce devine ulterior locul de baştină) şi funcţionând ca un tot, ca un sistem. Agregarea indivizilor populaţiei umane în comunităţi coerente şi stabile se produce în aşezările umane, în localităţi. Sociogeneza s-a produs din spirit de conservare, fiinţa socială fiind mai bine protejată decât individul izolat.

– *Comunitatea umană* se realizează atât la nivelul locului de baştină, al vetrei şi al moşiei respective, cât şi la nivelul limbii vorbite, al limbajului. Uneori, împrejurările aduc în aceeaşi comunitate oameni de diferite naţionalităţi, în care, peste o populaţie băştinaşă, cum au fost dacii, se suprapun alte neamuri venite iniţial ca ocupanţi (slavii, ungurii, tătarii, turcii etc), sau ca migratori (rromii etc), care mai apoi se obişnuiesc să convieţuiască paşnic cu locuitorii băştinaşi, păstrându-şi obiceiurile şi limba proprie.

– Conceptul de *aşezare umană* a fost convenit ca atare la Conferinţa Naţiunilor Unite din anul 1976 de la Vancouver, Canada. Aşezările umane reprezintă toată gama posibilă de organizări stabile ale comunităţilor umane, ancorate fizic în peisajul natural al uscatului, în cadrul sistemelor ecologice naturale.

Aşezare umană poate fi sălaşul vânătorului din munte, coliba pescarului din deltă, cătunul sau satul, până la oraşele şi aglomerările urbane proprii lumii moderne, superindustrializate. Toate acestea sunt considerate aşezări umane, denumite, în mod uzual, localităţi.

Aşezarea umană reprezintă un sistem teritorial cu valenţe ecologice, în care componentele vii şi nevii, naturale, seminaturale şi create se întreţes în legături reciproce. (Berindan C., 1995).

Sistemul preia din mediu şi prelucrează resurse materiale şi energetice, restituind o parte din acestea sub formă de produse utile, iar o altă parte sub formă de poluanţi, noxe şi deşeuri.

Dezvoltarea armonioasă a unei aşezări umane se asigură numai în cadrul unui domeniu optim de mărime, faţă de ecosistemul natural gazdă, funcţie de resursele naturale existente şi atrase, în cadrul capacităţii de suport ecologic. Determinarea relaţiilor dintre aşezarea umană şi condiţiile de mediu în care aceasta se dezvoltă a

dat rezultate spectaculoase în cadrul cercetărilor desfăşurate sub egida UNESCO, prin Programul MAB (Omul şi Biosfera), proiectul nr. 11.

3.4. Antropocentrism şi ecocentrism

Antropocentrismul a pornit de la ideea că *omul este stăpânul naturii*, idee popularizată şi vulgarizată încă din secolul al XVII-lea, constituind un mit al epocilor modernă şi contemporană.

Ideea centrală a concepţiei antropocentrice este aceea că întregul edificiu al universului este menit să întreţină dezvoltarea şi bunăstarea nelimitată a speciei umane. Gândirea antropocentrică consideră societatea umană ca un sistem special, aparte, desprins şi independent de natură, în stare să existe doar prin sine, în sine şi pentru sine, chiar şi ca sistem izolat, fără legături cu celelalte sisteme materiale ale lumii. Opinia şi credinţa antropocentrică au fost înrădăcinate de unele credinţe religioase, care atribuiau omului un loc privilegiat în existenţa lumii, dat de către divinitate, precum şi de către orientările materialiste, potrivit cărora acest rol îi este dat omului de către natură. Diferite dogme au generat şi întreţinut această concepţie profund neştiinţifică, promovată cu sloganuri şi o tenacitate demne de o cauză mai bună.

Concepţia antropocentrică reprezintă o viziune retrogradă, care prin efectele ei a produs mult rău naturii şi chiar speciei umane. Ea supraestimează factorii antropici (economici, culturali, politici) şi subapreciază factorii naturali (în special, biologici şi ecologici).

Fiind în primul rând o fiinţă biologică, omul este produsul ecosferei terestre, aparţine biosferei, lumii vii, integrându-se perfect în circuitul de substanţe şi energie din natură. Scoaterea omului din acest circuit l-ar nimici. Destinul omului desprins total de Terra, cum ar fi, de pildă, viitori cosmonauţi interstelari, nu este încă elucidat.

De aceea, o nouă concepţie de viitor pătrunde în comunităţile umane, şi anume ***ecocentrismul, concepţia ecocentrică,*** care susţine necesitatea simbiozei organice şi armonioase a omului cu natura, în planuri mereu superioare. Nu este, desigur, vorba de o reîntoarcere ancestrală la natură. În acest sens a apărut şi o nouă disciplină *Ecoetica,* promovată în România de către acad. Ştefan Milcu, care a predat-o studenţilor de la Facultatea de Medicină, în anii '90.

Interfaţa sistemelor fizico-ecologice naturale cu sistemele socio-economice umane ar conduce la înţelegerea naturii de către om şi la o mai bună înţelegere a umanităţii însăşi.

Omul trebuie, credem, să renunţe la pretenţia absurdă de a fi stăpânul absolut al naturii, adoptând o postură mai realistă şi mai benefică pentru el, şi anume aceea de a deveni *partenerul înţelept al naturii,* ca parte integrantă a acesteia.

Desigur, fiind cel care reprezintă creatorul lumii şi civilizaţiei umane, omul nu poate să nu aibă o anumită concepţie antropocentrică; important este însă să nu depăşească măsura, aşa cum a procedat până acum, întrucât creşterea populaţiei umane la cote uriaşe are un impact mult mai puternic asupra mediului, schimbând, chiar răsturnând total relaţiile sale cu natura.

Putem spune că nu mai este suficient ca omul să procedeze doar inteligent, ci este necesar ca, în relaţiile sale cu natura şi cu mediul din care face parte, să acţioneze şi înţelept.

Civilizaţiile s-au ridicat şi au decăzut fără ca oamenii să-şi fi dat seama de întreaga importanţă a relaţiilor lor cu natura, care le-a dat naştere. (Mumford L., 1970). Concentrarea a milioane de oameni în uriaşe formaţiuni urbane constituie o aberaţie. Nimeni nu poate conduce şi stăpâni, în mod real, dezvoltarea acestora.

Soluția o constituie echilibrul om-natură și menținerea unor structuri finite, controlabile, posibil de stăpânit.

Creșterea nemăsurată nu poate fi admisă în intervenția umană, fiind necesară aplicarea principiului biologic. Totodată, menținerea unei scări umane în conceperea și realizarea orașelor este un deziderat de netăgăduit. Se spune că *ieșirea din scară va fi întotdeauna pedepsită, iar pedeapsa o va primi chiar omul.*

În viitor, urbaniștii și autoritățile vor trebui să opteze mai curând pentru dezvoltarea ponderată a orașelor mici și mijlocii, stopând creșterea aglomerărilor urbane de milioane de locuitori.

Controlul dezvoltării echilibrate a orașelor nu se va putea niciodată institui, câtă vreme marile orașe ies din scară, pentru că nici o administrație, oricât de performantă, nu va putea să stăpânească procesul de dezvoltare a acestora.

De asemenea, sunt necesare readucerea naturii în orașe și crearea unor sisteme consistente, mozaicate și permanente de habitate semi-naturale în orașe, unde vechile „spații verzi" nu mai pot constitui o soluție.

Adevăratul scop al urbaniștilor și administrațiilor urbane trebuie să vizeze, în principal, calitatea mediului de viață a orașului și nu neapărat realizarea unor edificii șocante, ieșite din scară.

Până la urmă, important este cum se simt în oraș locuitorii săi, dacă acesta degajă un suflu optimist de viață și de creativitate, dacă este plăcut și atractiv pentru locuire.

Faptul că, la fiecare sfârșit de săptămână, oamenii părăsesc în masă orașul arată că acesta a devenit într-o oarecare măsură dăunător, citadinii căutând să refacă, cel puțin periodic, contactul lor cu natura, care le-a dat naștere și din care fac parte.

Lipsa de atenție a unor autorități locale pentru amenajarea corespunzătoare a spațiilor publice diverse constituie o altă problemă, care trebuie rezolvată.

În prezent, în România, și în special în municipiul București, spațiile publice sunt, nu de puține ori, invadate de gunoaie, iar atunci când sunt libere, nu sunt amenajate în mod util și plăcut pentru citadini. Lansarea, de către Ministerul Apelor și Protecției Mediului, a Programului *România curată* ar putea să reprezinte începutul unui proces benefic pentru societatea românească. Desigur, acest proces nu ar putea fi realizat cu succes decât printr-un parteneriat adecvat dintre autorități și populație. Numeroase asociații de protecția mediului existente mai ales în orașe nu acționează, însă, consecvent în acest sens.

Bibliografie

- Cucu Vasile, *România – geografia umană*, Editura Glasul Bucovinei, Iași, 1995.
- Marija Gimbutas, *Civilizație și cultură*, Los Angeles, SUA, octombrie 1987, tradusă în românește la Ed. Meridiane, 1989.
- C.Grigorescu, *Îmbătrânirea populației*, în „Tribuna Economică", București, 1996.
- Cornelia Elena Berindan, *O nouă abordare a așezărilor umane*, în „Știință și Tehnică", București, 1985.
- Mumford Levis, *The Culture of Cities*, London, 1970.
- Păun Silvia (arhitect), *Absida altarului*, Editura Per Omnes Artes, București, 2000.
- Gh. Ionașcu, *Valori spirituale ale civilizației preistorice dacice din Munții Orăștiei*, comunicare și articol în volumul *Primul Congres al spiritualității românești*, Băile Herculane, 7-10 octombrie 1993, București 1994, p. 65.

4. CONȚINUTUL ȘI OBIECTIVELE AMENAJĂRII TERITORIULUI

4.1. Nivele de competență

Activitatea de amenajare a teritoriului se desfășoară la nivel european, național, zonal și local. În viziune globală, amenajarea teritoriului include și amenajarea localităților (urbanismul), care, evident, sunt dispuse în teritoriu, urbanismul putând fi inclus în amenajarea teritoriului.

Amplasate în teritoriu, în cele mai diferite regiuni, așezările umane depind de acesta și de resursele sale naturale, reprezentând oaze de habitat uman, care antropizează ecosistemele naturale de bază.

Primele așezări umane organizate ca sate s-au constituit, de regulă, în cadrul unei *vetre,* reprezentând intravilanul așezării, având în preajma lor, în jurul acestora, ceea ce geografii numesc *moșia, țarina-* respectiv terenul agricol de asigurare a resurselor necesare.

- *La nivel european,* activitatea de amenajare a teritoriului este orientată de organismele comunitare, respectiv de către Consiliul Europei, miniștrii amenajării teritoriului întâlnindu-se periodic pentru a sintetiza și difuza experiența națională și pentru a coordona dezvoltarea teritorială, economică și socială, granițele administrative naționale neputând delimita efectiv sistemele ecologice naturale ori antropizate și cu atât mai puțin biomurile, care sunt ansambluri de ecosisteme.

Prima întâlnire a miniștrilor responsabili cu amenajarea teritoriului a fost organizată în anul 1983 în Spania, la Torremolinos, și a emis documentul intitulat *Carta de la Torremolinos*, recomandat la Strasbourg, începând din anul 1984, de către Consiliul Europei, tuturor statelor continentului.

- *La nivel național,* activitatea de amenajare a teritoriului era coordonată, îndrumată și controlată de către Ministerul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului (MLPAT) – până în 2000, din 2001 activitatea fiind preluată de către Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței (MLPTL) În aceste ministere a existat în permanență o Direcție generală de amenajare a teritoriului și de urbanism (DGATU), care coordonează întocmirea studiilor și metodologiilor necesare, elaborând reglementările juridice necesare (legi, hotărâri de guvern, ordonanțe, ordine ale ministrului, norme metodologice, standarde etc).

Tot în acest minister funcționează și un compartiment de control al activității respective, sub forma Inspecției de stat pentru construcții, lucrări publice, urbanism și amenajarea teritoriului, care îndrumă inspecțiile județene, însărcinate cu controlul efectiv, intervenind după caz și direct în aplicarea prevederilor legale.

În afară de elaborarea legislației și de controlul aplicării ei, MLPTL mai asigură, prin DGATU, și avizarea planurilor de amenajare a teritoriului și de urbanism, din competența MLPTL, promovarea și conducerea studiilor și cercetărilor necesare, inclusiv a proiectelor pilot de interes național sau zonal.

- *La nivel județean,* Consiliile județene au câte o Direcție de amenajarea teritoriului și de urbanism, lucrări publice și construcții, condusă, de regulă, de unul

sau doi directori, unul din ei fiind arhitectul şef al judeţului, care se ocupă în mod special de amenajarea teritoriului şi de urbanism. Această direcţie poate constitui secretariatul tehnic al unei Comisii judeţene de amenajarea teritoriului, condusă de vicepreşedintele judeţului, compusă din specialişti în domeniu.

Rolul comisiei este de a aviza soluţiile tehnice propuse prin studiile proiectanţilor şi planurile de urbanism şi de amenajare a teritoriului.

Decizia politică de aprobare a planurilor respective aparţine Consiliului judeţean, pe baza avizului Comisiei, care nu poate fi eludat şi nici anulat, constituind un document de specialitate obiectiv.

- La *nivelul localităţilor*, consiliile locale, prin aparatul primăriei, au un compartiment de specialitate, de rang mai mic, corespunzător statutului localităţii (municipiu, oraş, comună).

Noua lege a amenajării teritoriului şi urbanismului, nr. 350 din anul 2001, a hotărât întronarea fermă a profesionalismului şi eticii în activitate de amenajare a teritoriului şi urbanismului, prin diverse măsuri şi sancţiuni. Legea este o reglementare cadru, generală, cu principii şi obiective, vizând o abordare globală, interdisciplinară a domeniului, urmând a fi completată cu legi sectoriale, metodologii şi normele de aplicare necesare.

4.2. Obiectivele amenajării teritoriului

Obiectivele fundamentale ale amenajării teritoriului sunt următoarele:

- dezvoltarea socio-economică echilibrată a regiunilor, care să ţină sub control creşterea zonelor urbane congestionate, aflate în evoluţie rapidă, asigurând totodată un avânt zonelor în declin, cu racordarea regiunilor periferice;
- ameliorarea calităţii vieţii, prin asigurarea cadrului construit şi amenajat pentru locuit, muncă, cultură, odihnă etc.;
- gestionarea responsabilă a resurselor naturale ;
- protecţia, conservarea şi ameliorarea mediului şi ambientului uman ;
- utilizarea raţională a terenurilor.

Obiectivele particulare ale amenajării teritoriului sunt următoarele:

- dezvoltarea regiunilor rurale, prin crearea de infrastructuri şi echipamente în zonele subdezvoltate şi periferice ;
- stăpânirea creşterii regiunilor urbane ;
- atenţie specială pentru regiunile de frontieră, pentru cooperare interstatală în dezvoltare;
- atenţie specială regiunilor de munte, pentru valorificarea resurselor naturale şi conservarea funcţiilor lor ecologice, economice, sociale şi culturale;
- ajutorarea regiunilor cu structuri insuficient de solide, datorită condiţiilor istorice;
- sprijinirea regiunilor în declin, datorită restructurării industriale, echipamentelor monostructurale etc.;
- dezvoltarea şi conservarea regiunilor costiere, litorale şi a Deltei.

Pentru cerinţele activităţii de amenajare a teritoriului, instituţiile de învăţământ superior pregătesc specialişti urbanişti atestaţi. În luna iunie 1997 a luat fiinţă Asociaţia Profesională a Urbaniştilor din România (APUR).

Actualele structuri de decizie, cercetare şi proiectare din domeniul amenajării teritoriului şi urbanismului au, uneori, o viziune preponderent tehnicistă, cu nuanţe estetiste, neutilizând consecvent interdisciplinaritatea şi viziunea modernă, ecologică asupra teritoriului şi localităţilor.

În acest sens, rolul ecologilor de profesie trebuie să fie complementar în echipele de funcționari publici, de cercetare, proiectare sau de învățământ, pentru a putea descifra disfuncțiile survenite, prin intervențiile umane, în echilibrul ecologic al sistemelor teritoriale, scoțând totodată în evidență inconsistența abordărilor tehniciste, estetiste ori structuraliste. Ecologul din echipă trebuie să convingă cu argumente științifice, etice și morale pe toți ceilalți membri ai acesteia de modernitatea, actualitatea și oportunitatea viziunii ecologice.

Armonizarea tuturor interrelațiilor populațiilor cu mediul lor de viață, care reprezintă obiectul ecologiei, știința secolului XXI, este, desigur, superioară viziunilor sectoriale. În orice sistem teritorial funcționează relații de intercondiționare, proprii legilor ecologiei, care susțin că *toate sunt legate de toate, nimic nu se obține pe degeaba și totul se duce undeva.*

Obiectivul strategic al ecologilor este să sensibilizeze și să atenționeze factorii de decizie, să influențeze și să convingă colectivul de specialiști și să conlucreze cu ei, pentru a promova concepția de rezolvare pe termen lung, în spiritul dezvoltării durabile, a problemelor de amenajare a spațiului pentru habitatul uman, pentru a armoniza toate componentele acestuia, calitatea locuințelor, prezența și vigoarea spațiilor verzi, puritatea atmosferei, circuitul și calitatea apei, gestiunea respon-sabilă a deșeurilor etc.

Obiectivele activității de amenajare a teritoriului vizează în final reabilitarea pe principii ecologice a infrastructurilor naturale degradate, precum și a infrastructurilor create de om pentru habitatul său, ce trebuie permanent modernizate și adaptate noilor cerințe.

4.3. Activități de amenajare a teritoriului și localităților

Aceste activități sunt următoarele:

1. **Elaborarea strategiei și politicilor specifice** domeniului, propuse de minister și aprobate de către guvern – pe plan central și de către consiliile locale – pe plan local. Strategia conține obiectivele fundamentale pe termen lung. Politicile defalcă orizontul de timp în etape și obiectivele globale în obiective sectoriale. Din strategie și politici derivă obiectivele, programele și măsurile, acțiunile continue. La întocmirea strategiei, dar și a politicilor, ecologii trebuie să vizeze necesitatea dezvoltării pe termen lung, durabile și cerințele protecției mediului.
2. **Elaborarea studiilor preliminare, multicriteriale de fundamentare** (topografice, geografice, geologice, climatologice, hidrologice, pedologice, silvicole, agricole, arheologice, sociologice, demografice, economice, ecologice etc.), pentru determinarea exactă a situației existente și a disfuncționalităților ce necesită măsuri de intervenție.
3. **Întocmirea planurilor de amenajare a teritoriului și a localităților, precum și a regulamentelor aferente**, prin unități de proiectare specializate, de către echipe multidisciplinare, eterogene, pe bani publici.
4. **Avizarea și aprobarea planurilor de amenajare,** potrivit legii nr. 50/1991/1997, anexa 1, a competențelor stabilite.
5. **Gestiunea teritoriului și localităților** de către autoritățile administrației publice locale și eliberarea autorizațiilor de construire, amenajare sau desființare; organizarea de bănci de date urbane pentru regimul terenurilor, construcțiilor, cadastru imobiliar-edilitar etc.
6. **Controlul realizării, exploatării sau demolării construcțiilor,** prin Inspecția de Stat în construcții, urbanism și amenajarea teritoriului, pentru respectarea normelor și regulilor stabilite, a legislației și a autorizațiilor emise.

7. **Elaborarea actelor normative specifice domeniului:** legi, hotărâri de guvern, ordonanțe, ordine ale ministrului etc.

4.4. Tipologia planurilor de amenajare a teritoriului și de urbanism

Planurile de amenajare a teritoriului:

- *Național*, avizat de guvern și aprobat de parlament;
- *Zonal, regional, interjudețean*, avizat de minister și aprobat local;
- *Județean*, avizat de minister și aprobat local;
- *Local* (teritoriul administrativ al așezării), avizat și aprobat local.

Planurile de urbanism:

- Planul urbanistic **general** – (PUG), al comunei, al orașului sau al municipiului;
- Planul urbanistic **zonal** (PUZ), al cartierului, al zonei funcționale din localitate;
- Planul urbanistic de **detaliu**, al ansamblului funcțional.

Regulamentele de gestionare aferente sunt obligatorii pentru autorități și populație, în cazul documentațiilor de urbanism, și au caracter de recomandare pentru cele de amenajare a teritoriului.

Regulamentul se aprobă de autoritățile administrației publice locale, iar pentru centrele municipiilor și pentru zonele protejate, se avizează la nivel central (minister).

La toate categoriile de planuri se asigură participarea populației, prin informare, consultare și acțiuni concrete de parteneriat, potrivit Legii privind amenajarea teritoriului și urbanismul. Înainte de anul 1989, populația nu era consultată, regimul totalitar hotărând totul.

Astfel au fost posibile demolări de cartiere întregi, de clădiri în stare bună, care au generat tragedii pentru numeroase familii și au afectat structura urbană valoroasă și specifică perioadei antebelice. A se vedea „sistematizarea zonei" *Casei Poporului* și a unor zone din alte orașe ale țării.

În prezent, Legea privind amenajarea teritoriului și urbanismul prevede, în câteva articole, obligația autorităților specializate de a asigura informarea și consultarea populației.

Totodată, trebuie precizat faptul că, de regulă, planul (fie de amenajare a teritoriului, fie de urbanism) de rang mai mic trebuie să preia și să detalieze prevederile din planul de rang superior.

Astfel, *Planul de amenajare a teritoriului național (PATN)*, elaborat până în prezent prin cinci secțiuni legiferate, este obligatoriu pentru planurile de amenajare a teritoriului zonelor de dezvoltare regională, pentru planurile de amenajare a teritoriului județelor, cât și pentru planurile urbanistice generale ale localităților.

Bibliografie

- *Carta Europeană a amenajării teritoriului, de la Torremolinos*, Strasbourg, 1983.
- *Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 50/1991/1997, privind autorizarea executării lucrărilor de construcții și unele măsuri pentru realizarea locuințelor, nr. 453/18.07.200.*
- *Legea privind amenajarea teritoriului și urbanismul, nr. 350/6.07.200*
- *Ordinul MLPAT nr 91/1991 și nr. 13/1999.*
- *Ghidul elaborării planurilor de urbanism* (proiect).

BCU IAȘI

5. RESURSELE NATURALE ALE TERITORIULUI

5.1. Clasificarea resurselor

Resursa reprezintă o cantitate de mijloace necesare pentru realizarea unei acțiuni și îndeplinirea unor cerințe umane.

Resursele naturale servesc dintotdeauna omul, comunitățile umane, în dezvoltarea și perpetuarea societății. Importanța resurselor constă în capacitatea lor de a asigura viața populației, îndeplinind diverse cerințe ale acesteia. Resursele de bază ale societății sunt resursele naturale primare, din care o parte sunt neregenerabile. Resursele naturale constituie ceea ce numim *capitalul natural.*

Problema resurselor naturale este multidimensională: tehnică, economică, socială, politică și ecologică. Prin natura, caracterul și implicațiile ei, problema resurselor este, de asemenea, o problemă globală a omenirii. Dezvoltarea și progresul națiunilor, dar și pacea și securitatea lor depind de asigurarea resurselor necesare. Există o competiție pentru resurse. Există un grad de vulnerabilitate a țărilor dezvoltate față de resursele, în special energetice, din „lumea a treia" și o dependență a acestora din urmă față de resursele financiare și tehnologice ale țărilor dezvoltate. Resursele cunosc o repartiție inegală pe glob, între țări și continente. (Gh. Preda, M. Luțu, 1998).

În activitatea de amenajare a teritoriului, cunoașterea resurselor este importantă, deoarece prezența lor determină potențialul de dezvoltare și creștere a calității vieții. Din acest motiv, înainte de a elabora orice propunere de amenajare a teritoriului, este necesar să se determine potențialul de resurse al teritoriului: hidrologice, pedologice, silvicole, agricole, minerale etc.

Clasificarea resurselor se poate realiza după diferite criterii:

(a) din punct de vedere al substanței:

– materiale ,
– energetice,
- informaționale.

(b) din punct de vedere al locului de proveniență:

- locale (preferate);
- din alte zone (apropiate sau îndepărtate), mai scumpe întrucât includ transportul.

(c) din punct de vedere al gradului de prelucrare:

– virgine, primare (neprelucrate);
– prelucrate sau semiprelucrate.

(d) din punct de vedere al capacității de epuizare și de refacere (clasificarea ecologică) (M. Mâtcu, 1998):

- *inepuizabile* (moderne, neconvenționale):

- energia (radiația) solară;
- energia mareelor (fluxul și refluxul);
- energia hidraulică (căderi de apă);

- energia eoliană (a vântului);
- energia apelor subterane (geotermală);
- apa ca resursă hidrologică, permanent reciclabilă, dar limitată (apa dulce);
- aerul atmosferic.

• *epuizabile* (clasice):

- regenerabile: resurse funciar-pedologice, resurse de biomasă: vegetale (flora), resurse animale (fauna);
- neregenerabile: minerale (feroase, neferoase); combustibili fosili (cărbune, petrol, gaze); combustibili nucleari (uraniu, plutoniu).

(e) din punct de vedere al modului de utilizare în economie:

• utilizate în ramuri *productive* (industrie şi agricultură):

- minerale, energetice, agroclimatice.

• utilizate în sfera *neproductivă*, consumate direct:

- alimentare (piscicole, vânat, ciuperci, fructe de pădure etc.);
- recreative: ape termale şi minerale, peisaje;
- resurse informaţionale: informaţii ştiinţifice şi tehnice.

Solul, apa şi aerul formează triunghiul vieţii, fiind principalii factori de mediu.

Resursele regenerabile, reînnoibile se refac de către natură sau prin grija şi infuzia de energie a omului.

Resursele neregenerabile, minerale sau combustibili fosili, pot fi epuizabile, dacă volumul lor din natură este redus sau consumul mare. Din acest motiv, resursele neregenerabile necesită un management pe termen lung, planificabil prin activitatea de amenajare a teritoriului.

Pentru conservarea vieţii, ideală este strategia utilizării cu precădere a resurselor regenerabile şi inepuizabile, ca energia solară şi biomasa.

Resursele neregenerabile trebuie consumate doar în măsura în care este absolut necesar, investigându-se permanent, prin cercetare, noi resurse, pentru a asigura dezvoltarea şi a generaţiilor următoare (dezvoltarea sustenabilă, durabilă).

5.2. Resurse clasice şi resurse moderne

Resursele clasice sunt cele utilizate pe scară largă de mai multă vreme de umanitate, prin tehnologii deja cunoscute şi la preţuri şi randamente convenabile.

Epuizarea resurselor clasice, neregenerabile este datorată politicii de exploatare neraţională a lor şi introducere a cheltuielilor de utilizare în balanţa economiei naţionale.

Din punct de vedere ecologic şi al responsabilităţii omului pentru asigurarea dezvoltării durabile a umanităţii, costul resurselor nu ar trebui să fie determinat doar de costul exploatării, al extragerii lor din siturile naturale, întrucât acestea nu trebuie considerate un dar inepuizabil al naturii. Concepţia de „vânător" a omului care exploatează fără perspectivă, neplanificat, resursele primare, clasice din natură, conduce la epuizarea acestora. Societatea de consum, tipică secolului XX, a determinat un consum exagerat de resurse, fără a se preocupa suficient şi de reciclarea lor.

Concepţia menţionată este greşită întrucât ea nu încurajează şi nici nu determină utilizarea raţională, responsabilă a resurselor primare şi nici reciclarea lor, reutilizarea, recuperarea din deşeuri.

Actualele procese tehnologice de producție sunt lineare, ele dislocă resursele virgine în mod iremediabil, neîncurajând reciclările.

Dacă prețul resurselor ar intra, în conturile naționale, cu un cost de pornire, care să se adauge la costul de extragere și prelucrare, s-ar încuraja economic reciclările, întrucât prețurile ar fi mai mici, pe unitate, la produsele realizate din materiale reciclabile decât la cele provenite din resurse primare extrase, dislocate din natură.

În planurile de amenajare a teritoriului și de urbanism, prezența, poziția și răspândirea resurselor ar trebui marcate clar pe tipuri (păduri, pășuni, culturi agricole diverse, bazine acvatice etc.), la fel ca și perimetrul resurselor minerale de suprafață sau de adâncime. Această reprezentare ar determina și fundamenta în mod realist măsurile de dezvoltare propuse în ultima etapă a documentației, prin reglementări și regulamente.

Lipsa resurselor naturale, materiale și energetice poate crea dependență politică și economică față de furnizorii principali de resurse, ceea ce nu este deloc potrivit când ai de-a face cu furnizori străini.

Dar cea mai importantă resursă rămâne resursa umană. Creativitatea umană este o resursă cu adevărat inepuizabilă. Japonia, țară fără resurse naturale, a devenit – folosind în mod sistematic creativitatea și inventica umană – unul din cele mai bogate state ale lumii, dezvoltând cu succes informatica și electronica.

5.3. Gestiunea ecologică și valorificarea responsabilă a resurselor

În viziune ecologică, valorificarea responsabilă a resurselor presupune preluarea surplusului, a capitalului natural regenerabil, în limita capacității de suport a sistemelor ecologice. Cel mai cunoscut exemplu îl constituie exploatarea pădurilor, în care rata de tăiere nu ar trebui să depășească rata de reîmpădurire, pentru a se asigura astfel regenerarea masei lemnoase.

Valorificarea optimă a resurselor implică renunțarea la exploatarea lor în sensul clasic și părăsirea mentalității de „vânător" și a sloganului *omul-stăpânul naturii*. Această mentalitate a adus daune incomensurabile naturii, producând degradarea ecosistemelor, precum și poluare, cu efecte ireversibile, de natură să facă imposibilă refacerea.

În ultimul timp câștigă teren ideea privind *silvicultura culesului*, pentru zonele forestiere și montane. Toate produsele pe care natura le oferă gratuit ar trebui preluate în mod organizat, pentru a nu se degrada și pentru a fi valorificate în interesul omului.

Depășirea ratei de regenerare produce un impact agresiv asupra mediului, dereglează echilibrul deseori fragil al ecosistemelor, fiind necesari zeci și sute de ani pentru refacerea lor.

Valorificarea responsabilă a resurselor, în limita capacității de suport ecologic, necesită un program de educație și instruire la toate vârstele și pentru toate ocupațiile. Astfel, și resursele umane ar spori, prin asigurarea accesului la educație.

Numeroase resurse se pierd anual, fără a fi valorificate, cum ar fi: lemnul din doborâturi, care putrezește adesea în pădure; fructele de pădure; nenumărate plante medicinale; mugurii de brad și de pin; energia căderilor de apă; energia eoliană; pentru a nu mai vorbi de energia solară, cu adevărat inepuizabilă.

Nereciclarea deşeurilor menajere şi industriale conduce la pierderea a numeroase resurse utile, ce ar putea fi refolosite. Recuperarea materialelor utile din deşeuri este o activitate generatoare de venituri, care ar trebui să constituie politică de stat, în orice ţară civilizată.

Cea mai mare pierdere este însă utilizarea necorespunzătoare a resurselor umane. Potenţialul uman este cu adevărat considerabil, nefiind, de regulă, utilizat decât în foarte mică măsură. Omul nu foloseşte nici pe departe energia fizică şi potenţialul său de creativitate, neutilizându-şi raţional timpul şi forţele pentru a se instrui, a câştiga şi a trăi mai bine; a se pune în acord cu mediul, în cadrul unor relaţii armonioase, naturale şi sănătoase.

Dintre factorii de mediu, care constituie izvor natural de resurse, solul şi apa sunt cu adevărat cei mai importanţi.

Solul constituie o resursă uriaşă, deşi limitată. Esenţială este ponderea echilibrată a utilizării solului pentru perpetuarea ecosistemelor naturale şi pentru dezvoltarea în sistem alternativ, reconfortant pentru sol, a culturilor agricole necesare pentru asigurarea securităţii alimentare a populaţiei.

Apa, resursă limitată, dar regenerabilă şi existentă în anumite zone în cantităţi foarte mari, adăposteşte ecosisteme bogate în biomasă, resurse piscicole etc. şi cu productivitate mare. De altfel, *apa este o resursă de bază a vieţii.*

Dislocarea resurselor virgine din sol şi subsol degradează mediul, care ar trebui în permanenţă refăcut. Costurile protecţiei şi refacerii mediului sunt, de regulă, foarte ridicate. În Statele Unite ale Americii, costurile totale ale conformării cu reglementările de mediu sunt egale cu circa 2,1 % din produsul intern brut (PIB) Capitalul natural suferă o depreciere netă. Ţările bogate în resurse s-au dezvoltat mai puţin rapid ca ţările sărace în resurse. În practică, abundenţa resurselor naturale pare a fi fost un blestem, în loc să fie o binefacere pentru comunităţile umane respective. Există şi o depreciere economică a resurselor naturale.

Din studiile realizate a rezultat că PIB măsoară bunăstarea pe termen scurt. Produsul intern net (PIN) pare a fi un indicator mai adecvat, întrucât măsoară bunăstarea pe termen lung, creştera sa asigurând dezvoltarea durabilă, sustenabilă.

Progresul tehnico-ştiinţific contribuie la rezolvarea problemelor cu caracter ecologic pe mai multe căi:

- extragerea completă a resurselor din zăcământ;
- prelucrarea completă a resurselor extrase şi prelucrarea tuturor componentelor lor;
- reducerea pierderilor în procesul de transport spre consumator;
- utilizarea raţională, deplină a deşeurilor din procesul de prelucrare;
- utilizarea cu precădere a resurselor moderne. (M. Mâtcu, 1998).

Pe glob, se extrag circa 30 tone de resurse materiale (combustibil, minereuri etc.) pe locuitor, pe an.

Din totalul deşeurilor menajere se colectează în prezent numai 60%.

Din deşeurile industriale, numai 60% sunt recuperate şi valorificate.

Din deşeurile agricole sunt reciclate 95%.

O aşezare umană cu circa 200.000 locuitori produce aproximativ 600 m^3 deşeuri/zi. (M. Băloiu, 1995).

Structura deşeurilor depinde de structura producţiei şi a consumului. O parte din deşeuri se incinerează, în acest mod volumul lor reducându-se de circa zece ori. Din fermentarea deşeurilor organice se obţine biogaz.

Folosirea şi protecţia resurselor naturale primare ar trebui să se bazeze pe o strategie naţională, pe politici şi programe, instrumente şi mecanisme adecvate pentru a asigura:

- reproducerea resurselor regenerabile;
- recuperarea şi reutilizarea resurselor neregenerabile;
- introducerea unui preţ de pornire a resurselor primare pentru a încuraja reciclările prin mecanismele economiei de piaţă;
- internalizarea costurilor de poluare şi valorificarea integrală a resurselor.

Exemplu de avantaje ale reciclărilor: o tonă de maculatură înlocuieşte o tonă de celuloză, economisind simultan 3-4 m.c. lemn, 800 kwh. energie electrică şi 250 kg combustibil convenţional.

Principiul suveranităţii permanente a statelor asupra resurselor naturale a fost proclamat de Organizaţia Naţiunilor Unite, prin rezoluţia numărul 523/1952.

Asistăm la creşterea permanentă a consumului de resurse datorită creşterii populaţiei, a cerinţelor acesteia şi accelerării progresului tehnic. În prezent, în lume este vorba mai degrabă de o criză de tehnologii decât de o criză de resurse (Gh. Preda, 1998). Timpul lucrează în favoarea celor care valorifică mai operativ rezultatele tehnico-ştiinţifice contemporane.

În concluzie se poate aprecia că este imperios necesar să se adopte o politică adecvată în domeniul resurselor. În domeniul amenajării teritoriului, planurile situaţiei existente şi cele de propuneri ar trebui să cuprindă şi perimetrele de existenţă a resurselor subterane, minerale, potenţial exploatabile, precum şi măsurile necesare în perspectivă, pentru protecţie, conservare şi utilizare gradată. Unele ţări au înfiinţat chiar un minister al resurselor. Desigur, cea mai importantă resursă rămân omul, creativitatea umană.

Bibliografie

- N. N. Constantinescu, *Economia protecţiei mediului natural*, Bucureşti, 1976.
- Liviu Băloiu, *Protecţia mediului ambiant*, Bucureşti, 1995.
- Matei Mâtcu, *Economia protecţiei mediului înconjurător*, Chişinău, 1998.
- Gh. Preda, Marin Luţu, *Management şi know-how, utilizarea eficientă a resurselor energetice şi materiale*, Bucureşti, 1998.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

6. AMENAJAREA TERITORIULUI ÎN STRATEGIA DEZVOLTĂRII

6.1. Cadrul legislativ al amenajării teritoriului

Pentru amenajarea teritoriului şi localităţilor, s-au elaborat legi şi alte reglementări specifice, care împreună formează *sistemul legislativ al amenajării teritoriului.* Desigur, acest sistem, grup de reglementări nu este definitiv; el se reactualizează şi se completează în continuare în pas cu cerinţele vieţii. Legislaţia vizează, după cum se ştie, inducerea unui comportament adecvat al populaţiei, de respect faţă de proprietatea publică şi privată, de înţelegere faţă de interesul public, faţă de aspectul şi funcţionalitatea spaţiului amenajat de om, de la o casă la un ansamblu construit, de la un cartier la o aşezare întreagă.

Un proprietar de teren, într-o localitate, nu poate construi oricum şi orice pe terenul său, fără a respecta o serie de norme, prin care interesul său privat să fie realizat fără ca prin aceasta să fie încălcat interesul public.

Legislaţia de amenajare a teritoriului, existentă în prezent în România, elaborată şi promovată de către Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor şi Locuinţei, cuprinde următoarele reglementări:

În domeniul urbanismului:

a) ***Legea autorizării construcţiilor, nr. 50/1991,*** republicată în ianuarie 1997, care s-a reactualizat prin Legea nr. 453/2001. Ea are cinci capitole şi o anexă.

Un prim capitol se referă la autorizarea executării şi desfiinţării construcţiilor. În art. 7, pentru autorizarea construcţiilor din zonele protejate se solicită avizul prealabil al Ministerului lucrărilor publice şi amenajării teritoriului şi avizul Ministerului culturii pentru monumente istorice, ori al Ministerului mediului pentru monumente ale naturii şi rezervaţii naturale.

Într-un alt capitol (2) se tratează problematica concesionării terenurilor necesare pentru noile construcţii. Sprijinul financiar acordat pentru realizarea locuinţelor se tratează în capitolul 3. Răspunderile şi sancţiunile fac obiectul cap. 4, care se referă la activitatea de control şi la pedepsele instituite pentru încălcarea legii. Dispoziţiile finale fac trimitere la Ordinul ministrului lucrărilor publice şi amenajării teritoriului nr. 91 din anul 1991.

Legea prevede obligativitatea autorizării construcţiilor pe baza şi în conformitate cu planurile urbanistice avizate şi aprobate. Anexa nr. 1 la lege cuprinde competenţele de avizare şi aprobare a documentaţiilor de amenajare a teritoriului şi de urbanism pe categorii de planuri.

b) ***Ordinul ministrului lucrărilor publice şi amenajării teritoriului nr. 91 din 1991,*** care aproba formularele şi procedura de autorizare a construcţiilor şi conţinutul documentaţiilor de amenajarea teritoriului şi de urbanism, a fost înlocuit cu un nou Ghid, corelat cu prevederile Legii nr. 350/2001.

Acesta se referă la formularele pentru cerere şi certificat de urbanism, cerere şi autorizaţie de construcţie/desfiinţare, cerere anunţ pentru începerea execuţiei, procedura de autorizare, completare a formularelor de plata taxelor ş.a.

Sunt prezentate, totodată, conţinutul şi structura documentaţiilor de amenajarea teritoriului şi de urbanism, care privesc:

a) cadrul natural, relieful, hidrologia, resursele solului şi subsolului, terenurile degradate, bilanţul utilizării teritoriului;

b) potenţialul economic de resurse: agricole, silvice etc.;

c) populaţia şi reţeaua de localităţi (ierarhizarea aşezărilor umane);

d) infrastructura: căi de comunicaţie, drumuri, alimentări cu apă, reţele de canalizare, de energie şi de telecomunicaţii;

e) reabilitarea, protecţia şi conservarea mediului, cu identificarea măsurilor pentru eliminarea treptată a poluării datorate deversărilor fără epurare din canalizări, gestiunii precare a deşeurilor, emisiilor nocive din aer etc., pe de o parte, protecţiei monumentelor naturale şi istorice, pe de altă parte.

Structura documentaţiilor cuprinde patru etape, pentru fiecare din cele cinci capitole: 1) analiza situaţiei existente; 2) disfuncţionalităţi; 3) propuneri de intervenţie necesare şi 4) măsuri prioritare, pe etape, inclusiv de investiţii.

Documentaţiile se prezintă cu o parte scrisă şi una desenată, ambele obligatorii, foarte importantă fiind planşa cu propuneri de măsuri şi regulamentul de gestionare. Regulamentul de urbanism prezintă şi explică restricţiile şi facilităţile stabilite, inclusiv recomandările şi prescripţiile. Pentru planuri se stabilesc culori şi semne convenţionale de reprezentare grafică, pentru asigurarea unei prezentări unitare şi inteligibile.

c) ***Hotărârea Guvernului României (H.G.R.) nr. 525/1996, de aprobare a Regulamentului General de Urbanism***, care cuprinde:

- obligaţia elaborării planurilor urbanistice şi a regulamentelor locale în termen;
- controlul de stat prin Inspecţia de Control în urbanism, amenajarea teritoriului, lucrări publice şi construcţii;
- rolul R.G.U. ca sistem unitar de norme tehnice obligatoriu în elaborarea planurilor urbanistice generale;
- reguli de bază pentru ocuparea terenurilor de agricultură, plantaţii, construcţii;
- resursele naturale din sol, subsol, ape;
- zonele cu valori naturale, peisagistice, - zonele construite protejate;
- zonele de riscuri naturale şi tehnologice, – asigurarea echipării edilitare;
- asigurarea compatibilităţii funcţiunilor, - procente de ocupare/utilizare a terenurilor;
- indicaţii de orientare faţă de punctele cardinale;
- lucrările de utilitate publică (drumuri, reţele edilitare etc.);
- amplasarea construcţiilor faţă de drumuri, ape, căi ferate, aeroporturi etc.;
- accese carosabile şi pietonale, retrageri de la frontiere de stat ale clădirilor;
- racorduri la reţelele publice tehnico-edilitare, parcelarea terenurilor;
- înălţimea minimă sau maximă a construcţiilor;
- aspectul exterior al construcţiilor, spaţiile verzi şi plantate etc.

Regulamentul general de urbanism are şi măsuri de natură ecologică, ce vizează protecţia şi ameliorarea mediului, ce pot fi completate. RGU se reactualizează.

d) **Legea privind amenajarea teritoriului şi urbanismul, nr. 350/ 2001** este legea cadru de bază pentru activităţile respective. Legea are şase capitole,

printre care: dispozițiile generale, domeniul de activitate, care are trei secțiuni: 1- amenajarea teritoriului, 2- urbanismul, 3- activități de amenajarea teritoriului și urbanism, cu atribuțiile administrației publice centrale, județene și locale, certificatul de urbanism și structura instituțională. Sunt reglementate documentațiile de amenajare a teritoriului și urbanism, sancțiunile, în final fiind înscrise dispozițiile finale. Legea are o anexă cu categoriile de documentații de amenajarea teritoriului și de urbanism, competențele de avizare/aprobare și o altă anexă, cu definirea termenilor utilizați în lege.

În domeniul amenajării teritoriului, până în prezent au fost emise următoarele reglementări:

a) **Legea nr. 71/1996**, privind aprobarea planului de amenajare a teritoriului național, secțiunea a I-a, *Căi de comunicație*, care cuprinde căile majore de transport auto (drumuri de mare viteză, autostrăzi) și feroviar, aerian și fluvial. Legea declară lucrările respective propuse de interes național și de utilitate publică;

b) **Legea nr. 171/1997**, privind aprobarea planului de amenajarea teritoriului național, secțiunea a doua, *APA*, (publicată în „Monitorul Oficial" nr. 325/24.11.1997). Legea are opt articole și anexe; ea prevede, deasemenea, lucrările propuse ca fiind de interes național și cauză de utilitate publică. Sunt prevăzute, totodată, resursele de apă dulce, aducțiunile și lucrările hidroedilitare necesare pentru consumul menajer, industrial și agricol;

c) **Legea nr. 5/2000**, privind **zonele protejate**, care instituie oficial lista acestora, cu două mari categorii: cu patrimoniu natural (parcuri naționale, rezervații naturale, monumente ale naturii) și cu patrimoniu construit, creat de om (monumente istorice și vestigii arheologice) În anexe, listele prezintă suprafețele zonelor protejate și arondarea administrativă a acestora.

d) **Legea nr. 351/2001, privind aprobarea Planului de amenajarea teritoriului național, Secțiunea a IV-a, Rețeaua de localități,** care ierarhizează așezările umane din România în funcție de criterii științifice, prevăzând dotarea lor optimă, în raport de rangul localității, dependent de talia acesteia.

e) **Legea nr. 575/2001, privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a V-a – Zone de risc natural,** care se referă la cutremure, inundații și alunecări de teren.

Ultima reglementare promulgată, dar de importanță majoră pentru domeniu este **Legea privind amenajarea teritoriului și urbanismul, nr. 350/6.07.2001.** Această reglementare, cu caracter general, reprezintă, așa cum am arătat, o lege cadru, ce va fi urmată de toate normele de aplicare necesare.

Alte reglementări sunt următoarele:

- *Legea calității construcțiilor*, nr. 10/ 1995, care instituie sistemul calității acestora.
- *Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică*, nr.33/1995 etc.

Există și *reglementări de protecție a mediului cu implicații în amenajarea teritoriului,* și anume:

- *Legea protecției mediului, nr. 137/1995*, („Monitorul Oficial" nr. 304/ 30.12.1995), care prevede în cap. 3, protecția resurselor naturale și conservarea biodiversității, iar în secțiunea a 5-a, protecția așezărilor umane.
- *Legea apelor, nr. 107/1996*, („Monitorul Oficial" nr. 244/08.10.1996).
- *Legea nr. 26/1996, Codul silvic*, („Monitorul Oficial" nr. 93/08.05.1996);
- Ordinul (comun) al ministrului apelor, pădurilor și protecției mediului nr.214/15.03.1999 și al ministrului lucrărilor publice și amenajării teritoriului

nr.16/17.03.1999, privind promovarea documentațiilor și de emitere a acordului de mediu la planurile de amenajare și urbanism, care includ analiza de mediu și propunerile de protecție, scopul lor fiind protecția mediului.

- *Legea nr. 422/2001, privind protejarea monumentelor istorice.*

6.2. Armonizarea politicilor sectoriale, locale și naționale

Prin activitatea de amenajarea teritoriului se asigură intercorelarea și armonizarea intereselor și politicilor sectoriale ale domeniilor de activitate, cum ar fi:

- rețeaua de drumuri, căi rutiere, feroviare, navigabile, aeriene. A se vedea legea nr.71/1996 de aprobare a planului de amenajare a teritoriului național al României, secțiunea nr.1, Căi de comunicație, o altă reglementare de amenajare macro-teritorială;
- rețelele tehnico-edilitare: alimentări cu apă (captare, tratare, stocare, distribuție), canalizări (colectare, epurare, deversare); rețele de gaze, termoficare, electrice;
- zonificarea teritoriului pe funcțiuni;
- determinarea zonelor protejate, cu patrimoniu natural și construit;
- dezvoltarea economică a diferitelor ramuri: industriale, agricole, silvice, servicii.

Diferite ministere, regii naționale autonome, agenți economici sau populația doresc și își planifică realizarea lucrărilor proprii necesare. Amenajarea teritoriului asigură armonizarea acestora, astfel încât ele să nu se jeneze reciproc.

Totodată, politicile se instituționalizează prin planurile urbanistice ori de amenajarea teritoriului avizate și aprobate, prevederile acestora devenind obligatorii pentru toți, autorități și populație.

Politicile locale se conjugă, de asemenea, cu politicile regionale și naționale de dezvoltare, procesul complex fiind realizat prin amenajarea teritoriului și urbanism.

Planurile de amenajare a teritoriului devin treptat principalele instrumente de gestiune a sistemelor teritoriale și a localităților, pe care administrațiile le au la dispoziție, inclusiv pentru programele de dezvoltare și reabilitare a infrastructurilor materiale necesare îmbunătățirii habitatului uman.

Ele trebuie să construiască sisteme viabile de gestiune și pentru zonele protejate, cu patrimoniu natural sau cultural-istoric, care să răspundă mecanismelor economiei de piață, asigurând totodată protecția și punerea în valoare și în circuitul public a întregului patrimoniu al comunității.

6.3. Integrarea europeană a României și amenajarea teritoriului

Integrarea României în structurile europene se desfășoară pe mai multe planuri, inclusiv prin activitatea de amenajare a teritoriului.

Dimensiunea europeană a amenajării teritoriului a fost avută în vedere în special după semnarea Tratatului de la Mastricht (1992), începând cu documentul *Europa 2000* (1991), urmat de *Europa 2000* plus (1994).

Miniștrii amenajării teritoriului din țările U.E. au stabilit, în anul 1994, la Leipzig, câteva direcții majore de acțiune în spațiul european, și anume:

- coeziunea economică și socială;
- dezvoltarea durabilă;
- dezvoltarea regională;
- competiția echilibrată în teritoriul european.

Aceste obiective au stat la baza documentului numit *Schema de dezvoltare a spațiului comunitar (SDEC)*, formulat în anul 1997, aprobat în 1999, la Potsdam, ce urmează să fie adoptat oficial în toamna acestui an la Hanovra.

De asemenea, inițiativa europeană INTERREG pentru dezvoltare spațială și cooperare a zonelor de frontieră, între țările U.E., s-a dezvoltat în prima etapă, în perioada 1990-1993, în scopul integrării spațiale a zonelor de frontieră, iar INTERREG II, inițiat în anul 1994, a lărgit aria de cuprindere cu alte direcții, între care menționăm planificarea spațială pe mari arii geografice, incluzând țările Europei Centrale și de Est și Zona Mediteraneană, inclusiv cooperarea regională. În perioada 2000-2006, se va desfășura INTERREG III.

Toate aceste programe au în vedere și contribuția României, care a realizat studii corespunzătoare, prin MLPAT și Urbanproiect, vizând cooperarea regională și europeană progresivă a țării noastre. România este printre primele state europene care a legiferat deja cinci secțiuni ale *Planului de Amenajare a Teritoriului Național (P.A.T.N.)*: drumurile, apa, zonele protejate, rețeaua de localități și zonele de risc natural, urmând a reglementa turismul, energia și altele.

Integrarea geografică, spațială a României în Europa se realizează și prin intermediul fluviului Dunărea, prin cooperarea statelor dunărene, pe de o parte, și prin Asociația Statelor Riverane Mării Negre, potrivit convențiilor încheiate în acest sens, pe de altă parte.

Strategia Ministerului Lucrărilor Publice este conectată la cerințele și exigențele comunitare privind amenajarea teritoriului. Astfel, *Carta verde* a Europei, care prevede dezvoltarea regională și cooperarea interregională, europeană, a fost adoptată și în România, realizându-se studiul preliminar de împărțire a teritoriului în opt regiuni de dezvoltare, pe baza căruia a fost promulgată *Legea dezvoltării regionale (nr. 151 /1998)*.

Totodată, au fost elaborate planuri de amenajare a teritoriului transfrontieră, în zona râului Prut, în vederea dezvoltării relațiilor României cu Republica Moldova, iar în zona riverană Dunării, pentru intensificarea cooperării cu Bulgaria și Serbia.

În baza convențiilor bilaterale încheiate, România participă la realizarea unor lucrări publice în zonele de frontieră cu Ucraina, Ungaria, Bulgaria și Republica Moldova.

Amenajarea teritoriului poate deveni promotorul programelor de lucrări publice de interes comun din zonele de frontieră, fundamentând dezvoltarea acestora prin planuri de amenajare a teritoriilor zonelor transfrontiere, elaborate în interesul locuitorilor din ambele părți ale granitei, al întăririi legăturilor dintre românii din țară și cei de peste hotare, planuri avizate de autoritățile locale și centrale ale țărilor respective.

6.4. **Dezvoltarea regională**

Politica de dezvoltare regională a reprezentat una din componentele principale ale strategiei generale de reformă, conținute în Programul de bază, de macrostabilizare și de dezvoltare a României, până în anul 2000, al Guvernului, fiind reluată la un nivel superior din anul 2001.

În acest sens, Guvernul României și Comisia Europeană au lansat **Programul Phare pentru dezvoltare regională**. Etapele parcurse s-au finalizat prin redactarea documentului **Carta Verde a Dezvoltării Regionale în România**,

care cuprinde, pe baza unor studii interdisciplinare, modelul de dezvoltare regională, cu obiectivele şi instituţiile necesare promovării acesteia.

Politica de dezvoltare regională a fost concepută ca parte integrantă a procesului de descentralizare administrativă şi economică, destinat să stimuleze iniţiativa locală şi regională, recuperând întârzierile în dezvoltarea unor zone defavorizate, care vor fi astfel antrenate de zonele avansate.

Prin dezvoltarea regională, România are în vedere atingerea a trei obiective de bază, şi anume:

– întărirea capacităţii ţării de asumare a responsabilităţilor de viitor stat membru al Uniunii Europene, condiţie de admitere în U.E. şi de acces la fondurile structurale şi de coeziune comunitară, utilizând fondurile de dezvoltare regională;

– reducerea dezechilibrelor dintre judeţe, prin programe de redresare economică în cadrul regiunilor de dezvoltare, sau prin cooperarea acestora;

– integrarea activităţilor sectoriale pentru ridicarea nivelului de dezvoltare economică şi socială, prin descentralizare şi asumarea răspunderilor la nivel local.

Ca rezultat al unor studii aprofundate, a fost adoptată, în anul 1998, *Legea nr. 151, privind dezvoltarea regională în România,* care a stabilit, opt regiuni de dezvoltare pentru teritoriul naţional, şi anume:

1. NORD-EST, cu judeţele: Suceava, Botoşani, Iaşi, Vaslui, Bacău, Neamţ;
2. SUD-EST, cu judeţele: Galaţi, Brăila, Buzău, Vrancea, Tulcea, Constanţa;
3. SUD, cu judeţele: Argeş, Dâmboviţa, Prahova, Teleorman, Giurgiu, Ialomiţa, Călăraşi;
4. SUD-VEST, cu judeţele: Dolj, Olt, Gorj, Vâlcea, Mehedinţi;
5. VEST, cu judeţele: Timiş, Arad, Caraş-Severin, Hunedoara;
6. NORD-VEST, cu judeţele: Bihor, Cluj, Maramureş, Satu Mare, Bistriţa, Sălaj;
7. CENTRU, cu judeţele: Alba, Braşov, Covasna, Harghita, Mureş, Sibiu;
8. BUCUREŞTI, care include şi judeţul Ilfov.

Pentru cooperarea viitoare în dezvoltarea socio-economică a celor opt regiuni de dezvoltare este necesară realizarea planurilor regionale de amenajare fizică a teritoriului. Un prim proiect pilot, iniţiat de MLPAT, a fost abordat de Institutul Naţional Urbanproiect, pentru Regiunea 1, Nord-Est.

De altfel, dezvoltarea regională este strâns legată de amenajarea teritoriului, fiind indicat ca activitatea în aceste direcţii să nu se desfăşoare în organisme centrale diferite, ci împreună, aşa cum este situaţia în alte ţări (Franţa ş. a.).

Bibliografie

- *Legea nr.50/1991/1997, modificată şi completată prin Legea nr. 453/2001* („Monitorul Oficial" nr. 431/1.08.2001).
- *Ordinul M.L.P.A.T. nr. 91/1991.*
- *H.G.R. nr.525/1996, privind aprobarea Regulamentului General de Urbanism.*
- *Carta Verde a Europei, Strasbourg.*
- *Carta Europeană a Amenajării Teritoriului, Torremolinos, Spania, 1983.*
- *Legea nr. 151/1998, privind dezvoltarea regională în România.*

7. AMENAJAREA ECOLOGICĂ A TERITORIULUI

7.1. Ecoamenajarea teritoriului

Ecoamenajarea teritoriului presupune amenajarea pe principii ecologice a teritoriului şi a habitatelor umane: o amenajare cu impact negativ minim asupra mediului, care asigură conservarea habitatelor naturale şi revigorarea lor o dată cu asigurarea, reabilitarea şi modernizarea infrastructurilor materiale create de om pentru habitatul său (construcţii, reţele tehnico-edilitare etc.) şi cu conservarea memoriei sale culturale (a monumentelor istorice şi memoriale).

Amenajarea ecologică înseamnă armonizarea majorităţii interrelaţiilor om – mediu, în interesul comun. Orice exagerare într-un sens sau în altul este dăunătoare. Reîntoarcerea arhaică la natură nu mai este posibilă, iar scoaterea omului şi a creaţiilor sale în afara naturii, imposibilă.

Omul premodern trăia în interacţiune ecologică cu natura, fără a se gândi la asta; omul modern se izolează de natură cu o aură de raţionalism; iar omul post-modern nici nu va uita de natură, nici nu se va preda ei (V. Soran).

Omul aparţine deopotrivă biosferei, integrându-se perfect în circuitul de substanţe şi energie, dar şi societăţii – formă conştientă de mişcare a materiei, al cărei produs este. *Omul este, deci, o fiinţă condiţionată biologic şi determinată social.*

Trăsătura esenţială a evoluţiei relaţiei om – natură, societate – biosferă este continua şi ascendenta transformare a mediului natural prin artificializarea acestuia. (Ionaşcu Gh., 1999). Această transformare se realizează, în principal, prin amenajări şi construcţii. De aceea, **este vital ca amenajarea teritoriului să respecte principiile ecologice.** Ecologia trebuie să asiste acest proces, stopând tendinţele tehniciste şi estetiste de abordare, promovând consecvent abordarea ecologică a intervenţiilor umane, care trebuie să aibă impact pozitiv maxim şi impact negativ minim asupra mediului, a naturii. Se poate afirma, aşa dar, că principalul instrument strategic, metodologic şi operaţional de protecţia mediului, în plan fizic, la scară spaţială, este amenajarea (ecologică) a teritoriului.

Procesul de integrare a preocupărilor de protecţie a mediului şi amenajare corespunzătoare a teritoriului în acest scop reprezintă, până la urmă, o cauză comună, care ar trebui să facă obiectul unei organizări instituţionale adecvate, unice. De aceea, în unele ţări, există un singur *minister al mediului şi amenajării teritoriului.*

7.2. Studiile multicriteriale necesare în amenajarea teritoriului

Înaintea elaborării oricărui plan de amenajare a teritoriului sau de urbanism sunt necesare o serie de studii preliminare, care realizează diagnoza situaţiei existente în teritoriul studiat, starea şi calitatea mediului, cum ar fi:

1) studii geografice, privind configuraţia fizică a peisajului, clima etc.;

2) studii topografice, privind relieful de detaliu a teritoriului;

BCU ... LIBRARY

3) studii pedologice, privind structura, starea şi potenţialul solului;
4) studii hidrologice, cu regimul hidrologic al apelor curgătoare şi stătătoare;
5) studii geologice, privind structura şi resursele subsolului;
6) studii demografice, privind populaţia, dinamica, structura şi ocuparea ei;
7) studii economice, privind dezvoltarea industriei, agriculturii şi serviciilor;
8) studii sociologice, privind relaţiile populaţiei;
9) studii arheologice, pentru vestigiile etapelor istorice trecute, reprezentând memoria culturală a comunităţilor umane;
10) studii **ecologice**, necesare pentru:
- determinarea şi delimitarea principalelor tipuri de ecosisteme din arealul studiat (silvicole, acvatice, agricole);
- zonarea ecologică a teritoriului;
- determinarea şi conservarea diversităţii biologice.

De regulă, în activitatea practică, se folosesc toate studiile deja existente, care se reactualizează şi se completează. Se folosesc şi datele statistice din anuarul statistic sau din buletinul statistic lunar, în special cele privind dinamica populaţiei, producţia economică şi nivelul produsului intern brut (P.I.B.) pe locuitor.

Studiile geografice şi topometrice sunt primele şi cele mai importante deoarece prezintă configuraţia fizică a cadrului natural de bază al teritoriului. De aceea, nu întâmplător, geografii sunt principalii colaboratori ai urbaniştilor, ei oferind şi interpretarea datelor. În viitor, acestora li se vor alătura, tot mai mult, şi ecologii.

7.3. Rolul cadrului natural

Configurarea exactă a cadrului natural, posibilă prin primele cinci categorii de studii, este prima operaţie urbanistică şi de amenajare a teritoriului. Proiectantul general poate comanda aceste studii şi altor colaboratori, organizaţii specializate sau specialişti individuali, atunci când nu dispune de compartimente proprii, formate din profesionişti în domeniile complementare.

Toate planurile se elaborează folosind aceleaşi culori şi semne convenţionale pentru prezentarea unitară şi descifrarea uşoară, inclusiv înţelegerea lor.

Astfel, în planul de amenajare a teritoriului, terenul arabil este marcat cu diferite nuanţe de galben, cu diverse semne convenţionale pentru diverse culturi, cum ar fi: livezi, vii, păşuni etc. Astfel, livezile sunt portocalii, cu cercuri simbolizând pomii, pădurile sunt verzi, cu cerculeţe pe contur, apele albastre etc.

În planurile urbanistice pentru aşezările umane:
- zona centrală se reprezintă cu roz sau cu roşu;
- zona de locuinţe – cu galben;
- zona industrială (nealimentară) – cu maron;
- zona industriei alimentare – cu verde;
- zonele verzi – cu verde, cu semne pentru parcuri, păduri etc.;
- cimitirele – ocru, cu cruci etc.

De regulă, se înscriu pe plan şi legendele pentru culori şi semne convenţionale, pentru a înlesni descifrarea lor cu uşurinţă.

Studiile privind cadrul natural costă, de regulă, destul de mult, mai ales când consiliile locale nu au grijă să le păstreze pe toate în banca lor de date urbane şi regionale sau judeţene. Din acest motiv, uneori, cadrul natural nu este complet redat şi reprezentat, folosindu-se banii de la buget mai ales pentru propuneri, pentru acţiuni noi. Acest lucru este dăunător, întrucât propunerile de amenajare zonală

funcțională și măsurile de protecția mediului necesare nu se iau, totdeauna, în perfectă cunoștință de cauză.

De aceea, se poate afirma că rolul studiilor preliminare și al redării cât mai exacte a cadrului natural este primordial pentru ca propunerile să fie bune, valabile, realiste, să țină seama de situația existentă, sub toate aspectele. Până la urmă este necesar un echilibru în aprecierea scenariului de desfășurare a procesului și în stabilirea „actorilor". Promotorul și beneficiarul unui plan trebuie să urmărească elaborarea profesionistă și completă a acestuia prin cei mai buni specialiști existenți.

De pildă, în România, în special după 1990, se realizează studii sociologice destinate să stabilească in mod concret cerințele îndreptățite ale populației, ale locuitorilor care trăiesc în teritoriul ce face obiectul planului urbanistic sau de amenajare a teritoriului respectiv. Este de la sine înțeles că elaborarea unui plan de dezvoltare spațială al unei localități, realist și credibil, nu poate fi realizat fără consultarea populației așezării respective.

7.4. Cerințele unei amenajări pe principii ecologice a teritoriului

Aceste cerințe comportă o grijă deosebită pentru integritatea și calitatea peisajului natural și construit, pentru echilibrul ecosistemelor, persistența, conservarea, perpetuarea și productivitatea lor. De exemplu:

- la exploatările miniere de suprafață, pentru cărbune, sare și alte minerale, este obligatorie refacerea peisajelor degradate – replantări, reînerbări ale terenului fertil, pentru o folosință optimă agricolă sau pentru silvicultură etc.;
- la derocarea sau dislocarea necesară pentru realizarea unor construcții inginerești, cum ar fi tunelurile, viaductele, apeductele, căile rutiere și forestiere (ex.: pe faleza Dunării, la Porțile de Fier, pe Valea Oltului, în defileul munților etc.), este necesară o grijă deosebită, întrucât la derocarea cu exploziv se pot produce adevărate răni în peisaj, cu degradări majore, imposibil de refăcut;
- la traversarea pădurilor, a ecosistemelor naturale de către căi de comunicație și transport (autostrăzi, drumuri, căi ferate) ori linii de înaltă tensiune este necesară evitarea fragmentării ecosistemelor, uneori realizându-se tronsoane subterane sau supraterane suspendate (în Germania, o agenție de mediu nu a aprobat ca o autostradă să traverseze pădurea , în locul ei realizându-se un tunel subteran).

Totodată, amenajarea antropică a spațiului comportă o grijă deosebită pentru conservarea vestigiilor arheologice, a monumentelor istorice și chiar a construcțiilor de orice fel care asigură desfășurarea unor activități utile. Mai mult, acestea trebuie renovate și modernizate, pentru a fi redate circuitului public de valori, asigurându-se un peisaj agreabil și optimist. Finisajele trebuie să fie durabile, deseori lavabile, să poată fi întreținute ușor. Culorile să nu fie țipătoare, stridente, supărătoare. În ultima vreme se poartă culori pastel, deschise, calde, capabile să asigure un ambient plăcut și reconfortant. Un astfel de exemplu l-a constituit Danemarca, unde, printr-un program de reabilitare urbană, desfășurat pe parcursul a 20 de ani, s-a realizat, între altele, și înviorarea fațadelor, refăcute în culori deschise, pastel, care au înlocuit griurile terne. Este necesar ca reclamele, în orașe, să păstreze măsura, să nu distragă atenția conducătorilor auto de la percepția ușoară a semnelor de circulație și de la traficul stradal, pietoni și bicicliști. Confortul funcțional și estetic trebuie modernizat. În același timp, consolidarea construcțiilor avariate de seisme conferă siguranță de locuire populației.

Menținerea scării umane în amenajarea teritoriului și, în general, a măsurii, păstrarea unor limite finite ale așezărilor și ansamblurilor, care să poată fi ținute sub control, este, de asemenea, o altă cerință rațională.

Abordarea sistemică, ierarhizarea componentelor și luarea în considerare a tuturor interrelațiilor acestora constituie un imperativ al concepției moderne.

7.5. Amenajarea teritoriului – instrument de protecție a mediului

Amenajarea teritoriului și a localităților este un instrument principal de protecție a mediului, deoarece:

- Toate planurile cuprind un capitol de *protecție, conservare și ameliorare a mediului* prin care:
  - se prezintă starea cadrului natural și construit;
  - se delimitează principalele surse de poluare;
  - se propun măsurile necesare pentru reducerea până la eliminare a cauzelor poluării;
  - se delimitează zonele protejate cu patrimoniu natural sau construit, creat de om,

Planurile avizate și aprobate, cu toate aceste măsuri, devin lege și instrument de gestiune pentru administrația locală, conducerea localităților și județelor,

Aceste planuri stau la baza autorizării tuturor construcțiilor și amenajărilor ce se execută de către autoritățile locale, agenți economici sau persoane fizice.

- Toate planurile au o *concepție globală asupra dezvoltării teritoriului și localităților* vizând îmbunătățirea calității mediului și a vieții (obiective fundamentale ale amenajării teritoriului), iar propunerile sunt în final avizate și de autoritățile de protecția mediului din sistemul ministerului mediului.

Din acest motiv, pentru că amenajarea teritoriului este un instrument principal de protecție a mediului, în unele țări, autoritățile de mediu și de amenajare a teritoriului sau de urbanism lucrează comasat în aceleași instituții, pe plan central și local. Calitatea mediului nu trebuie să vizeze doar măsuri de înlăturare a poluării, ci și asigurarea funcționalității optime și siguranței în exploatare a construcțiilor, estetica ambientală, calitatea factorilor de mediu, calitatea generală a peisajului, conservarea memoriei culturale a comunităților umane etc.

Bibliografie

- *Carta Europeană a Amenajării Teritoriului*, formulată de Conferința miniștrilor amenajării teritoriului de la Torremolinos – Spania, în anul 1983 și adoptată de către Consiliul Europei în anul 1984, când a fost recomandată statelor europene.
- Viorel Soran, M. Borcea, *Omul și Biosfera*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1985.
- *Ordinul M.L.P.A.T. nr. 91/1991.*
- Gheorghe Ionașcu, *Ecologia așezărilor umane și integrarea construcțiilor în mediu*, în volumul *Comportarea în situ a construcțiilor, Conferința Națională, Brașov*, septembrie 1996, INCERC, București, pag. 265 – 274.
- *Ordinul comun pentru aprobarea procedurilor de promovare a documentațiilor și de emitere a acordului de mediu la planurile de amenajarea teritoriului și de urbanism,* MAPPM nr. 214/15.03.1999 și MLPAT nr. 16/17.03.1999, publicat în „Monitorul Oficial al României", nr. 187/30.04.1999.

8. DEZVOLTAREA DURABILĂ A AȘEZĂRILOR UMANE

8.1. Relația mediu – dezvoltare

Între conceptele şi problemele de mediu şi *dezvoltare* există o relație importantă, fundamentală. Până în prezent, populația umană şi-a asigurat dezvoltarea utilizând materii prime disponibile, tehnologii existente şi a rezultat un anumit mediu, din ce în ce mai poluat şi degradat. Scopul dezvoltării nu era încă descifrat pe deplin. Pe primul plan era dezvoltarea, rezultând un mediu oarecare.

Semnalele severe ale crizei ecologice au trezit la realitate factorii umani conştienți, în primul rând pe oamenii de ştiință care nu au prevăzut, de pildă, efectele poluării, cum ar fi gaura din stratul de ozon protector al planetei.

S-a pus problema de a opri dezvoltarea, de a ajunge la o aşa-zisă creştere zero (vezi primele dezbateri ale Clubului de la Roma). Dar tot savanții şi oamenii politici luminați au descoperit că nu dezvoltarea în sine este cauza degradării mediului, ci modul în care aceasta are loc, tehnologiile folosite în prelucrarea resurselor şi producerea de bunuri. S-a constatat că trebuie răsturnat binomul *dezvoltare – mediu*, punând pe primul plan mediul, calitatea acestuia, care să determine modul în care să poată avea loc dezvoltarea şi tehnologiile proceselor şi activităților umane.

Omul şi natura sunt condamnați să trăiască împreună sau să piară.

Cauza problemelor de mediu o constituie modelele neadecvate de dezvoltare adoptate de specia umană.

Importanța relației *mediu-dezvoltare* a determinat şi titlul Conferinței Mondiale pentru Mediu şi Dezvoltare, din 1992, de la Rio de Janeiro, Brazilia. Ordinea conceptelor este şi ea adecvată: ***mediu*** şi apoi ***dezvoltare.*** *Summit*-ul de la Rio s-a încheiat cu o declarație comună de principii şi cu *Agenda XXI.*

După cum se ştie, ştiința care studiază şi armonizează mediul cu dezvoltarea sistemelor naturale şi sociale, oferind soluții, este ecologia.

Dobândind prin ştiință şi tehnologia sa posibilitatea de a transforma mediul într-o proporție fără precedent şi în diverse moduri, omul trebuie să aleagă acea dezvoltare, care să asigure simultan şi protecția mediului. Acest tip de dezvoltare a fost denumit *dezvoltare durabilă, sustenabilă*, care se autosusține pe termen lung.

8.2. Conceptul de *dezvoltare durabilă*

Dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care, îndeplinind cerințele actuale, abilitează generațiile viitoare în îndeplinirea propriilor opțiuni.

Definiția a fost dată în limba engleză, ca *sustenable development*, expresie tradusă în română după varianta franceză, *durable*, **dezvoltare durabilă**, deşi în realitate este vorba de o **dezvoltare sustenabilă,** adică de o dezvoltare care se autosusține, de o dezvoltare pe termen lung, autoreproductibilă.

Unii utilizează inadecvat termenul de *durabil*, făcând abuz de el (exemple: amenajare durabilă, durabilitatea agriculturii etc.). Termenul se îndepărtează astfel de sensul său real, acela de autoreproductibil, sustenabil, apropiat de dezvoltarea sistemelor naturale. Dezvoltarea sistemului social-uman trebuie să devină sustenabilă.

Pământul însuşi ar trebui considerat ca o navă cosmică pe care populaţia umană ar trebui să recicleze totul, să asigure desfăşurarea unor procese ciclice neproducătoare de deşeuri. Faţă de natură, care nu produce deşeuri şi poluare, omul apare drept un intrus, care se crede inteligent cu tehnica sa, dar, pentru că nu este suficient de înţelept să înţeleagă complexitatea şi armonia ideală a naturii, din care şi el face parte, dereglează în permanenţă echilibrul ecosistemelor naturale, producând neîncetat poluare, deşeuri, făcând risipă de resursele naturale, uneori epuizabile, şi folosindu-le cu un randament scăzut, mult inferior celui din natură.

Adjectivul *durabil,* alăturat dezvoltării, presupune adoptarea dezideratului protecţiei mediului, implicând acest imperativ. **Astfel, dezvoltarea care asigură simultan şi protecţia mediului este *dezvoltarea durabilă.*** Întrucât, însă, deocamdată, termenul oficial adoptat este dezvoltarea durabilă, îl vom folosi în continuare pe acesta, înţelegându-l însă în sensul său real, explicitat.

Agenda XXI, de la Rio, sau *Agenda dezvoltării durabile*, stabileşte sarcinile guvernelor şi populaţiei pentru trecerea la dezvoltarea durabilă.

Amenajarea teritoriului şi urbanismul vor opera în viitor cu două concepte de bază: *dezvoltarea durabilă* şi *ecologia urbană.*

Conceptul de dezvoltare durabilă a fost lansat în anul 1987, la Stockholm, de către primul ministru al Suediei, doamna Bruntland, prin Raportul Bruntland, la *Conferinţa Mondială O.N.U. privind viitorul nostru comun.*

Ulterior, în mai 1991, conceptul de *dezvoltare durabilă* a fost preluat şi adoptat oficial de către Comunitatea Europeană, la Conferinţa de la Bergen, din Norvegia, prin *Declaraţia de la Bergen.* Comunitatea ştiinţifică mondială considera că deceniul anilor '90 era hotărâtor pentru oprirea cursului periculos al dezvoltării şi pentru trecerea la dezvoltarea durabilă. Ceea ce nu s-a făcut până acum în totalitate se poate însă continua mai consecvent în primul deceniu al secolului XXI.

Documentul oficial adoptat în 1992, la Rio, *Agenda XXI,* include o declaraţie de principii (27), însuşită de conducerile tuturor statelor prezente (peste 150), şi Agenda propriu-zisă, cu 40 de capitole, care stabilesc măsurile necesare pentru trecerea la dezvoltarea durabilă, în toate domeniile de activitate.

Dintre acestea, capitolul 7 se referă la *dezvoltarea durabilă a aşezărilor umane.*

8.3. Dezvoltarea durabilă a aşezărilor umane

În capitolul 7, *Agenda XXI* cuprinde *opt pachete de programe* necesare în scopul dezvoltării durabile a aşezărilor umane, şi anume:

1. *Asigurarea unui adăpost adecvat pentru toţi (o locuinţă pentru fiecare).* În lume, circa un miliard de oameni nu au acces la un adăpost (o locuinţă) sigur şi sănătos. Strategia globală a locuirii (adăpostului), a Naţiunilor Unite pentru anul 2000, elaborată în anul 1988, necesită, pentru aplicare, suport politic şi financiar. România a adoptat deja reglementarea care permite utilizarea creditului ipotecar şi a înfiinţat Agenţia Naţională pentru Locuinţe, dar nu s-a ajuns încă la o piaţă a construcţiei de locuinţe.

2. *Îmbunătățirea managementului așezărilor umane* (sunt necesari manageri buni, ca tehnicieni și administratori). Zonele urbane produc circa 60 % din produsul național brut, dar ele trebuie și pot să-și dezvolte capacități productive durabile. La începutul secolului XXI, peste 50 % din populație va trăi în orașe. Este necesar să se asigure controlul migrației la orașe și condiții de muncă și de viață în mediul rural.

3. *Promovarea managementului și planificării durabile a terenurilor.* Este necesar să se asigure inventarul resurselor funciare și planificarea pe folosințe adecvate, iar zonele fragile și supuse dezastrelor să fie identificate și supuse protecției. Politica dezvoltării resurselor funciare trebuie să reflecte cerințele tuturor categoriilor de populație, inclusiv ale celei cu venituri mici.

4. *Asigurarea unei infrastructuri cu caracter ecologic.* Este vorba de rețeaua de alimentare cu apă, canalizarea, serviciile sanitare, calitatea aerului, depozitarea deșeurilor solide și periculoase. Infrastructura trebuia integrată în politica de mediu, până în anul 2000, pentru a crea facilități până în anul 2025.

5. *Dezvoltarea tehnologiilor eficiente energetic, a resurselor de energie alternativă sau recuperabilă și a unui transport durabil.* Transportul consumă circa 30% din energie. Țările în curs de dezvoltare trebuie să promoveze reîmpădurirea pentru folosirea biomasei, mărind folosirea resurselor de energie solară, hidro și coliană. Transportul în comun și cel fără motor (bicicletele) trebuie extinse, încurajându-se inițiativele care reduc nevoia de transport.

6. *Sprijinirea statelor amenințate de dezastre.* În intervalul 1972 – 1992, dezastrele naturale au provocat trei milioane de morți și 800 milioane de oameni afectați, cu pierderi totale de circa 30 – 50 miliarde dolari pe an. Activitatea de prevenire a dezastrelor trebuie să includă corectarea factorilor de risc pentru așezări, printre altele, deșeurile toxice, și să creeze ingineri specialiști în măsuri urgente. Comunitatea internațională va sprijini reconstrucția post-dezastre.

7. *Promovarea activităților într-o industrie a construcțiilor durabilă.* Sectorul construcțiilor produce locuințe, infrastructuri și locuri de muncă și atinge scopurile dezvoltării așezărilor umane, dar poate epuiza resursele, degrada zonele fragile ecologic, produce poluare, afecta sănătatea, folosind materiale de construcție periculoase (azbest etc.) Trebuie utilizate resursele naturale locale și tehnologiile eficiente energetic.

Idealul în construcții ar fi ca acestea să fie realizate fie din materiale integral reciclabile, fie din materiale de construcții reintegrabile naturii (n. a. – Gh.I.).

8. *Promovarea dezvoltării resurselor umane și a capacității de construire pentru toate programele de mai sus.*

Alte capitole din Agenda XXI care cuprind măsuri utile sunt:

Cap.6. Protejarea sănătății, dezvoltarea tehnologiilor de control și prevenire a poluării, limitarea folosirii pesticidelor, îmbunătățirea depozitării deșeurilor, promovarea tehnologiilor curate în industrie și în energetică, studiul efectelor radiațiilor asupra sănătății, ca urmare a degradării stratului de ozon.

Cap. 9. Protecția atmosferei, energii de tranziție. Energia, esențială vieții și dezvoltării nu trebuie să polueze mediul și nici atmosfera. Este necesară limitarea emisiilor în atmosferă.

Cap.18. Protejarea și gospodărirea resurselor de apă.

Cap. 21. Soluții pentru deșeuri solide (75 % se produc în orașe).

8.4. Ecologia aşezărilor umane

Abordarea ecologică a aşezărilor umane a fost realizată mai întâi de E.P. Odum (1971), iar în România, de către biologul Viorel Soran, în 1975.

Dacă apreciem ecosistemul drept o unitate ce include vieţuitoarele de pe un teritoriu dat, împreună cu mediul fizic, energia, substanţele şi informaţiile ce se vehiculează în el, oraşul poate fi considerat un ecosistem (Odum, 1971).

Motivele pentru care un oraş, o aşezare umană reprezintă un sistem ecologic sunt următoarele:

- se constituie pe un biotop;
- are biocenoze şi o populaţie dominantă (cea umană);
- induce folosirea resurselor naturale;
- induce transformări bio-geo-chimice.

Dar aşezarea umană reprezintă un pericol permanent pentru mediu, deoarece:

- simplifică lanţurile trofice;
- perturbă sau anulează circuitele cu autoreglare;
- induce tehnologii lineare, poluante;
- supraexploatează resursele naturale, făcând risipă cu ele;
- utilizează resursele naturale cu randament scăzut;
- creează un mediu artificial, nutritiv, total dependent de om;
- constituie cauza majoră a poluării mediului;
- produce căldură reziduală, suplimentară, prin pierderile de căldură ale clădirilor şi din emanaţiile termocentralelor.

Ecologia aşezărilor umane studiază mediul de viaţă creat şi dirijat aproape integral de către om, fiind considerată un capitol al ecologiei fundamental pentru om.

Ecologia aşezărilor umane este drumul aşezărilor umane spre dezvoltare durabilă. Ea îşi are originea în biologia clasică, dar şi în conceptul etic referitor la responsabilitatea omului pentru existenţa viitoare a planetei.

Deşi este locul creaţiilor deosebite ale omului, al invenţiilor şi descoperirilor sale, oraşul a devenit treptat polul conflictului major dintre om şi mediu (E.Hann, 1991).

Ecologia aşezărilor umane studiază transformările materiale, energetice şi informaţionale din aşezările umane, în scopul optimizării lor. De altfel, ea reprezintă obiectul unui curs universitar, predat pentru prima oară în România, în anul universitar 1995- 1996, la Facultatea de Ştiinţe a Universităţii *Lucian Blaga* din Sibiu, de către autorul acestui curs.

Bibliografie

- E. P. Odum, *Bazele ecologiei*, 1971.
- *Agenda XXI*, Rio de Janeiro, 1992.
- Gh. S. Ionaşcu, *Aspecte ale ecologiei aşezărilor umane*, în „Mediul Înconjurător", vol. II, nr. 3-4, 1991.
- Gh. S. Ionaşcu, *Ecologia aşezărilor umane (II)*, în „Mediul Înconjurător", vol. IV, nr. 3, 1993.
- Gheorghe Ionaşcu, *Imperativul şi cerinţele dezvoltării durabile a aşezărilor umane*, comunicare la *Simpozionul ţărilor est-europene*, octombrie 1999, Chişinău.

9. URBANISMUL ECOLOGIC

9.1. Fundamentarea urbanismului ecologic

Un plan urbanistic general, zonal sau de detaliu se realizează pe baza unor studii topografice, geologice, demografice, economice, sociologice, arheologice şi de cadastru general, precum şi pe baza datelor statistice publicate anual. Unele din aceste studii, întocmite anterior, nu trebuie decât actualizate, ceea ce este mai uşor şi mai ieftin. Ele oferă baza de informaţii necesare pentru elaborarea analizei situaţiei existente, stabilirea disfuncţionalităţilor şi a propunerilor de amenajare spaţială viitoare a teritoriului localităţii respective. Seriozitatea şi fundamentarea temeinică a studiilor determină oportunitatea propunerilor. Este esenţial ca toate aceste studii sectoriale să se realizeze de către specialişti din domeniu, respectiv coordonaţi de către un proiectant general, care să coreleze într-o viziune globală ansamblul studiat şi propunerile de amenajare viitoare a teritoriului respectiv.

În măsura în care prin propunerile de amenajare se asigură armonizarea organică a mediului construit cu cel natural, fără agresarea acestuia din urmă, pus în valoare pentru habitatul uman, putem vorbi de un *urbanism ecologic*. Vechii constructori de oraşe din antichitate au adoptat intuitiv concepţia unui urbanism ecologic (vezi grădinile suspendate ale Semiramidei etc.).

Pe de altă parte, ca disciplină, *urbanismul ecologic* este fundamentat şi precedat de *ecologia aşezărilor umane*, care oferă teoria şi metodologia de abordare ecologică a intervenţiilor urbanistice. Din păcate, unele programe analitice de studii, inclusiv universitare, nu utilizează această abordare sistematică, sistemică şi ştiinţifică.

Aceasta se datorează, credem, însuşirii insuficiente a ecologiei, ca ştiinţă, de către unii urbanişti, ca rezultat al unei concepţii sectoriale de instruire, al unor politici din domeniul învăţământului care nu au promovat transdisciplinaritatea, transferul de cunoştinţe între disciplinele ştiinţifice care abordează aceleaşi sisteme etc.

De altfel, urbanismul nu ar trebui însoţit de adjectivul ecologic, întrucât acesta a fost, încă de la început, într-o măsură oarecare, ecologic în mod intuitiv, ancorat în cadrul natural existent, pe care urma să-l potenţeze prin acţiunile umane.

Atunci când armonizarea componentelor naturale preexistente cu cele ale mediului nou creat de comunităţile umane se realizează conştient, având la bază concepţia ecologică, rezultatul poate deveni adecvat şi chiar remarcabil, pentru natură şi pentru om.

9.2. Elaborarea, avizarea şi aprobarea planurilor urbanistice

Elaborarea planurilor urbanistice se realizează pe baza studiilor preliminare de teren, analizându-se disfuncţionalităţile existente şi propunându-se măsurile necesare pentru înlăturarea lor. Procesul se desfăşoară potrivit prevederilor Legii nr. 453 din 18 iulie 2001, publicată în „Monitorul Oficial al României", nr. 431/ 1 august 2001,

numită *Legea pentru modificarea şi completarea Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării construcţiilor şi unele măsuri pentru realizarea locuinţelor,* completată cu Regulamentul general de urbanism, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 525 din anul 1996, care este şi el în curs de reactualizare.

Elaborarea planurilor urbanistice se face de către proiectanţi autorizaţi, de regulă, stabiliţi prin licitaţie publică, fiind vorba de fonduri publice. În Bucureşti funcţionează Institutul Central de Cercetare Dezvoltare pentru Urbanism şi Amenajarea Teritoriului (URBANPROIECT) şi Centrul de proiectare urbană a municipiului Bucureşti, iar în judeţe, institute de proiectare particulare independente sau sub o anumită coordonare a Consiliilor judeţene sau locale.

Competenţele de avizare şi aprobare sunt cele prezentate în Anexa nr.1 la Legea privind amenajarea teritoriului şi urbanismul, nr. 350/ 6 iulie 2001 („Monitorul Oficial" nr. 373/10.07.2001) şi se prezintă astfel:

Categorii de documentaţii	Avizează	Aprobă
Planul urbanistic general		
- municipii	MLPTL + org. locale	Consiliul local
- oraşe	Cons. Jud. + org. locale	Consiliul local
- staţiuni balneo-turistice	Ministerele interesate, Cons. Jud.	Consiliul local
- comune	Org. centrale şi locale interesate, Cons. Jud.	Consiliul local
Planul urbanistic zonal		
- zona centrală a municipiilor	MLPTL+ org. centrale, locale, C.J.	Consiliul local
- zona centrală oraşe, sate	org. locale, locale, Cons. Jud.	Consiliul local
- zone protejate	MLPTL + org. centrale, locale, C.J.	Consiliul local
Regulamentul General de Urbanism	MLPTL; Org. centrale, loc.	Guvernul

9.3. Urbanismul ecologic

Urbanismul ecologic, termen folosit curent, reprezintă urbanismul modern, realizat pe baza principiilor ecologice, a viziunii ecologice asupra aşezărilor umane şi a dinamicii dezvoltării acestora. Adjectivul ecologic desprinde urbanis-mul clasic de viziunile sectoriale: funcţionaliste, tehniciste, estetiste, încă persis-tente în teoria şi practica urbanistică actuală.

Urbanismul ecologic poate fi constituit şi practicat pe baza cercetărilor de ecologie a aşezărilor umane şi prin însuşirea bazelor ecologice ale protecţiei mediului. Ecologia urbană este o disciplină premergătoare studiului de urbanism ecologic, prin transfer de cunoştinţe din ecologie către urbanism.

Unul dintre marii arhitecţi care au practicat şi susţinut integrarea organică a creaţiilor umane în peisajul natural a fost arhitectul american ***Loyd Wright.*** El a practicat *urbarhitectura* sau ***arhitectura organică,*** reprezentând ***complementaritatea creaţiei arhitecturale cu peisajul natural.*** *Construcţiile sale nu agresează peisajul natural, ci îl potenţează, constituind catalizatorul frumuseţilor naturii, cu*

care se înfrățesc. Ele se pliază pe teren, au doar câteva etaje, sunt concepute în soluții pavilionare, la scară umană, utilizând în mod activ și abil factorii de mediu în compoziția arhitecturală. Aerul și lumina, apa și vegetația se înfrățesc intim cu creația arhitecturală, pe care o pun în valoare, la care participă, contopindu-se cu ea.

Datorită lipsei unor studii aprofundate de teoria arhitecturii și urbanismului, *urbarhitectura* lui Wright a fost și este, uneori, din păcate, socotită, cu ușurință, mai curând o modă, un curent al unei perioade, ca și alte curente, decât o viziune realistă de simbioză organică a creațiilor de habitat uman cu natura. Dacă această *modă* ar fi fost luată în serios, conceptualizată și dezvoltată creator, multe din orașele existente ar fi arătat mai bine și multe aberații, curiozități și disfuncționalități urbane ar fi fost înlăturate, încă din fazele premergătoare de concepție.

Urbanismul ecologic este chemat să creeze o estetică ambientală. Estetica ambientală trebuie înțeleasă drept calitatea ambientului de a căpăta și însușiri estetice. Reabilitarea peisajului face obiectul unei discipline speciale numită *peisagistica.*

Urbanismul ecologic este urbanismul anilor viitori, care va readuce natura în oraș, reintegrând orașul în natură. *Cerințele urbanismului în concepție ecologică se referă, în principal, la*:

- menținerea scării umane a orașului, cartierului, ansamblului, construcției;
- menținerea unui sistem viguros de habitate (semi) naturale în orașe (rețea mozaicată de spații verzi, oglinzi de apă) și fântâni arteziene în intersecțiile intens circulate;
- animarea străzilor cu partere comerciale pentru mărfuri de cerere curentă;
- construcții de înaltă calitate funcțională și estetică;
- rezolvarea integrală de calitate a tuturor rețelelor tehnico-edilitare;
- prezența unei abundențe de servicii și dotări orășenești;
- culoare, fantezie și optimism;
- varietate, perspective neașteptate, accentuarea detaliului, înlăturarea monotoniei.

Pentru sate, urbanismul ecologic urmărește, în principal, modernizarea acestora, prin păstrarea elementelor tradiționale, paralel cu urbanizarea lor treptată, posibilă prin înlăturarea deficitului de echipare tehnico-edilitară (drumuri pietruite, alimentare cu apă și canalizare etc).

9.4. Reabilitarea urbană și modernizarea rurală

Reabilitarea este procesul prin care un sistem teritorial urban sau rural își recâștigă valențele de mediu ideal, optimizat cu scopul existenței sale. Reabilitarea are înțelesul de refacere a ceea ce a fost bun, dar nu neapărat de refacere a structurii inițiale, ci de o refacere utilă și adecvată cerințelor actuale

Reabilitarea unui oraș sau unui cartier înseamnă păstrarea și punerea în valoare a vechilor valori, adăugând la ele structurile moderne necesare. Prin contrast, acestea pot conviețui în armonie.

În sens ecologic, reabilitarea urbană presupune restructurarea pe principii ecologice a elementelor funcționale, modernizarea funcțională și reintegrarea armonioasă a infrastructurilor materiale nou create de om în mediul natural suport.

Deceniile anilor '70 și '80 au însemnat pentru România urbanizarea țării, proces dirijat de conducerea politică, realizat în mod forțat, accelerat și determinat de industrializarea la fel de forțată, impusă de aceeași conducere.

În prezent, majoritatea localităților, a oraşelor sunt structural constituite. Ele nu vor mai suferi creşteri importante, întrucât nici populația nu mai creşte, ci se stabilizează sau, în unele cazuri, chiar scade. În aceste condiții, principalul proces care va urma pentru aşezările umane se referă la:

- *Reabilitarea urbană,* pentru oraşe;
- *Modernizarea rurală* pentru sate.

Oraşul devine centrul de servire pentru teritoriu, centru de creştere economică, de inovație tehnologică, de cercetare ştiințifică, centru polarizator, adevărată locomotivă a creşterii şi dezvoltării.

La rândul său, **satul va suferi un proces complex** de:

- modernizare echilibrată, cu păstrarea structurilor tradiționale, a artei populare, a valorilor etnografice şi folclorice etc.;
- urbanizare echilibrată şi bine structurată pentru localitățile mai mari, sedii de comună, care au condiții să devină oraş;
- trecerea la dezvoltarea durabilă pe termen lung;
- menținerea şi întărirea celulei economice de bază a satului, care este gospodăria țărănească de tip integrat.

Modernizarea satului presupune:

- mecanizarea principalelor lucrări agricole;
- introducerea obiectelor de folosință îndelungată;
- reabilitarea drumurilor;
- introducerea sau amplificarea rețelelor de alimentare cu apă şi canalizare;
- asigurarea grupurilor sanitare interioare la locuințe etc.

Vitalitatea rurală a satului trebuie conservată. În acest sens, turismul rural este o importantă activitate economică, complementară, producătoare de venituri, o şansă pentru dezvoltarea şi modernizarea satului.

9.5. Utilizarea planurilor urbanistice în gestiunea aşezărilor umane

Planul de urbanism general, zonal sau de detaliu, avizat şi aprobat constituie baza legală ce permite emiterea certificatului de urbanism, a autorizației de construire-amenajare şi a autorizației de demolare. El serveşte pentru gestiunea localităților, întrucât evidențiază oportunități de construire, zonele destinate noilor construcții de locuințe în blocuri sau în vile, zonele destinate pentru amplasarea unităților industriale, de depozitare, pentru dotări orăşeneşti şi de cartier, pentru dotări comerciale, administrative, de învățământ, de sănătate, de cultură, de sport, de agrement etc.

În afară de planul şi regulamentul de urbanism, consiliile locale întocmesc *bănci de date urbane,* care stochează mai multe tipuri de date necesare dezvoltării urbane, în cadrul unei rețele de observatoare urbane.

Fiecare județ şi fiecare localitate din țară au un compartiment specializat, la Consiliul județean sau local respectiv, care se ocupă de urbanism, amenajarea teritoriului, construcții şi lucrări publice. Acest compartiment deține toate documentațiile de urbanism şi de amenajare a teritoriului aferente spațiului administrativ gestionat. El comandă, urmăreşte şi plăteşte elaborarea documentațiilor respective, care prefigurează fizic dezvoltarea viitoare a zonelor studiate. Pentru elaborarea de planuri zonale intercomunale, consiliile locale devin copromotori şi beneficiari.

Documentațiile de detaliu se comandă și se plătesc de către beneficiarii interesați în dezvoltarea locală și care vor să realizeze independent sau în cooperare anumite investiții (de pildă, societăți comerciale, regii autonome etc.). Aceștia nu primesc certificate de urbanism și nici autorizații de construcții, până când nu realizează, pe cheltuială proprie, planurile de dezvoltare a microzonei de amplasare, care rezolvă și armonizează propunerile diverse, integrându-le în prevederile planurilor macrozonale.

În afară de zonele cu diverse destinații funcționale, pe planurile urbanistice apar zonele protejate, zonele cu interdicție totală sau parțială de construire și zonele de promoție, pentru noile construcții. Prima structură a unui teritoriu de așezare umană este structura circulației auto, de căi ferate etc., care determină și macrozonarea teritoriului așezării, distribuie oamenii și bunurile și face legătura cu alte localități.

Pentru evitarea aglomerării și dereglării majore a orașului, pentru transportul de tranzit, se proiectează, de regulă, artere ocolitoare, șosele de centură etc., cum au deja multe orașe mai mari: București, Ploiești etc.

Bibliografie

- *Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării construcțiilor și unele măsuri pentru realizarea locuințelor, nr. 453/2001.*
- *Hotărârea Guvernului României nr. 525/1996, privind aprobarea Regulamentului General de Urbanism.*
- Gh. Ionașcu, *Ecologia așezărilor umane (II),* în „Mediul Înconjurător", nr. 3-4/1993.
- Gh. Ionașcu, *Mediul urban și construcțiile*, în volum *Comportarea în situ a construcțiilor*, Conferința Națională, Ediția a X-a, Băile Felix, octombrie 1996.

BCU IASI / CENTRUL UNIVERSITAR BRAILA

10. IMPACTUL CONSTRUCȚIILOR ASUPRA MEDIULUI

10.1. Impactul pozitiv și impactul negativ

Din punct de vedere ecologic, oamenii reprezintă o „populație invadatoare" (B. Stugren). Spre deosebire de grupurile de animale, în care relațiile dintre indivizi sunt controlate de programe genetice invariate, *legăturile dintre oameni, în cadrul comunităților din așezări, sunt aproape în întregime de natură culturală.* Relațiile interumane, interindividuale sau intercomunitare, creează ceea ce numim *mediu social.*

Agregarea indivizilor în colectivități umane stabile se realizează în localități, în așezări umane. Aici, populația umană realizează diverse construcții și amenajări, menite să-i asigure un habitat optim, ferit de agresiunea factorilor de mediu.

Din punct de vedere material, așezările umane reprezintă ansambluri de gospodării și construcții, individuale, cuplate sau colective (blocuri), împreună cu rețelele tehnico-edilitare, drumurile și dotările necesare.

Agresivitatea populației umane asupra mediului natural suport este progresivă. Elementele definitorii ale acestei agresivități le constituie construcțiile, dar mai ales activitățile și tehnologiile industriale poluante.

Orice construcție sau activitate umană realizează un anumit impact, efect asupra mediului natural, construit și social în care este amplasată.

Termenul de impact exprimă incidența, ciocnirea și efectul produs, acțiunea ce rezultă. Impactul ecologic reprezintă efectul unei intervenții din exterior într-un sistem ecologic. Incidența acțiunii creează efecte în relațiile ecologice preexistente.

Atunci când efectele armonizează, optimizând, relațiile, ele sunt pozitive, având de-a face cu un impact pozitiv. Dimpotrivă, atunci când acțiunea, construcția dereglează, deteriorând echilibrul ecologic existent, fără a instala un nou echilibru, avem un impact negativ asupra mediului. De altfel, fiind vorba de sisteme dinamice (natural și social), problema care se pune este cea de asigurare a unui echilibru între dezvoltarea celor două sisteme, care au viteze diferite, sau, mai corect, a unor limite de echilibru, care să le permită ambelor să coexiste.

Pentru a fi cunoscut, impactul poate fi evaluat, măsurat. Construcțiile umane exercită, de regulă, un impact negativ asupra mediului natural, deși ele îndeplinesc o cerință socială, umană. Acoperind o anumită suprafață de teren, acesta nu mai respiră, nu mai primește și nici nu mai absoarbe apa, nu mai este însorit, vegetația fiind total eliminată. Umbra construcției împiedică și ea însorirea unei anumite suprafețe de teren, care nu mai asigură dezvoltarea vegetației, păstrând o umiditate ce favorizează apariția și dezvoltarea mucegaiului și igrasiei la construcții.

În orașe, mai ales în zonele centrale, există o presiune progresivă de acoperire a terenurilor libere și a spațiilor plantate cu noi construcții. Totodată, efectul nociv al șantierelor de construcții asupra mediului, în timpul execuției, este de circa 10 ori mai mare decât în timpul exploatării acestora (Botnariuc N., 1982). În timpul execuției, tehnologia este însoțită de diferite emisii poluante, praf, zgomot,

organizarea de şantier nerespectând, de regulă, condiţiile de protecţia mediului. *Necunoscând anatomia şi fiziologia naturii, constructorii intervin, de regulă, brutal în structura şi funcţionarea mecanismului complex, delicat şi deseori fragil al naturii, pe care-l dereglează.*

Impactul construcţiilor, ca şi al tehnologiilor lineare, poluante a dus la deteriorarea echilibrului ecologic, la diminuarea productivităţii ecosistemelor sau la supraexploatarea resurselor. Impactul clădirilor este, de regulă, negativ şi acest lucru trebuie conştientizat de constructori încă de pe băncile facultăţilor, pentru ca, pe lângă realizarea nevoilor de construcţii, efectele negative ale activităţii lor, benefice şi indispensabile pentru om, să fie minime, fiind compensate prin revigorarea spaţiilor libere rămase sau chiar prin configuraţia structurală şi materială a clădirilor proiectate.

Din punct de vedere ecologic, construcţiile umane ar trebui concepute numai din materiale integral reciclabile, reutilizabile sau din materiale care să fie reincorporabile naturii, deci biodegradabile.

10.2. Studiile de impact asupra mediului

Pentru determinarea impactului ecologic al construcţiilor asupra mediului, se realizează studii şi analize de impact. Aceste studii determină consecinţele previzibile ale intervenţiei omului, cum ar fi:

- efectul asupra apei, a circuitului şi calităţii acesteia pentru lucrările de alimentare, tratare apă potabilă, pentru canalizarea apelor uzate ori a celor pluviale, precum şi pentru deversarea lor la emisari ori la reţelele publice de canalizare. Deversarea este precedată de epurarea mecanică, chimică şi bacteriologică a apelor uzate;
- efectul asupra calităţii şi circulaţiei aerului atmosferic sau a celui interior;
- efectul asupra stării şi revigorării spaţiilor verzi;
- impactul asupra solului.

Din păcate, însă, nu puţine studii de impact realizate şi reglementate legal de către ingineri de instalaţii şi hidrologi se referă mai mult la relaţia cu apa, uneori cu aerul, destul de puţin cu solul ori cu vegetaţia. Ca să nu mai vorbim de impactul complex al construcţiei, inclusiv din punct de vedere estetic şi vizual, asupra mediului.

Construcţiile mari, realizate în ansambluri şi în special cele hidroenergetice, ca: barajele hidrocentralelor, centralele hidroelectrice şi canalele de fugă au de regulă un puternic impact negativ asupra mediului. Astfel, ca urmare a construcţiei barajului Vidraru, de pe râul Argeş, apa fântânilor din satele vecine a scăzut,ca nivel, cu câtiva metri, în unele locuri dispărând din puţuri, datorită modificării regimului hidrologic al apelor subterane din zonă. Efectele pot fi multiple şi uneori imprevizibile. Ele ar putea fi totuşi anteevaluate (pe calculator), optimizându-se astfel soluţiile definitive de proiectare şi de execuţie. Până de curând, însă, studiile de impact nu s-au realizat nici pentru astfel de construcţii mari şi cu atât mai puţin pentru cele mai mici, care însă sunt numeroase. Studiile de impact stabilesc soluţii de compensare a efectelor negative prin măsuri asupra cauzelor sau, când nu este posibil, asupra consecinţelor negative.

În România, modul de elaborare a studiilor de impact asupra mediului şi categoriile de construcţii pentru care este obligatorie realizarea acestora au fost reglementate destul de târziu, în 1995-1996, prin acte normative (de către

Ministerul Apelor, Pădurilor şi Protecţiei Mediului), reglementări care sunt, desigur, perfectibile.

Pe baza acestor studii de impact, autorităţile locale şi centrale pentru mediu eliberează acorduri de mediu şi, în final, autorizaţia de mediu pentru construcţiile respective. Datorită nereglementării la timp a acestor studii şi avize, toate construcţiile realizate până în deceniul 9 urmează să realizeze echipamente, instalaţii şi modificări, deseori importante, cu costuri destul de mari, pentru a reduce pe cât posibil impactul lor negativ asupra mediului. *Măsurile preventive sunt însă întotdeauna mai ieftine decât măsurile ulterioare, reparatorii, prevenind totodată poluarea.*

Pentru reglementarea studiilor de impact, Ministerul Mediului a emis Ordinul nr. 125/1996, nr. 278/1996 şi nr. 184/1997. Totodată, prin Ordinul comun al ministrului mediului nr. 214/1999 şi al ministrului lucrărilor publice nr. 184/1999, s-au stabilit măsurile de simplificare a procedurilor de emitere a acordului de mediu, pentru planurile de amenajare a teritoriului şi de urbanism, prin stabilirea concretă a conţinutului acestor planuri, astfel încât ele să cuprindă analiza stării mediului şi măsurile propuse prin reglementări sau regulament pentru conservarea, protecţia şi ameliorarea mediului, sub toate aspectele sale, fără a se mai întocmi studii de impact, ca la obiectivele certe de investiţii, pentru care este necesară şi autorizaţia de mediu. Protecţia mediului constituind unul din obiectivele fundamentale ale amenajării teritoriului, este evident că ea constituie unul din elementele componente ale oricărui plan de dezvoltare spaţială a teritoriului.

Încă din anul 1983, Carta Europeană a Amenajării Teritoriului a stabilit aceste obiective, iar legislaţia de amenajare a teritoriului din ţara noastră a adoptat, din anul 1991, aceste prevederi, eludate de autorităţile de protecţia mediului, chiar şi prin conţinutul Legii protecţiei mediului, nr. 137/1995.

10.3. Impactul negativ al marilor ansambluri construite asupra mediului

Barajul de la Assuan, una dintre cele mai mari lucrări inginereşti din lume, a fost lipsit de studii de impact ecologic. Terminat în anul 1970, formând un lac de 167 km lungime şi de 11 km lăţime, barajul a modificat radical peisajul şi echilibrul ecologic al zonei în care se află amplasat.

Scopul construcţiei a fost obţinerea de energie şi realizarea unor irigaţii. Încă din vechime, timp de mii de ani, civilizaţia Egiptului antic se bazase pe fertilitatea naturală a luncii inundabile a Nilului. Rocile eruptive din mâlul Podişului Etiopiei fertilizau în fiecare an lunca fluviului, în timpul viiturilor care spălau şi sărăturile din sol. Acest ciclu natural a adus locuitorilor recolte bogate, timp de milenii. Concomitent, apele cu nutrienţi sporeau productivitatea piscicolă din estul Mării Mediterane, în care Nilul se varsă. Construcţia barajului a condus la sedimentarea treptată a mâlului, ajuns nefolositor, pe fundul lacului de acumulare. Producţia piscicolă din Marea Mediterană a scăzut la jumătate, iar sardinele au dispărut definitiv.

Totodată, pentru compensarea fertilizării naturale anterioare a luncii agricole a Nilului s-au folosit îngrăşăminte sintetice şi s-a construit un vast şi costisitor sistem de irigaţii artificiale, care a condus la salinizarea solului şi la apariţia unor maladii ale populaţiei umane, ca malaria şi trachoma (orbirea).

Barajul Koriba, de pe Zambezi, realizat între Zambia şi Zanzibar, cu un lac de 277 km lungime pe 20 km lăţime, barajul fiind finalizat în anul 1958, iar lacul în

1963; este o altă construcție ciclopică, cu efecte negative majore asupra mediului, pentru care nu s-au realizat studii de impact ecologic, astfel încât nu se cunoaște bilanțul real economic și ecologic al eficacității sale.

Canalul Suez, lung de 161 km., realizat încă din anul 1869, a legat între ele două ecosisteme marine total diferite, din Marea Mediterană și Marea Roșie, provocând dezechilibre ecologice pentru populațiile vegetale și animale, inclusiv umane din zonă.

Canalul Panama, realizat între oceanele Atlantic și Pacific, în anul 1914, având circa 80 km. lungime, a întrerupt legătura continentală directă dintre America de Nord și America Centrală, oprind migrația naturală a unor specii și populații terestre întregi (Botnariuc N., 1982).

Degradările produse de astfel de intervenții majore în peisajul natural se datorează lipsei unor studii prealabile de impact ecologic, care puteau stabili concret oportunitatea globală a amenajărilor și măsurile de compensare a impactelor negative asupra mediului preexistent.

Construcțiile moderne mai importante sunt legate de începutul epocii industriale. Se știe că pentru construcțiile noi se dislocă anual din siturile naturale circa 40 % din volumul total de materiale folosite de economia mondială. Peste trei miliarde de tone de diverse roci și zăcăminte, unele de suprafață, care provoacă adevărate răni și cangrene în peisajul natural, se extrag și se consumă astăzi în lume în fiecare an, numai pentru construcții. Totodată, numai în anul 1982, exploatarea construcțiilor a necesitat o treime din consumul mondial de energie, care, împreună cu cel folosit la execuție, s-a ridicat la circa 45 % din totalul acestui consum.

Din statisticile mondiale rezultă că oamenii realizează uneori mai multe construcții decât le trebuie. Există în permanență construcții și spații neutilizate sau insuficient folosite. În anumite perioade a existat chiar o fobie a construcțiilor, pentru a răspunde unor cerințe sau pentru a crea noi locuri de muncă, fenomen care, în timpul unor regimuri dictatoriale, a condus la ridicarea unor construcții megalomanice, pentru a demonstra forța regimului și capacitatea lui de a mobiliza resursele.

Casă poporului, denumită azi *Palatul parlamentului*, ridicată de regimul comunist, este ca mărime pe locul doi în lume, după Pentagonul Statelor Unite ale Americii, suprafața ei ridicându-se la circa 50 de hectare (arie desfășurată). De altfel, asemenea construcții uriașe și mobilizări de resurse n-au fost posibile decât în cadrul unor dictaturi, care puteau mobiliza forțe uriașe. Desigur, impactul unor construcții este cu atât mai agresiv, cu cât ele sunt mai mari.

Și în trecut s-au realizat construcții uriașe, cum a fost celebrul Zid chinezesc, construit din nevoia de apărare împotriva năvălitorilor, dar acesta a fost executat aproape în întregime din pământ bătut în forme rigide. Și în prezent, circa 40 % din omenire locuiește în adăposturi construite din pământ. S-au pus la punct tehnologii noi pentru locuințe, realizate integral, inclusiv acoperișul, din pământ, care sunt și rezistente și impermeabile. Costul ecologic al caselor de pământ este de 40 de ori mai redus decât al celor din beton armat. Pe de altă parte, construcțiile super-etanșe consumă foarte puțină energie pentru încălzit, ceea ce, la durata de viață a unei clădiri, este de preferat.

Una din greșelile mari din construcții este aceea că industria materialelor de construcții este calată aproape exclusiv pe utilizarea resurselor virgine, în detrimentul reciclărilor (Brown L., 1995).

Transformarea industriei construcţiilor într-o ramură economică durabilă necesită acţiuni pe un front vast, pornind de la strategii şi politici în domeniu şi continuând cu efortul profesional al specialiştilor şi inventatorilor.

Este, evident, necesară o nouă industrie a construcţiilor, cu noi tehnologii şi materiale, din care unele deja există, fiind inventate, dar neutilizate din diferite motive.

Ceea ce trebuie, de asemenea, schimbat este şi sistemul de valori la care ne raportăm. *Este necesară o nouă etică a activităţii în domeniul construcţiilor, o nouă mentalitate, ecologică, care să recunoască interdependenţa organică a mediului construit cu mediul natural suport. Strategia şi politicile din construcţii trebuie să urmeze o astfel de etică, care să ofere perspective benefice pe termen lung, nu de azi pe mâine, urmărind realizarea principiilor şi obiectivelor unei dezvoltări durabile.*

10.4. Integrarea construcţiilor în mediu

Cadrul normativ necesar pentru determinarea integrării organice a construcţiilor în mediu este evident incomplet, atât la noi, cât şi în alte ţări.

Astfel, Legea autorizării construcţiilor, nr. 50 din 1991, actualizată prin Legea nr.453/2001, Legea privind amenajarea teritoriului şi urbanismul, nr.350/2001, precum şi Ordinul ministrului lucrărilor publice şi amenajării teritoriului nr. 91 din 1991, în curs de reactualizare, stabilesc unele măsuri generale de integrare a construcţiilor în mediu, procedura de autorizare, conţinutul documentaţiilor, rolul reglementar al planurilor de urbanism şi rolul director al planurilor de amenajare a teritoriului.

La sfârşitul anului 1995 a fost promulgată o nouă lege de protecţie a mediului, nr. 137 din 1995, şi, ca urmare a acesteia, Procedura de emitere a acordului şi autorizaţiei de mediu, precum şi cadrul de conţinut al studiilor de impact asupra mediului, prin Ordinul ministrului mediului nr. 125 din 1996, iar funcţionarea comisiilor de acreditare – avizare a fost stabilită prin Ordinul nr. 278 din anul 1996.

Noua lege a mediului stabileşte obligativitatea avizelor de mediu şi a studiilor de impact pentru investiţii. Spre deosebire de acestea, planurile de urbanism şi de amenajare a teritoriului necesită analize de mediu, care, de altfel, fac parte integrantă din aceste documentaţii, având ca scop principal – ameliorarea mediului natural şi amenajat pentru habitatul uman, fiind planuri de dezvoltare pe termen lung, ce oferă oportunităţi şi restricţii şi nu certitudinea realizării imediate a construcţiilor. Noua lege a mediului, în curs de definitivare şi aprobare în anul 2002, cuprinde prevederi adecvate *acquis*-ului comunitar, făcând diferenţierea necesară între avizul de mediu la un plan urbanistic şi acordul de mediu la proiectul unei investiţii concrete.

Ministrul Culturii a emis un Ordin comun, cu ministrul lucrărilor publice, în 1992, care stabilea restricţii de amplasare a construcţiilor în zone protejate, ce deţin monumente istorice şi arheologice. Legea nr. 350/2001 stabileşte conţinutul planurilor urbanistice şi de amenajare a teritoriului, care trebuie să ţină seama de necesitatea reducerii impactului agresiv al construcţiilor asupra mediului.

Integrarea organică a construcţiilor în mediu şi arhitectura

Marii arhitecţi ai lumii, creatori de ansambluri şi de oraşe moderne, chiar dacă nu au cunoscut ecologia, au intuit nevoia unei arhitecturi organice, a unui urbanism ecologic, organic integrat mediului natural.

Astfel, aşa cum am arătat într-un capitol anterior, arhitectul american Lloyd Wright a promovat aşa-numita *urbarhitectura,* sau *arhitectura organică*, realizând

construcții, fără ca în final să apară mișcări de pământ și fără a se tăia pomii, clădirile pliindu-se pe teren, aproape de el, cu puține etaje, și folosind totodată, în mod abil, factorii de mediu în compoziția arhitecturală. Construcțiile sale nu agresează mediul, nu apar șocant în peisaj, ci îl potențează, ameliorând ambientul uman și constituind catalizatorul exploziei frumuseților naturii, cu care se înfrățesc.

Pe de altă parte, în *realizarea construcțiilor și ansamblurilor urbane, a orașului, se impun următoarele cerințe*:

1) crearea unor relații de interdependență a spațiului interior cu exteriorul, care se întrepătrund, eliminând hotarele rigide;

2) introducerea spațiului intermediar, a celui de al treilea spațiu, între interior și exterior, sub forma porticului, terasei, logiei, cunoscute la noi ca vechea prispă;

3) acordarea unor valori egale părților și întregului, întrucât casa și orașul au valoare egală și se includ reciproc, la fel ca individul și societatea;

4) amestecul deliberat de elemente eterogene, pentru crearea unor semnificații estetice multiple, tradiționale și moderne, dispuse însă într-o ordine compozițională armonioasă;

5) accentuarea detaliului, pentru stimularea sentimentului și spiritualității umane, creatoare de simboluri și de armonie (Kurokava, 1985).

Există o filosofie a simbiozei, promovată de către arhitectul japonez Kurokava, între arhitectură și natură, între om și tehnologie, după cum *prezentul asigură simbioza aspirațiilor trecutului cu speranțele viitorului.*

Necesitatea unui transfer de cunoaștere din ecologie spre arhitectură, urbanism și construcții este nu doar necesară, ci și obligatorie, pentru succesul ecologic al demersului arhitectural-urbanistic.

Însușirea bazelor ecologice ale protecției mediului și a ambientului uman i-ar face pe arhitecți și pe ingineri mai conștienți de impactul real, multiplu și complex al creațiilor umane asupra naturii, putând simplifica prin inventică actualele structuri industrial-urbane, suprasofisticate, rigide și energofage (Ionașcu Gh., 1994).

Bibliografie

- Gh. Ionașcu, *Ecologia așezărilor umane și integrarea construcțiilor în mediu*, comunicare, publicată în volum, la Conferința Națională pentru comportarea în situ a construcțiilor, din octombrie 1996, Poiana Brașov.
- N.Botnariuc, A Vădineanu, *Ecologia*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1982, p. 298, 334.
- Lester Brown, *Problemele globale ale omenirii*, 1995, pag. 100-114.
- Kisho Kurokava, *Filozofia simbiozei*, prelegere la Uniunea Arhitecților din România, mai, 1985.
- Gh.S. Ionașcu, *Mediul urban și construcțiile*, comunicare, publicată în volum, la Conferința Națională pentru comportarea in situ a construcțiilor, 1994, Băile Felix, Oradea.
- *Ordin comun MAPPM – MLPAT din 1999* (menționat anterior).

11. CALITATEA ŞI AUTORIZAREA CONSTRUCŢIILOR

11.1. Sistemul calităţii construcţiilor

Sistemul calităţii construcţiilor reprezintă un ansamblu de reglementări care are ca scop instituirea criteriilor de calitate în activitatea de construcţii.

Sistemul calităţii construcţiilor a fost stabilit oficial prin *Legea privind calitatea construcţiilor*, nr. 10 din 1995 (publicată în „Monitorul Oficial" nr. 12 din 24. 01. 1995).

Legea nr. 10/1995 are cinci capitole:

• *Cap. I. Dispoziţii generale*:

1) calitatea construcţiilor este totalitatea performanţelor de comportare a acestora în exploatare, pentru satisfacerea exigenţelor utilizatorilor;

2) prevederile legii se aplică tuturor construcţiilor şi instalaţiilor cu excepţia locuinţelor cu parter, parter + etaj şi anexelor gospodăreşti din mediul rural;

3) legea instituie sistemul calităţii construcţiilor în scopul protejării vieţii oamenilor, a bunurilor şi a mediului înconjurător (nu sunt însă instituite măsuri care să opereze în sensul respectiv);

4) sistemul calităţii construcţiilor se aplică diferenţiat, în funcţie de importanţa lor, stabilită pe categorii de complexitate, destinaţie, siguranţă şi utilizare;

5) calitatea construcţiilor este dată de îndeplinirea următoarelor cerinţe:

a) rezistenţă şi stabilitate, b) siguranţă în exploatare, c) siguranţă la foc,

d) igienă, sănătate, protecţia mediului, e) izolaţie termică, hidrofugă, economie de energie, protecţie la zgomot.

• *Cap. II. Sistemul calităţii în construcţii*:

Sistemul reprezintă ansamblul de structuri organizatorice, responsabilităţi, regulamente, proceduri şi mijloace ce concură la realizarea calităţii construcţiilor;

Sistemul calităţii construcţiilor se compune din:

- reglementări tehnice de construcţii;
- calitatea materialelor de construcţii;
- agremente tehnice de produse şi procedee noi de construcţii;
- verificarea proiectelor şi execuţiei;
- expertizarea proiectelor şi construcţiilor (prin experţi tehnici atestaţi);
- conducerea şi organizarea calităţii în construcţii;
- autorizarea şi acreditarea laboratoarelor de analiză şi încercări;
- activitatea de metrologie în construcţii;
- recepţia construcţiilor;
- comportarea în exploatare;
- post-utilizarea construcţiilor;
- controlul de stat în construcţii, care se realizează de către inspecţia de stat.

BCU CLUJ UNIVERSITY LIBRARY

• *Cap. III. Obligații și răspunderi*:

Secțiunea 1. Obligațiile investitorilor:

- să asigure calitatea proiectului și execuției pe baza reglementărilor tehnice;
- să obțină acordurile și avizele legale;
- să asigure verificarea proiectelor prin personal atestat;
- să verifice execuția construcțiilor prin diriginți de șantier;
- să asigure recepția tehnică a lucrărilor și la expirarea perioadei de garanție;
- să întocmească cartea tehnică a construcției.

Secțiunea 2. Obligațiile și răspunderile proiectanților:

- să precizeze categoria de importanță a construcției;
- să asigure cu proiecte și detalii de execuție calitatea lucrărilor și să respecte toate reglementările tehnice din construcții;
- să elaboreze caietele de sarcini, instrucțiunile tehnice de execuție, de exploatare, întreținere, reparare, să participe la cartea tehnică a construcției.

Secțiunea 3. Obligațiile și răspunderile executanților:

- să sesizeze neconcordanțele din proiecte, să facă obiecțiuni și să le soluționeze;
- să înceapă execuția după autorizare, conform proiectului, asigurând calitatea, convocarea verificatorilor pe faze, rezolvarea deficiențelor de execuție cu avizul proiectantului, folosind materialele, utilajele și tehnologia din proiect;
- să respecte proiectul și detaliile de execuție, sesizând inspecția de stat la accidente tehnice;
- să supună recepției lucrările executate de calitate;
- să îndeplinească hotărârile organelor de control în construcții;
- să remedieze, pe cheltuiala sa, lucrările executate necorespunzător;
- să readucă la starea inițială, terenurile ocupate temporar cu execuția;
- să stabilească răspunderi concrete pe toți colaboratorii.

Secțiunea 4. Obligațiile și răspunderile specialiștilor verificatori de proiecte și responsabililor tehnici de execuție, ale experților tehnici atestați:

- verificatorii, responsabilii tehnici, experții răspund solidar cu proiectanții;
- responsabilii tehnici răspund de calitatea execuției;
- experții tehnici atestați cu proiectarea și execuția răspund de calitate.

Obligațiile tuturor acestora se stabilesc prin regulamente de aplicare a legii.

Secțiunea 5. Obligațiile și răspunderile proprietarilor construcției:

- realizarea la timp a lucrărilor de întreținere, reparații, conform normelor tehnice;
- păstrarea cărții tehnice a construcției, urmărirea comportării în timp a construcțiilor;
- realizarea de construcții numai cu proiecte.

Secțiunea 6. Obligațiile și răspunderile administratorilor și utilizatorilor:

- utilizarea construcțiilor potrivit prevederilor din cartea construcției;
- efectuarea lucrărilor de întreținere;
- urmărirea comportării în timp și sesizarea în 24 ore a inspecției în construcții de accidentele tehnice survenite în exploatare.

Secțiunea 7. Obligațiile și răspunderile activității de cercetare:

- fundamentarea reglementărilor tehnice pe cercetări teoretice și experimentale preliminare;
- experimentarea unor noi soluții constructive cu performanțe superioare;
- obținerea de agremente pentru materialele și tehnologiile noi.

Secțiunea 8. Obligații și răspunderi comune:

BCU Cluj / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

- realizarea şi menţinerea pe durata execuţiei lor a unor construcţii de calitate,
- proiectantul, executantul şi verificatorul răspund pentru viciile ascunse ale construcţiilor, de structură, alcătuire, izolare etc.

Secţiunea 9. Obligaţiile şi răspunderile Inspecţiei de Stat în Construcţii, Lucrări Publice, Urbanism şi Amenajarea Teritoriului sunt stabilite în detaliu printr-o Hotărâre de Guvern.

• *Cap. IV. Sancţiuni:*

- închisoare de la 5 la 10 ani pentru proiectare şi execuţie fără respectarea reglementărilor tehnice de execuţie privind stabilitatea şi rezistenţa, dacă acestea produc decese, răniri, vătămări, distrugeri de construcţii, instalaţii şi bunuri;
- închisoare de la 3 luni la 2 ani pentru lucrări continuate necorespunzător,
- amenzi între 1 şi 6 milioane lei pentru executarea construcţiei cu modificări faţă de cea autorizată şi neurmărirea comportării în timp pentru stabilitate,
- amenzi între 1-5 milioane pentru realizarea de construcţii fără proiect, sau cu proiect neverificat, sau neasigurarea calităţii,
- amenzi între 0,5-3 mil. lei pentru proiecte incomplete, nerespectarea reglementărilor tehnice, necompletarea şi nepăstrarea cărţii tehnice, soluţii necalitative, nereamenajarea terenurilor degradate prin execuţie, neverificarea execuţiei, obstrucţionarea controlului,
- amenzi între 0,2- 0,8 mil. lei pentru neprecizarea categoriei de importanţă a clădirii, neutilizarea de materiale agrementate, nerespectarea calităţii din proiecte, neîntreţinerea construcţiilor, neconvocarea verificatorilor etc.

Amenzile se indexează şi se reactualizează periodic.

• *Cap.V. Dispoziţii tranzitorii şi finale:*

- regulamentul de clasificare a construcţiilor pe categorii de importanţă se asigură de către MLPAT în trei luni de la apariţia legii (s-a realizat),
- proprietarii/investitorii suportă 0,7 % din cheltuielile inspecţiei şi de elaborare a reglementărilor;
- se abrogă dispoziţiile contrare (Legea nr. 8/1977, privind siguranţa şi calitatea construcţiilor şi Ordonanţa Guvernului nr. 2/1994, privind calitatea în construcţii.

Faţă de prevederile menţionate, sunt necesare, credem, câteva comentarii.

Legea şi normele anexă formează sistemul care asigură calitatea construcţiilor. Lipsesc, însă, prevederi privind impactul construcţiilor asupra mediului, menţinerea scării umane a construcţiilor, a măsurii şi proporţiilor, a culorilor adecvate etc.

Nu se recunoaşte dreptul exclusiv al arhitectului de a întocmi proiectele majorităţii construcţiilor, pentru a asigura astfel calităţile funcţionale, constructive şi estetice ale acestora.

Nu rezultă clar, din lege, că, după ce construcţia a fost realizată, ea nu mai aparţine nici autorului de proiect, nici constructorului şi, într-o oarecare măsură, nici deţinătorului, devenind un element component al ambientului uman şi aparţinând în primul rând comunităţii umane respective.

Calitatea mediului urban sau rural, a ambientului uman în general depinde în mare măsură de calitatea construcţiilor.

Important până la urmă n-ar fi nici chiar neapărat modul cum arată fizic oraşul, cât mai degrabă cum se simt în el locuitorii săi.

Asigurarea unor amenajări peisagistice, care să armonizeze construcţia cu ambientul, cu mediul înconjurător, ar fi de dorit.

Legea calității construcțiilor ar trebui, credem, modificată, simplificată și adaptată noilor cerințe, fapt pentru care specialiștii au și formulat critici și sugestii constructive (a se vedea comentariile dr. ing. Eduard Hann, din „Tribuna Construcțiilor", 2002).

O altă reglementare apărută în anul 2001, care va determina într-o oarecare măsură creșterea calității construcțiilor, este *Legea privind organizarea și exercitarea profesiei de arhitect, nr. 184/ 12 aprilie 2001*, publicată în „Monitorul Oficial al României", Partea I-a, nr. 195 din 18 aprilie 2001. În patru capitole și 47 de articole, legea prezintă principalele prevederi care reglementează proiectarea și executarea construcțiilor, instituind dreptul exclusiv al arhitecților de a organiza funcțional și estetic spațiul construit. În acest mod se interzice de fapt realizarea proiectelor de către alți specialiști, ingineri sau tehnicieni, care nu dețin o diplomă de studii superioare în arhitectură sau urbanism. Articolul 3 din lege prevede în mod expres că *planurile de urbanism supuse avizării și aprobării, precum și proiectele de arhitectură pentru materializarea cărora legea impune obținerea autorizației de construire vor fi elaborate de un arhitect cu drept de semnătură.* Numeroase exemple negative de construcții proiectate fără rezolvare funcțională și estetică adecvată au determinat necesitatea acestei legi. Activitatea de arhitectură este considerată, în lege, un act de cultură de interes public, cu implicații urbanistice, economice, sociale și ecologice. Legea instituie *Ordinul Arhitecților din România* ca organizație profesională cu personalitate juridică de drept privat, apolitică, de interes public, autonomă și independentă.

11.2. Sistemul autorizării construcțiilor

Sistemul autorizării construcțiilor reprezintă un ansamblu de reglementări, destinat instituirii oficiale a modului în care autoritățile administrației publice locale gestionează realizarea construcțiilor în România, condițiile care trebuie îndeplinite de titularii de investiții, de proiectanți și de constructori, în realizarea construcțiilor, astfel încât acestea să îndeplinească cerințele beneficiarilor, fără a dăuna, totodată, comunităților.

Sistemul autorizării construcțiilor a fost reinstituit, în concepție modernă, prin *Legea autorizării construcțiilor, nr 50 în anul 1991 și republicată în ianuarie 1997.* Prin *Legea nr. 453/2001 de modificare și completare a Legii nr.50/91*, s-au stabilit ultimele reglementări valabile în domeniu. Înainte de anul 1990, pentru realizarea construcțiilor, consiliile locale emiteau un așa-zis *acord unic*, care aproba execuția în anumite condiții a investițiilor, în baza unei Legi a *sistematizării* din anul 1973.

Legea nr. 50/1991/1997 a fost elaborată de către Ministerul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului, organ central de resort al administrației publice, înființat după Revoluție, iar Legea nr. 453/2001, de modificare și completare, a fost elaborată de către Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței.

- **Legea nr. 50/1991/1997,** modificată prin **Legea nr. 453/2001**, are cinci capitole cu următorul cuprins:

Cap.I. Autorizarea executării și desființării construcțiilor, cu nouă articole care: obligă la obținerea autorizației, stabilește că ea se emite de către autoritatea administrației publice locale, enumeră tipurile de autorizație pe categorii de lucrări, prevede obținerea anterioară a certificatului de urbanism și stabilește termenele de autorizare. Articolul 7 stabilește necesitatea obținerii anticipate autorizării, pentru construcțiile din zonele cu monumente ale naturii sau istorice, a acordului

Ministerului Mediului sau, respectiv, al Ministerului Culturii. Articolul 8 stabileşte lucrările de reparaţii pentru care nu este necesară autorizarea, iar articolul 9 prevede că pentru desfiinţarea construcţiilor se cere obţinută, de asemenea, o autorizaţie a primăriei locale.

Cap.II se referă la concesionarea terenurilor pentru construcţii, prin licitaţie sau fără, suprafeţele pe tipuri de locuinţe din mediul rural sau urban şi obligativitatea stabilirii intravilanului localităţilor prin documentaţii de urbanism.

Cap.III stabileşte răspunderi şi sancţiuni cu amenzi de la 2 la 20 milioane lei şi închisoare de la 3 luni la 3 ani. (nivel 1997) În prezent amenzile s-au reactualizat.

Cap.IV, cu dispoziţii finale, include şi abrogarea vechilor acte normative ce contravin noii legi, din anii 1958, 1969, 1973.

Anexa la lege stabileşte competenţele de avizare-aprobare pe categorii de documentaţii de amenajarea teritoriului şi de urbanism, dar a fost abrogată prin Legea nr. 350/2001. De altfel, conţinutul Legii nr. 50 va fi reactualizat.

***Sistemul autorizării construcţiilor* se compune din următoarele reglementări:**

- *Legea pentru modificarea şi completarea Legii nr. 50/1991*, privind autorizarea executării construcţiilor şi unele măsuri pentru realizarea locuinţelor, nr. 453/2001;

- *Ordinul MLPAT nr. 91/1991 şi Ghidurile ulterioare*, ce se vor modifica în conformitate cu Legea 453/01;

- *Hotărârea Guvernului României nr. 525/1996 de aprobare a Regulamentului general de urbanism*, care se va reactualiza.

Acest sistem de reglementări stabileşte procedura şi reguli în domeniu, astfel încât orice construcţie sau amenajare să amelioreze ambientul, dar să nu dăuneze vecinilor sau comunităţii.

În actuala lor formă, reglementările menţionate sunt perfectibile, ele având totuşi cu precădere o viziune predominant tehnicistă şi nu ecologică. De aceea, după părerea noastră, ar fi necesare adaptări şi completări, precum şi noi reglementări cu o viziune adecvată ecologic.

De exemplu, până de curând, se cereau zeci de avize în vederea autorizării unui proiect de construcţie. Din acest motiv, investitorii români şi străini erau copleşiţi de birocratismul sistemului şi uneori renunţau şi investeau în alte locuri, unde aprobările se obţin mai uşor. Birocratismul face ca multe instituţii să tindă a se autonomiza, devenind stat în stat, în virtutea aşa-zisei libertăţi şi descentralizări, acţionând în aşa fel încât fără ele să nu se poată mişca nimic. Introducerea prin lege a acordului unic a întâmpinat rezistenţe, întrucât ea simplifica avizarea şi modifica obiceiurile vechi.

Consiliile locale nu cheamă întotdeauna la ordine, nu promovează consecvent simplificarea procesului de realizare a investiţiilor, pentru a reduce birocratismul. Sunt necesare simplificarea avizării şi delegarea autorităţii, aşa cum s-a procedat cu trecerea autorizării construcţiilor de la municipiul Bucureşti la sectoarele acestuia.

Sistemul autorizării construcţiilor ar trebui să funcţioneze ca un tot, ca un sistem, închis, cu feed-back (control). Deseori, interesul comunităţii este surclasat de unele interese particulare şi tocmai de aceea procesul de autorizare a construcţiilor are un rol major în menţinerea unui ambient urban agreabil pentru comunitate.

Sistemul autorizării construcţiilor cuprinde, aşadar, ansamblul de legi, regulamente, proceduri, mijloace, structuri organizatorice şi responsabilităţi, care conlucrează organic pentru asigurarea procesului de autorizare a execuţiei construcţiilor şi amenajărilor fizice din teritoriu şi în special din localităţi.

Bibliografie

- Botnariuc N., Vădineanu A., *Ecologia*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1982, 298, 334.
- Brown Lester, *Problemele globale ale omenirii*, Editura Tehnică, 1995, p.100-114.
- Kurokava Kisho, *Filozofia simbiozei*, prelegere la Uniunea Arhitecţilor din România, mai, 1985.
- Ionaşcu Gheorghe, *Mediul urban şi construcţiile*, comunicare publicată în volum, la *Conferinţa Naţională pentru comportarea în situ a construcţiilor*, octombrie 1994, Băile Felix, Oradea.
- Ionaşcu Gheorghe, *Ecologia aşezărilor umane şi integrarea construcţiilor în mediu*, comunicare publicată, în volum, la *Conferinţa Naţională pentru comportarea în situ a construcţiilor, din octombrie 1996*, Poiana Braşov.
- *Ordin comun MAPPM – MLPAT din 1999* (menţionat anterior).
- *Legea nr. 453/2001, pentru modificarea şi completarea Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcţii şi unele măsuri pentru realizarea locuinţelor.*
- *Legea calităţii construcţiilor, nr. 10 din 1995.*
- *Ordinul MLPAT nr.91/1991.*
- *H.G.R. nr. 525/ 1996, de aprobare a regulamentului general de urbanism.*

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

12. ROLUL AMENAJĂRII TERITORIULUI ÎN PROTECȚIA MEDIULUI NATURAL

12.1. Conservarea și ocrotirea mediului natural

Unul dintre principalele scopuri în elaborarea planurilor de amenajare a teritoriului este zonarea funcțională a teritoriului studiat. În cadrul acestei zonări, pădurile și pășunile, pajiștile și culturile agricole sunt clar exprimate și delimitate, de asemenea, rețeaua hidrografică. Acestea reprezintă mediul natural, care întreține viața și oferă resursele primare necesare așezărilor umane din teritoriu.

În localități, mediul natural este reprezentat prin diverse habitate seminaturale, întrucât acestea sunt întreținute de om, de comunitatea umană respectivă, care le direcționează fluxurile energetice, în interesul dorit. Acestea sunt: pădurile și parcurile urbane, grădinile, viile, livezile, scuarurile, aliniamentele plantate, râurile, lacurile etc.

România a aderat la două convenții internaționale de bază, care se referă la protecția mediului natural, și anume:

- *Convenția pentru conservarea diversității biologice* (biodiversității), semnată în anul 1992, la Rio de Janeiro, cu prilejul Conferinței Mondiale pentru Mediu și Dezvoltare;
- *Convenția pentru protecția și conservarea habitatelor umede* (acvatice, lagunare, de deltă și litorale), încheiată la Ramsar.

În anul 1984 s-a creat rețeaua mondială de Rezervații ale Biosferei, în cadrul Programului *Omul și Biosfera* (MAB).

De conservarea naturii se ocupă și Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii (U.I.C.N.) Problemele conservării naturii în Europa sunt prezentate și dezbătute în revista „Naturopa".

Protecția întregului patrimoniu este reglementată prin *Convenția pentru protejarea patrimoniului natural și cultural,* încheiată în anul 1978 la Paris. Mai există și alte reglementări și instituții create în acest scop.

Anul 1995 a fost declarat Anul European al Conservării Naturii, de către Consiliul Europei, care a organizat diverse acțiuni cu acest prilej, multe alte instituții guvernamentale și neguvernamentale realizând numeroase inițiative de protecție și conservare a naturii.

Conservarea naturii se cere realizată de o manieră generală și globală, pe întreg teritoriul Europei, al fiecărui stat în parte, al fiecărei regiuni, zone și localități.

Deși întreaga natură este importantă și trebuie conservată, există totuși unele zone în care se găsesc specii unice sau rare de floră sau de faună, cu valoare deosebită, și care trebuie să beneficieze de o protecție specială, suplimentară. Aceste zone sunt denumite **zone protejate**. Potrivit reglementărilor Consiliului Europei, zonele protejate nu pot avea acest titlu dacă în perimetrul lor nu se execută efectiv operațiuni de protecție. Ceea ce pare firesc de moment ce sunt definite ca **zone protejate**.

Valorile de patrimoniu natural, care se află în zonele protejate, pot determina pentru zonă statutul *de protejată* numai dacă aceste valori sunt autentice, unice şi reprezentative.

Deci, *autenticitatea, unicitatea şi reprezentativitatea* sunt principalele criterii care conferă arealelor respective caracterul de zone protejate.

În România, preocupările sistematice pentru ocrotirea naturii încep cam pe la începutul secolului XX. Astfel, în anul 1930, un grup de cercetători, conduşi de profesorul Alexandru Borza, întocmesc prima lege pentru protecţia monumentelor naturii, ulterior constituindu-se comisii ale monumentelor naturii la Bucureşti, la Cluj (1933), la Craiova (1936), la Iaşi (1938).

În prezent, Comisia Naţională a Monumentelor Naturii funcţionează în cadrul Academiei Române, fiind condusă de un academician.

Până de curând, în evidenţa Comisiei se aflau circa 586 de arii protejate, reprezentând circa 4 % din teritoriul României.

Întrucât în aşezările umane şi mai ales în oraşe vegetaţia este permanent redusă de noile construcţii şi chiar înlăturată, se impune adoptarea unor măsuri de gestiune corespunzătoare pentru protecţia acesteia.

Astfel, consiliile locale pot merge până acolo, încât să declare principalele parcuri şi alte zone verzi drept zone protejate de interes local, instituite prin decizii locale, care să beneficieze de planuri urbanistice zonale, însoţite de regulamente urbanistice de gestiune şi de protecţie.

Întrucât planurile de urbanism aprobate devin lege pentru populaţie, protecţia acestor zone este asigurată.

12.2. Clasificarea zonelor protejate cu patrimoniu natural

A1. Zone protejate de conservare a fondului ecologic, genetic şi peisagistic:

- *rezervaţii ştiinţifice* (integral protejate);
- *rezervaţii naturale*, cu caracter geologic, geomorfologic, speologic, botanic, paleontologic, zoologic, inclusiv sanctuarele;
- *parcurile naţionale*;
- *monumentele naturii* (specii unice de floră, faună, căderi de apă spectaculoase, cratere vulcanice, crevase, lacuri glaciare);
- *rezervaţii peisagistice*.

Aceste cinci tipuri sunt, deocamdată, acceptate de către Comisia Monumentelor Naturii.

A2. Zone protejate bogate în factori terapeutici şi bioclimatici naturali:

- cu potenţial bioclimatic;
- cu ape minerale;
- cu ape termale;
- cu nămoluri terapeutice;
- cu gaze terapeutice.

A3. Zone protejate cu resurse minerale utile (exploatate sau potenţiale), cum ar fi cele de uraniu, aur şi alte minereuri.

Clasificarea oficială în momentul de faţă este cea prevăzută la capitolul A1. Celelalte tipuri sunt încă în studiu, nefiind recunoscute oficial.

Planurile de urbanism şi de amenajare a teritoriului au întotdeauna un capitol care se referă la protecţia, conservarea şi ameliorarea mediului. Potrivit ultimei metodologii, cadrul de conţinut al acestui capitol cuprinde:

- cadrul natural, cu relieful, hidrologia, clima;
- resursele naturale ale solului şi subsolului;
- riscurile naturale pentru habitate;
- zonarea fizică a utilizării teritoriului pe folosinţe;
- identificarea surselor de poluare ce prezintă pericol pentru habitate;
- marcarea zonelor poluate şi degradate;
- delimitarea zonelor protejate etc.

Relaţia om-natură are, după cum se ştie, ca trăsătură esenţială, continua şi ascendenta tendinţă de transformare a mediului natural prin artificializarea acestuia. În acest context, apare cu atât mai important ca habitatele unice, rare şi reprezentative să fie protejate în cadrul unor zone protejate, instituite oficial.

12.3. Planul de amenajare a teritoriului naţional, secţiunea zone protejate – naturale

Zonele protejate sunt ierarhizate în trei mari categorii:

- *de importanţă europeană şi mondială* (ex. Rezervaţia biosferei Delta Dunării care este şi zona umedă de importanţă internaţională, sit Ramsar); unele zone din parcurile naţionale Retezat şi Rodna au şi regim de rezervaţii ale biosferei;
- *de importanţă naţională* (toate rezervaţiile naturale şi monumentele naturi);
- *de importanţă locală* (toate celelalte zone declarate ca atare de autorităţile administraţiei publice locale).

Această secţiune a P.A.T.N. prevede instituirea prin lege a zonelor protejate cu patrimoniu natural şi construit, de importanţă naţională.

Legea privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Naţional, Secţiunea a III-a, Zone Protejate, nr. 5/ 06.03.2000, a fost elaborată pe baza unui studiu multidisciplinar, iniţiat şi condus de către autorul acestui curs, începând din 1993 şi realizat de către institutul URBANPROIECT, care l-a finalizat în 1997. Proiectul de lege a fost elaborat de către MLPAT, în parteneriat cu MAPPM şi cu Ministerul Culturii, întrucât cuprinde şi zone protejate cu patrimoniu natural şi respectiv construit.

Anexa 1 la lege este reprezentată de lista ariilor protejate cu patrimoniu natural, iar anexa 2 prezintă planşele cu dispunerea în teritoriu a acestor zone. Dintre acestea se detaşează **Rezervaţiile biosferei şi parcurile naţionale:**

A. Delta Dunării, jud. Constanţa şi Tulcea, cu circa 580.000 ha.
B. Domogled-Valea Cernei, jud. Caraş-Severin, Mehedinţi, Gorj, 60.100 ha.
C. Retezat, jud. Hunedoara, 38.047 ha.
D. Porţile de Fier, jud. Caraş-Severin, Mehedinţi, 115656,8 ha.
E. Cheile Nerei-Beuşniţa, jud. Caraş-Severin, 37100 ha.
F. Munţii Apuseni, jud. Alba, Bihor, Cluj, 75784 ha.
G. Rodna, jud. Bistriţa, Maramureş, Suceava, 45399 ha.
H. Bucegi, jud. Argeş, Dâmboviţa, Braşov, Prahova, 32663 ha.
I. Cheile Bicazului-Hăşmaş, jud. Neamţ, Harghita, 6575 ha.
J. Ceahlău, jud. Neamţ, 8396 ha.
K. Călimani, jud. Suceava, Bistriţa-Năsăud, Mureş, 24041 ha.
L. Cozia, jud. Vâlcea, 17100 ha.
M. Piatra Craiului, jud. Argeş, Braşov, 14800 ha.
N. Grădiştea Muncelului-Cioclovina, jud. Hunedoara, 10000 ha.
O. Semenic-Cheile Caraşului, jud. Caraş-Severin, 36664,8 ha.

P. Munții Măcinului, jud. Tulcea, 11.321 ha.

R. Balta Mica a Brăilei, 17529 ha.

Rezervațiile naturale și monumentele naturii reprezintă a doua mare categorie de zone protejate naturale de importanță națională, fiind în număr de 827 **rezervații naturale și 17 monumente ale naturii, în total 844.**

Cele mai multe rezervații naturale și monumente ale naturii sunt în județele: Alba-83, Bihor-60, Caraș-Severin-47, Hunedoara-42, Gorj-36, Harghita-36, Maramureș-33, Argeș și Constanța câte-27, Brașov, Suceava, Bistrița-câte 25, Mehedinți- 32, iar cele mai puține în jud. Brăila și Ilfov câte 2, iar în jud. Călărași- 1.

Printre cele mai mari rezervații naturale se numără:

1. Complexul Sahalin- Zatoane, din Delta Dunării, jud. Tulcea, 21410 ha.
2. Cheile Bicazului- Neamț, 11600 ha.
3. Rezervația de zimbri Vânători (jud. Neamț, Suceava), 11500 ha.
4. Valea Vâlsanului, jud. Argeș, 10000 ha.
5. Parcul natural Cindrel- Jina, jud. Sibiu, 9873 ha.
6. Roșca Buhaiova, din Delta Dunării, jud. Tulcea, 9625 ha.
7. Defileul Mureșului, jud. Mureș, 7733 ha.
8. Golul alpin Fagaraș, între Podragu şI Suru, jud. Sibiu, 6989 ha.
9. Parcul Munții Apuseni, jud. Cluj, 6200 ha.
10. Defileul Deda-Toplița, jud. Harghita, 6000 ha.
11. Izvoarele Nerei, jud. Caraș-Severin, 5028 ha.
12. Golul alpin Moldoveanu- Capra, jud. Argeș, 5000 ha.
13. Vama Veche- 2 Mai, Acvatoriul litoral marin, jud. Constanța, 5000 ha.
14. Râul Prut, jud. Iași, 4316 ha.

Cele mai mici rezervații naturale sunt unele peșteri, de pildă, cele din județul Vâlcea, care au 0,1 ha. fiecare.

De remarcat este că unele rezervații naturale sau monumente ale naturii se află în rezervațiile biosferei sau în parcurile naționale, sau se suprapun parțial acestora, ceea ce le conferă un statut cumulat, dublu.

Bibliografie

- Gheorghe S. Ionașcu, *Problematica zonelor protejate, din teritoriu și din așezari umane*, în „Mediul Înconjurător", vol. V, nr. 4/1994, p. 77- 85.
- *Studiu privind Planul de amenajare a teritoriului național, secțiunea a III-a, Zone Protejate, elaborat de catre Institutul URBANPROIECT*, în 1994-1999, sub îndrumarea MLPAT.
- *Legea privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național, Secțiunea a III-a, Zone Protejate, nr. 5/2000,* publicată în „Monitorul Oficial al României", nr. 152/ 12.04. 2000.

BCU IAȘI

13. ROLUL AMENAJĂRII TERITORIULUI ÎN CONSERVAREA PATRIMONIULUI CULTURAL

13.1. Zonele protejate cu patrimoniu cultural

În cadrul zonării funcționale a teritoriului, planul de amenajare a teritoriului și planul de urbanism delimitează, de regulă, și zonele deținătoare de obiective de patrimoniu imobil, creeate de om, adică siturile arheologice, monumentele istorice, memoriale, de cult, de arhitectură și zone ambiental-urbanistice. Monumentele de acest tip cu valoare importantă constituie în jurul lor zone protejate construite.

Criteriile pentru stabilirea zonelor protejate ca patrimoniu creeat de om, construit sau amenajat, sunt aceleași ca și la zonele protejate naturale, respectiv: *valoarea, autenticitatea, unicitatea și reprezentativitatea.*

Zonele protejate construite pot fi ierarhizate astfel:

- de importanță europeană sau mondială;
- de importanță națională;
- de importanță locală sau zonală.

De altfel, toate construcțiile și amenajările realizate pentru asigurarea habitatului uman sunt importante, dar obiectivele reprezentative, unice și autentice, cu valoare excepțională, deosebite se constituie în zone protejate construite. Amenajările umane de habitat reflectă fenomenul culturalității umane, suprapusă naturalității primordiale, pe care o poate agresa sau potența.

Preocupările de conservare a patrimoniului cultural sunt mai vechi, din secolul XIX. În prezent, în acest scop funcționează în România o Comisie Națională a Monumentelor Istorice, compusă din specialiști de prestigiu, arheologi, istorici, arhitecți, ingineri restauratori etc., care are un secretariat în Ministerul Culturii, sub forma Direcției Monumentelor Istorice. Există și o Asociație Națională a Restauratorilor de monumente istorice, care funcționează ca o organizație neguvernamentală profesionistă.

Ministerul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului a inițiat, așa cum am arătat, încă din 1993, prin Direcția de mediu și zone protejate, condusă de autorul acestei cărți, un studiu complex, care a pregătit un proiect de lege, promulgat ca Secțiunea a III-a, Zone Protejate, a Planului de Amenajare a Teritoriului Național, prin Legea nr. 5/2000. Împreună cu Direcția Monumentelor Istorice, din Ministerul Culturii, și cu specialiștii proiectanți din URBANPROIECT, experții din M.L.P.A.T. au grupat monumentele istorice pe tipuri de construcții și pe epoci istorice, care au devenit anexe ale legii. Studiile elaborate pentru această lege au identificat câteva mii de monumente istorice, de interes național. Câteva dintre acestea sunt de interes mondial, fiind înscrise în **Lista Patrimoniului Mondial UNESCO.** Acestea sunt:

1. Ansamblul **Biertan**, județul Sibiu.
2. Mănăstirea **Horezu**, județul Vâlcea.
3. Biserici cu picturi exterioare din Moldova: **Moldovița, Voroneț, Humor, Putna, Probota, Arbore,** din județul Suceava.
4. Centrul istoric al orașului **Sighișoara**, județul Mureș.

5. **Cetățile dacice** (din Munții Orăștiei): **Sarmisegetusa Regia-Grădiștea de Munte, Costești-Cetățuia, Costești-Blidaru, Luncani-Piatra Roșie, Bănița,** din județul Hunedoara și **Căpâlna** din județul Alba.

6. Așezări țărănești cu biserici fortificate din Transilvania: **Câlnic** jud. Alba, **Prejmer și Viscri** (com. Bunești), jud. Brașov, **Dârjiu,** jud. Harghita, **Saschiz,** jud. Mureș, **Biertan și Valea Viilor,** județul Sibiu, Bisericile de lemn din Maramureș: **Bârsana, Budești, Deseși,Ieud-Deal, Plopiș, Poienile Izei, Rogoz, Șurdești.**

13.2. Planul de amenajare a teritoriului național, secțiunea zone protejate construite

Principalele obiective – monument istoric, care se constituie ca zone protejate pe categorii, sunt:

A. **Monumente și ansambluri de arhitectură**

a) **Cetăți:**

1. Alba – Carolina, Alba Iulia, jud. Alba.
1. Câlnic, jud. Alba.
3.Greavilor, Gârbova, jud. Alba.
4.Aradului, jud. Arad.
5. Șoimuș, Lipova, jud. Arad.
6. Poenari, comuna Arefu, jud. Argeș.
7. Oratia, comuna Dâmbovicioara, jud. Argeș;
8. Biharia, com. Biharia, jud. Bihor.
9. Donjonul Cheresig, com. Girișul de Criș, jud. Bihor.
10. Oradea, jud. Bihor.
11. Bran, jud. Brașov.
12. Făgăraș, jud. Brașov.
13. Rupea, jud. Brașov.
14. Râșnov, jud. Brașov.
15. Feldioara, jud. Brașov.
16. Cetatea lui Negru Vodă, com. Lisa, jud. Brașov.
17. Cetatea Dăbâca, com Dăbâca, jud. Cluj.
18. Cetatea Bologa, com. Poieni, sat Bologa, jud. Cluj.
19. Balvanyos, com. Turia, jud. Covasna.
20. Târgoviște (fortificațiile), jud. Dâmbovița.
21. Giurgiu, jud. Giurgiu.
22. Crivadia, com. Bănița, jud. Hunedoara.
23. Deva, jud. Hunedoara.
24. Mălăiești, com. Sălașu de Sus, jud. Hunedoara.
25. Colți, com. Râu de Mori, jud. Hunedoara.
26. Chioarului, com. Remetea Chioarului, jud. Maramureș.
27. Severinului, Drobeta Turnu Severin, jud. Mehedinți.
28. Cetatea Târgu Mureș, jud. Mureș.
29. Saschiz, com. Saschiz, jud. Mureș.
30. Neamțului, Târgu Neamț, jud. Neamț.
31. Turnu Roșu, Tălmaciu, jud. Sibiu.
32. Slimnicului, Slimnic, jud. Sibiu.
33. De Scaun a Sucevei, jud. Suceava.
34. Turnu, Turnu Măgurele, jud. Teleorman.

35. Enisala, com. Sarichioi, jud. Tulcea.

b) **Ansambluri de curți domnești ruinate:**

1. Vestigiile curții domnești de la Curtea de Argeș.
2. Ruinele cetății și turnul Chindia, Târgoviște, jud. Dâmbovița.
3. Ansamblul Curtea Veche, București.
4. Vestigiile Curții domnești, Suceava.
5. Vestigiile Curții domnești, Iași.

c) **Biserici fortificate, cetăți**, total 22, din care:

1. Hărman, jud. Brașov.
2. Prejmer, jud. Brașov.
3. Homorod, jud. Brașov.
4. Sâmpetru, jud. Brașov.
5. Bunești, jud Brașov.
6. Dârjiu, jud. Harghita.
7. Vânători, jud. Mureș.
8. Biertan, jud. Sibiu, cetatea cu biserică.
9. Biertan, jud. Sibiu, biserica cu incintă.
10. Cisnădie, jud. Sibiu
11. Merghindeal, jud. Sibiu.
12. Laslea, jud. Sibiu.
13. Moșna, jud. Sibiu.
14. Valea Viilor, jud. Sibiu.

d) **Castele, conace, palate**; 28, din care principalele sunt:

1. Castelul Bethlem, com. Sava sat, jud. Alba.
2. Castelul Bethlem, com. Cetatea de Baltă, jud. Alba.
3. Conacul Golești, com. Băilești, jud. Argeș.
4. Castelul -cetate Gherla, Cluj.
5. Palatul Brâncovenesc, Potlogi, jud. Dâmbovița.
6. Castelul Corvinilor, Hunedoara.
7. Palatul Cuza, Ruginoasa, com. Iași.
8. Castelul Peleș, Sinaia, jud. Prahova.
9. Castelul Bathory, Șimleul Silvaniei, jud. Sibiu.
10. Palatul Brâncovenesc, Mogoșoaia, jud. Ilfov.

e) **Cule (oltenești),** total 11, din care: două în județul Dolj, cinci în județul Gorj, câte două în județul Vâlcea și Mehedinți.

f) **Clădiri civile urbane,** circa 70 din care principalele sunt:

1. Palatul voievodal, Alba Iulia.
2. Primăria, Oradea.
3. Casa Sfatului, Brașov.
4. Hotelul Aro, Brașov.
5. Casa Matei Corvin, Cluj.
6. Teatrul Național, Cluj.
7. Hotelul Rex, Mamaia, jud. Constanța.
8. Casa Băniei din Craiova.
9. Prefectura din Craiova.
10. Palatul Cuza din Iași.
11. Palatul Culturii din Iași.
12. Casa Nicolae Iorga, Vălenii de Munte.
13. Palatul Bruckental, Sibiu.

BCU CLUJ UNIVERSITY LIBRARY

14. Hanul lui Manuc, Bucureşti.
15. Palatul Ghica-Tei, Bucureşti.
16. Casa Şuţu, Bucureşti.
17. Ateneul Român, Bucureşti.
18. Palatul Ştirbei, Bucureşti.
19. Palatul Justiţiei, Bucureşti.
20. Palatul C.E.C., Bucureşti.
21. Palatul Poştelor, Bucureşti.
22. Şcoala de Arhitectură, Bucureşti.
23. Muzeul Ţăranului Român, Bucureşti.
24. Primăria Capitalei, Bucureşti.
25. Ministerul Industriei, Bucureşti.
26. Academia Militară, Bucureşti.
27. Facultatea de Drept, Bucureşti.
28. Palatul Guvernului din Piaţa Victoriei, Bucureşti.

g) **Ansambluri civile urbane**, 20, din care:

- centrele istorice ale oraşelor Câmpulung-Muscel, Curtea de Argeş, Botoşani, Bistriţa, Braşov, Brăila, Sighişoara, Sibiu, Timişoara, Mediaş, Bucureşti.

h) **Biserici de lemn**, total 81, din care:

- 8 în judeţul Arad;
- 5 în judeţul Bihor;
- 6 în judeţul Cluj;
- 5 în judeţul Gorj;
- 16 în judeţul Maramureş;
- 7 în judeţul Mureş;
- 7 în judeţul Sălaj;
- 4 în judeţul Vâlcea.

i) **Muzee etnografice în aer liber**, 7:

- Muzeul satului din Bucureşti.
- Muzeul civilizaţiei populare tradiţionale Dumbrava Sibiului.
- Muzeul viticulturii şi pomiculturii Goleşti, Vâlcea.
- Muzeul etnografic Râmnicu Vâlcea.
- Muzeul etnografic al Transilvaniei din Cluj.
- Muzeul etnografic Curtişoara, com. Bumbeşti, jud. Gorj.
- Muzeul etnografic al Maramureşului din Sighetul Marmaţiei.

j) **Biserici rupestre**, 6:

- Basarabi, Constanţa.
- Chilia lui Daniil Sihastrul, Putna, Suceava.
- Bozioru, Buzău.
- Schitul Negru-Vodă, Argeş.
- Corbii de Piatră, Argeş.
- Independenţa, jud. Constanţa.

k) **Biserici şi ansambluri mănăstireşti**, 197, din care principalele sunt:

- Catedrala romano-catolică Alba Iulia.
- Mănăstirea Râmeţ, Alba.
- Mănăstirea Bodrog, Pecica, Arad.
- Biserica Sfântu Nicolae Domnesc, Curtea de Argeş.
- Mănăstirea Cotmeana, Argeş.
- Biserica Precista, Bacău.

BCU IAŞI - CAROL I UNIVERSITY LIBRARY

- Biserica Sfântu Nicolae, Popăuți, Botoşani.
- Catedrala romano-catolică din Oradea.
- Biserica Neagră, Braşov.
- Biserica Sfântu Bartolomeu, Braşov.
- Mănăstirea Măxineni, Brăila.
- Biserica romano-catolică Sfântu Mihail, Cluj-Napoca.
- Catedrala episcopiei ortodoxe, Cluj-Napoca.
- Mănăstirea Franciscanilor, Cluj-Napoca.
- Mănăstirea Dealu, Târgovişte.
- Biserica Precista Galaţi.
- Mănăstirea Polovraci, jud. Gorj.
- Mănăstirea Tismana, jud. Gorj.
- Biserica din Densuş (1211), jud. Hunedoara.
- Biserica mănăstirii Golia din Iaşi.
- Biserica Trei Ierarhi din Iaşi.
- Mănăstirea Galata din Iaşi.
- Mitropolia Moldovei şi Bucovinei din Iaşi.
- Mănăstirea Strehaia, jud. Mehedinţi.
- Mănăstirea Neamţ.
- Mănăstirea Agapia, jud. Neamţ.
- Mănăstirea Sinaia, jud. Prahova.
- Biserica evanghelică, Sibiu.
- Biserica evanghelică Cisnădie, Sibiu.
- Mănăstirea Zamca din Suceava.
- Biserica Sfântu Ion din Suceava.
- Biserica Sfântu Dumitru din Suceava.
- Mănăstirea Putna, jud. Suceava.
- Mănăstirea Dragomirna, jud. Suceava.
- Biserica Pătrăuţi, jud. Suceava.
- Biserica mănăstirii Voroneţ, jud. Suceava.
- Mănăstirea Humor, jud. Suceava.
- Mănăstirea Moldoviţa, jud. Suceava.
- Mănăstirea Sucevița, jud. Suceava.
- Catedrala romano- catolică din Timişoara.
- Două biserici la Niculițel, jud. Tulcea.
- Mănăstirea Bistrița, com. Costeşti; Mănăstirea Cozia, Călimăneşti; Mănăstirea Horezu; Mănăstirea Govora; Schitu Cornetu din jud. Vâlcea.
- Biserica Mihai-Vodă, Biserica Antim, Biserica Plumbuita, Biserica Patriarhiei, Biserica Stavropolios, Biserica Creţulescu, din Bucureşti.
- Biserica Snagov, jud. Ilfov.

l) **Arhitectură industrială**, 13, din care:
- Podul lui Anghel Saligny de la Cernavodă, jud. Constanța.
- Podul de piatră, com. Ştefan cel Mare, jud. Vaslui.
- Uzinele Malaxa din Bucureşti.
- Galeriile romane aurifere de la Roşia Montană, jud. Alba.
- Sucursala Ford, Florească, Bucureşti.
- Gara Filaret, Bucureşti.
- Gara Târgu Frumos, Iaşi.

m) **Monumente de arhitectură populară (locuințe sătești)**, 15, în comunele;
- Străjeşti, Casa Buzescu, jud. Olt.

- Casa Avram Iancu, jud. Alba.
- Case de lemn sec. XIX, sat Vidra, com. Goieşti, jud. Alba.
- Case de sec. XVIII, Vadul Moţilor, jud. Alba.
- Porţi secuieşti, satul Satu Mare, com. Bradeşti, jud. Harghita.

n) **Ansambluri rurale tradiţionale**, 7, din care:
- Dârsta cu pivă de la Rucăr, jud. Argeş.
- Morile din Prigor şi Ciclova Română, jud. Caraş-Severin.
- Trei mori cu ciutură din comuna Ponoarele, jud. Mehedinţi.
- Crama lui Buzescu din comuna Priseaca, jud. Olt.
- Moara de apă din comuna Ţifeni, jud. Vrancea.

B. **MONUMENTE ŞI SITURI ARHEOLOGICE.**

a) **Complexe paleolitice**, 6:
- Mitoc, jud. Botoşani.
- Ripiceni, jud. Botoşani.
- Herculane, Caraş-Severin.
- Peştera Muierilor, Baia de Fier, jud. Gorj.
- Ohaba Ponor, com. Pui, jud. Hunedoara.
- Letca Sat, jud. Sălaj.

b) **Aşezări neolitice**, 11, din care:
- Cucuteni, com. Poduri, com. Traian, jud. Bacău.
- Hârşova, jud. Constanţa.
- Strunga, jud. Iaşi.
- Bodeşti şi Piatra Şoimului, jud. Neamţ.
- Baia, Hamangia, jud. Tulcea.

c) **Aşezări şi necropole din epoca bronzului**, 6:
- Otomani, jud. Bihor.
- Sărata Monteoru, jud. Buzău.
- Lăpuş, jud. Maramuraş.
- Gârla Mare, jud. Mehedinţi.
- Dumbrăveni, jud. Vrancea.
- Suciu de Sus, jud. Maramureş.

d) **Fortificaţii şi aşezări hallstattiene din epoca fierului**, 9, din care:
- Stănceşti, jud. Botoşani.
- Babadag (3), jud. Tulcea.
- Mahmudia (2), jud. Tulcea.
- Sântana, jud. Arad.

e) **Fortificaţii dacice**, 35, din care:
- Sarmisegetuza- Regia, capitala Daciei, jud. Hunedoara.
- Cetatea Costeşti, Cetatea Blidaru, Vârful lui Hulpe, Feţele Albe, jud. Hunedoara.
- Cotnari, jud. Iaşi.
- Cozla şi Bâtca Doamnei, jud. Neamţ.
- Tilişca, Jud. Sibiu.
- Zimnicea, jud, Teleorman.
- Mahmudia, jud. Tulcea.
- Buridava, Ocniţa, jud. Vâlcea.
- Poiana Lacului, jud. Argeş.
- Sighişoara, jud. Mureş.
- Costeşti, jud. Vâlcea.
- Bârseşti, jud. Vrancea.

BCU IAŞI - UNIVERSITY LIBRARY

f) **Necropole şi zone sacre din epoca fierului,** 8, din care:
- Poiana Lacului-Cepari, jud. Argeş.
- Tigveni, jud. Argeş.
- Cucuteni, jud. Iaşi.
- Sighişoara, jud. Mureş.
- Costeşti, jud. Vâlcea.
- Bârseşti, jud. Vrancea.

g) **Castre şi aşezări civile romano- bizantine**, 33, din care:
- Alba Iulia, Câmpulung Argeş, Caransebeş.
- Turda, Cluj.
- Potaisa, Turda.
- Hârşova, Cernavodă, Constanţa.
- Podul lui Traian, Drobeta- Turnu Severin.
- Porolisum, Mârşid, Sălaj.
- Jijila, Isaccea, Mahmudia, Murighiol, Arrubium- Măcin, Beroe, Ostrov, Aegyssus, Turcoaia, în jud. Tulcea.
- Castrul Arutela, Călimăneşti, jud. Vâlcea.

h) **Oraşe antice,** 10**:**
- Apullum, Alba Iulia.
- Napoca, Cluj- Napoca.
- Tomis, Adamclisi, Istria, Calatis- Mangalia, jud. Constanţa.
- Sarmisegetusa- Ulpia Traiana, jud. Hunedoara.
- Sucidava- Corabia şi Romula- Dobrosloveni, jud. Olt.
- Cetatea Orgame, Jurilovca, jud. Tulcea (Arganum, colonie greacă).

i) **Edificii antice**, 6, din care:
- Monumentul Trofeul lui Traian, Adamclisi, jud. Constanţa.
- Băile romane de la Germisala, Geoagiu, Hunedoara.
- Două biserici paleocreştine de la Niculiţel, jud. Tulcea.

j) **Monumente medievale, arheologice**, 15, din care:
- Cetatea Dăbâca, Cluj.
- Cetatea bizantină Păcuiul lui Soare, Ostrov, jud. Constanţa.
- Cetatea Scheia, jud. Suceava etc.

k) **Rezervaţii arheologice, cu niveluri de locuire (aşezări şi necropole),** 6, din care:
- Târgşoru-Vechi, jud. Prahova.
- Schela Cladovei, Turnu Severin, jud. Mehedinţi etc.

În total sunt 517 monumente şi ansambluri de arhitectură şi 145 monumente şi situri arheologice, însumând 662 zone protejate cu patrimoniu construit, de importanţă naţională, în care sunt amplasate monumentele respective.

În România mai există numeroase alte localităţi, care concentrează pe teritoriul lor diverse vestigii ale unor civilizaţii apuse. Aceste zone pot fi în continuare descoperite, descărcate de sarcina arheologică şi conservate ca monumente istorice, chiar dacă aşezările actuale se modernizează. Prin Legea nr. 157 din 7 octombrie 1997, publicată în „Monitorul Oficial" nr.274/13,10.1997, România a ratificat Convenţia pentru protecţia patrimoniului arhitectural al Europei, adoptată la Granada, la 03.10.1985.

Bibliografie

- *Lista monumentelor înscrise în patrimoniul mondial UNESCO.*
- *Legea de aprobare a P.A.T.N, secţiunea a III-a, Zone Protejate, nr. 5/2000.*

14. CERCETAREA ŞI PROIECTAREA ÎN AMENAJAREA TERITORIULUI

14.1. Cercetarea, studiile şi proiectele

Studiile de amenajarea teritoriului se axează pe cunoaşterea situaţiei fizice existente în teritoriu şi în localităţi, pe analiza acesteia şi depistarea disfuncţionalităţilor, pentru determinarea măsurilor de amenajare ce se impun. În acest scop se folosesc studii specializate: geografice, topografice, demografice, climatologice, pedologice, sociologice, economice, ecologice etc. şi studii de sinteză a tuturor acestora.

Studiile sociologice şi economice se bazează pe datele statistice publicate, dar şi pe anchete sociale efectuate pe eşantioane reprezentative de populaţie, alese pe categorii de vârstă, de ocupaţie, pe sexe, pe cartiere etc.

Prin definiţie, **studiile** stabilesc ceea ce există, analizând situaţiile şi făcând aprecieri pertinente şi critice. Activitatea de întocmire a studiilor se realizează împreună fie cu cea de cercetare, fie cu proiectarea, dar nu se confundă cu acestea.

Cercetarea, spre deosebire de studii, trebuie să aducă ceva nou cunoaşterii, să creeze noi cunoştinţe, să adauge noi idei şi să ofere soluţii. În amenajarea teritoriului şi a localităţilor, determinarea disfuncţionalităţilor, a priorităţilor de intervenţie şi a propunerilor efective de măsuri reprezintă şi muncă de cercetare.

Cercetarea este, însă, o activitate de creaţie şi se efectuează, de regulă, de către cercetători atestaţi prin cursuri speciale de masterat sau doctorat.

Cercetătorii se organizează în echipe specializate sau mixte, pentru cercetări de sinteză, în laboratoare, ateliere, secţii, centre sau institute de cercetare. Pentru cercetare este nevoie mai întâi de doctori în ştiinţe, doctori docenţi şi academicieni.

Cercetarea poate fi fundamentală sau aplicativă.

Cercetarea fundamentală este de factură teoretică şi metodologică, folosind, de regulă, sinteza cercetărilor aplicative.

Cercetarea în amenajarea teritoriului şi în urbanism este, de regulă, cercetarea aplicativă, tehnologică, stabilind măsurile concrete, pe orizonturi de timp şi pe domenii, care urmează a fi aplicate şi tehnologia demersului, a proceselor de intervenţie a comunităţilor umane în teritoriu sau în localităţi, pentru conservarea peisajului şi a patrimoniului natural şi creat de om, în scopul îmbunătăţirii continue a condiţiilor sale de habitat.

În domeniul amenajării teritoriului şi urbanismului, ca şi în lucrări publice şi construcţii, activitatea de cercetare, studii şi proiecte s-a desfăşurat după o metodologie proprie unitară, elaborată de către Ministerul Lucrărilor Publice şi Amenajării Teritoriului în anul 1994. Această activitate este coordonată, cum s-a arătat, de către o direcţie generală tehnică din minister.

Pe plan central, în România, activitatea de cercetare şi de elaborare a studiilor se desfăşoară în cadrul unor organizaţii specializate de cercetare, studii şi proiectare, care funcţionează ca şi Centre sau Institute centrale sau teritoriale, fiind coordonată de către Ministerul Educaţiei şi Cercetării, care alocă fondurile

necesare, încheind contracte direct cu institutele, pe baza cerinţelor ministerelor de resort, pe domenii.

Planul Naţional de cercetare-dezvoltare, coordonat de Ministerul Educaţiei şi Cercetării, este finanţat din fondul de 0,5- 1 %, cotă aplicată profitului agenţilor economici (din păcate, nu de puţine ori, neîncasată), pe domenii de activitate, organizate pe Comisii.

Comisia nr. 1 coordonează Ecologia, protecţia mediului şi gospodărirea apelor.

O altă Comisie coordonează activitatea de amenajarea teritoriului şi de urbanism. Membrii comisiilor de specialitate sunt, de regulă, specialişti atestaţi, recunoscuţi în domeniu şi profesori universitari.

Şefii comisiilor pot fi secretarii de stat din ministerele de profil, sau directori generali. Ministerele şi institutele de cercetare-proiectare sunt, de regulă, promotorii şi responsabilii studiilor şi cercetărilor, întrucât aceştia sunt obligaţi să aplice politicile de dezvoltare ale guvernului pe domenii.

Fiecare studiu, sau cercetare, este condus de un şef de proiect şi un responsabil de temă-program, din ministerul de resort.

Proiectele rezolvă concret soluţiile practice necesare pentru realizarea unor obiective. Ele pot fi proiecte de reabilitare urbană, de modernizare rurală, de restaurare a unor monumente istorice, de reconstrucţie ecologică, de investiţie. Sunt elaborate de către proiectanţi de specialitate, cu studii superioare, ajutaţi de tehnicieni.

În amenajarea teritoriului, specialiştii necesari sunt arhitecţii-urbanişti, geografii, inginerii de diferite specialităţi, sociologi, ecologi etc.

Activitatea de proiectare este o activitate creatoare, ea putându-se desfăşura în colective pe specialităţi sau în colective mixte.

Gradul de creativitate în colectivele mixte, eterogene este sporit, întrucât schimbul de idei între colaboratorii de profesii diferite este mai intens decât în colectivele omogene cu aceiaşi specialişti. În colectivele mixte, complexe se practică interdisciplinaritatea, pe când în colectivele pe specialităţi acest lucru nu este posibil.

14.2. Obiectivele şi rezultatele studiilor şi cercetărilor în urbanism şi amenajarea teritoriului

Conţinutul temei de cercetare-proiectare, pentru majoritatea lucrărilor de amenajarea teritoriului şi de urbanism, este următorul:

- obiectul contractului (titlul lucrării, al etapei anuale şi al fazei);
- scopul şi necesitatea lucrării;
- efectele sociale şi economice scontate;
- fazele de execuţie a lucrării, cu termenele de predare a acestora,
- conţinutul fazelor şi etapelor de cercetare – studii - proiectare;
- valorificarea lucrării;
- semnăturile autorizate ale beneficiarului, utilizatorului şi proiectantului.

Toate lucrările de studii şi de cercetare se avizează de către comisia de specialitate din Consiliul Tehnic Superior al ministerului beneficiar. Din comisie fac parte specialişti din acest minister, din cercetare – proiectare şi din învăţământul superior.

În domeniul amenajării teritoriului şi urbanismului, după anul 1989, s-au elaborat şi studii în viziune ecologică, în special de către autorul aceste cărţi, cum ar fi:

– studii de reabilitare a sistemelor de habitate seminaturale din oraşe;
– studii de reabilitare urbană, pe criterii ecologice, a unor ansambluri;
– studii de delimitare şi conservare a unor zone protejate deținătoare de patrimoniu natural (Delta Dunării, Litoralul Mării Negre, Munții Apuseni), sau de patrimoniu construit (cetățile dacice din Munții Orăştiei, bisericile pictate din nordul Moldovei, Bisericile de lemn din Maramureş etc.);
– studii de amenajare complexă a teritoriului transfrontieră, pentru râul Prut; în vederea dezvoltării colaborării cu Republica Moldova;
– studii de promovare a materialelor şi tehnologiilor pe principii ecologice în construcții.

Proiectele de lege, de hotărâri de guvern sau ordinele ministrului au, de regulă, la bază studii, cercetări şi proiecte, care fundamentează profesional-ştiințific noile reglementări, norme şi standarde din domeniu.

14.3. Studiile şi cercetările de fundamentare a Planului de Amenajare a Teritoriului Național

Aceste studii au început din anul 1991, imediat după apariția primei reglementări din domeniu, legea nr. 50/1991. Ele s-au axat de la început pe domenii de activitate umană, astfel:

– studii pentru stabilirea principalelor căi de comunicație auto, căi ferate, aeriene şi pe apă, pentru a asigura integrarea României în principalele căi de transport transeuropean, finalizate prin Legea nr. 71/1996, ca Secțiunea I a PATN, Căi de Comunicație;
– studii privind alimentarea cu apă a populației, pentru activități menajere şi industrial-agricole, finalizate prin promulgarea Legii nr. 171/1997, ca Secțiunea a II-a, Apa, a PATN.;
– studii privind instituirea rețelei de zone protejate, de importanță națională, cu patrimoniu natural şi construit, finalizate, prin Legea nr.5/2000, ca Secțiunea a III-a a PATN, Zone Protejate;
– studii privind rețeaua de localități din România, ce urmează, de asemenea, a fi finalizate printr-un proiect de lege;
– studii privind agricultura şi asigurarea securității alimentare a populației;
– studii privind dezvoltarea infrastructurilor pentru turism, în vederea integrării României în turismul european;
– studii privind infrastructura energetică a teritoriului României;
– alte studii, cum ar fi cele pentru determinarea zonelor de risc natural (alunecări de teren, inundații, cutremure etc.).

Aceste studii la nivel național se pot detalia, firește, la nivel zonal, regional, județean sau chiar local, ceea ce se şi realizează, prin grija autorităților administrației publice locale.

Bibliografie

- *Studii pentru P.A.T.N.*, elaborate de Urbanproiect, în perioada 1991- 1998.
- *Legea nr. 71/1996, -Legea nr. 171/1997.*
- *Metodologia de cercetare- proiectare MLPAT, 1994.*

BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

- Alfred North Witehead, *Science and Philosophz*, New York, 1948.
- Loudwig von Bertalanffi, *Teoria generală a sistemelor*, 1960.
- Mumford Levis, *The Culture of Cities*, London, 1970.
- E. P. Odum, *Bazele ecologiei*, 1971.
- L. Zadeh, E. Polac, *Teoria sistemelor*, Editura Tehnică, Bucureşti, 1974.
- Nicolae N. Constantinescu, *Economia protecţiei mediului natural*, Bucureşti, 1976.
- Nicolae Botnariuc, *Concepţia şi metoda sistemică în biologia generală*, Editura Academiei, Bucureşti, 1976.
- Nicolae Botnariuc, Angheluţă Vădineanu, *Ecologia*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1982, pag, 298, 334.
- Viorel Soran, Margareta Borcea, *Omul şi Biosfera*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1983.
- Kisho Kurokava, *Filosofia simbiozei*, prelegere la Uniunea Arhitecţilor din România, Bucureşti, mai 1985.
- Cornelia Elena Berindan, *O nouă abordare a aşezărilor umane*, în „Ştiinţă şi Tehnică", Bucureşti, 1985.
- Marija Gimbutas, *Civilizaţie şi cultură*, Los Angeles, SUA, 1987, în româneşte Editura Meridiane, 1989.
- Liviu Băloiu, *Protecţia mediului ambiant*, Bucureşti, 1995.
- Emil Mihuleac, *Bazele managementului*, Editura Tempus, Bucureşti, 1995.
- Lester Brown, *Problemele globale ale omenirii*, Bucureşti, 1995, pag. 100-114.
- Grigorescu C., *Îmbătrânirea populaţiei*, în „Tribuna economică", Bucureşti, 1996.
- Matei Mâtcu, *Economia protecţiei mediului înconjurător*, Chişinău, 1998
- Gheorghe Preda, M. Luţu, *Management şi know-how, utilizarea eficientă a resurselor energetice şi materiale*, Bucureşti, 1998.
- Silvia Păun, *Absida altarului*, Editura Per Omnes Artes, Bucureşti, 2000
- Gheorghe Ionaşcu, *Aspecte ale ecologiei aşezărilor umane*, în *Mediul înconjurător*, vol. II, nr. 3-4, Bucureşti, 1991.
- Gheorghe Ionaşcu, *Ecologia aşezărilor umane* (II), în *Mediul Înconjurător*, vol. IV, nr. 3, 1993.
- Gheorghe Ionaşcu, *Valori spirituale ale civilizaţiei preistorice dacice din Munţii Orăştiei*, comunicare, în volumul *Primul Congres al Spiritualităţii Româneşti*, Băile Herculane, 7 – 10 octombrie 1993, Bucureşti, 1994, pag. 65.
- Gheorghe Ionaşcu, *Problematica zonelor protejate, din teritoriu şi din aşezări umane*, în *Mediul înconjurător*, vol. V, nr. 4/ 1994, pag. 77 – 85.
- Gheorghe Ionaşcu, *Ecologia aşezărilor umane şi integrarea construcţiilor în mediu*, în *Comportarea in situ a construcţiilor, Conferinţa Naţională, Braşov*, septembrie 1996, INCERC, Bucureşti, pag. 265- 274.

- Gheorghe Ionaşcu, *Mediul urban şi construcţiile*, în *Comportarea in situ a construcţiilor, Conferinţa Naţională*, ediţia a X-a, *Băile Felix*, Bihor, oct., 1996.
- Gheorghe Ionaşcu, *Conceptul de mediu şi conexiunile cu disciplinele ştiinţei*, în „Academica", nr. 12 (72), octombrie 1996, pag. 20.
- Gheorghe Ionaşcu, *Imperativul şi cerinţele dezvoltării durabile a aşezărilor umane*, comunicare la *Simpozionul ţărilor est-europene, privind dezvoltarea durabilă a localităţilor din Republica Moldova*, 20- 21 octombrie 1999, Chişinău.
- Gheorghe Ionaşcu, *Problematica locuirii şi dezvoltarea aşezărilor umane*, în „Academica", nr. 4 (112), februarie 2000.
- *Agenda XXI*, Rio de Janeiro, Brazilia, 1992.
- *Carta Europeană a Amenajării Teritoriului*, de la Torremolinos, 1983, adoptată ca recomandare ţărilor Europei, în anul 1984, la Strasbourg.
- *Carta Verde a Europei*, Strasbourg, 1990.
- *Legea privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului naţional, secţiunea I, Căi de comunicaţie, nr. 71/1996.*
- *Legea privind aprobarea planului de amenajare a teritoriului naţional, secţiunea a II-a, Apa, nr. 171/199.*
- *Legea privind dezvoltarea regională în România, nr. 151/1998.*
- *Legea privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului naţional, secţiunea a III-a, Zone protejate, nr. 5/2000.*
- *Legea privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului naţional, secţiunea a IV-a, Reţeaua de localităţi; nr. 351/200.*
- *Legea privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului naţional, secţiunea a V-a, Zone de risc natural, nr. 575/2001.*
- *Metodologia de cercetare-proiectare in urbanism şi amenajare a teritoriului, MLPAT, 1994*, cu modificările ulterioare.
- *Legea privind dezvoltarea regională în România, nr. 151 / 1998.*
- *Legea autorizării construcţiilor, nr. 50 / 1991 / 1997.*
- *Ordinul ministrului lucrărilor publice şi amenajării teritoriului, nr. 91 / 1991.*
- *Ordinul ministrului lucrărilor publice şi amenajării teritoriului, nr. 13 / 1999.*
- *Hotărârea Guvernului României nr. 525/1996, de aprobare a regulamentului general de urbanism.*
- *Legea calităţii construcţiilor, nr. 10/ 1995.*
- *Ordin (comun) pentru aprobarea procedurilor de promovare a documentaţiilor şi de emitere a acordului de mediu la planurile de amenajare a teritoriului şi de urbanism, MAPPM nr. 214/ 15. 03. 1999 şi MLPAT nr. 16/ 17. 03. 1999*, „Monitorul Oficial al României" nr. 187/ 30. 04. 1999.
- *Lista monumentelor istorico - arheologice înscrise în Patrimoniul Mondial UNESCO*, Ministerul Culturii, 2000.
- *Legea privind amenajarea teritoriului şi urbanismului, nr. 350/2001.*
- *Legea pentru modificarea şi completarea Legii nr. 50/1991, privind autorizarea executării lucrărilor de construcţii şi unele măsuri pentru realizarea locuinţelor, nr. 453/2001.*

BCU

ANEXE

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

1. Legea nr. 71/1996, privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național (PATN), secțiunea a I-a, Căi de comunicație; text și trasee căi rutiere (p. 82-83).
2. PATN, planșa căi rutiere (84).
3. PATN, trasee căi feroviare (85-86).
4. PATN, planșa căi feroviare (87).
5. PATN, trasee căi navigabile (88-89).
6. PATN, planșa căi navigabile (90).
7. PATN, trasee căi aeriene (91).
8. PATN, planșa căi aeriene (92).
9. Legea nr. 171/1997, privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național, secțiunea a II-a, Apa; text și principalii termeni utilizați (93-96).
10. PATN, planșa resurse de apă dulce (97).
11. PATN, apa pentru populație (98).
12. PATN, apa pentru irigații (99).
13. Legea nr. 5/2000, privind aprobarea Planului de amenajarea a teritoriului național, secțiunea a III-a, Zone Protejate, text (100-101).
14. PATN, Rezervații ale biosferei și parcuri naționale (102).
15. PATN, secțiunea a III-a, planșa zone protejate naturale (103).
16. PATN, secțiunea a III-a, planșa zone protejate construite (104).
17. Monumentele înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO (105).
18. Legea nr. 351/2001, privind aprobarea P. A. T. N., Secțiunea a IV-a, Rețeaua de localități, Localități urbane (106).
19. Legea nr. 351/2001, privind aprobarea P. A. T. N., Secțiunea a IV-a, Rețeaua de localități, Localități rurale (107).
20. Legea nr. 575/2001, privind aprobarea P. A. T. N., Secțiunea a V-a, Zone de risc natural, text (108-109).
21. Legea nr. 575/2001, cutremure de pământ (110).
22. Legea nr. 575/2001, inundații (111).
23. Politica de dezvoltare regională în România – regiuni de dezvoltare (Legea nr. 151/1998) - (112).
24. Exemple de tipuri de arii prioritare posibile (113).
25. Regiuni și subregiuni de dezvoltare (114-115).
26. Planul de amenajare a teritoriului județean Vâlcea; propuneri de reabilitarea, protecția și conservarea mediului (Urbanproiect) (116-118).
27. Bilanțul utilizării teritoriului, pe sisteme teritoriale (Gh. Ionașcu) (119).
28. Planul de amenajare a teritoriului zonal, Cetățile dacice din Munții Orăștie, protecția și conservarea mediului, propuneri (Urbanproiect) (120-121).
29. Plan urbanistic general (PUG), comuna Cosmești, județul Galați (Urbanproiect) (122-123).
30. Ierarhia organizării sistemice a așezărilor umane în teritoriu (schemă, autor Gh. Ionașcu) (124).
31. Importanța plantațiilor și împăduririlor în amenajarea teritoriului, după Duvigneaud (125).
32. Zona periurbană București – patrimoniu turistic (126).

LEGEA nr. 71*
din 12 iulie 1996

privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea I – Căi de comunicație

Publicată în „Monitorul Oficial" nr. 166 din 29 iulie 1996

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. 1. – Se aprobă Planul de amenajare a teritoriului național - Secțiunea I – Căi de comunicație, potrivit anexelor nr. I – VIII ce fac parte integrantă din prezenta lege.

Art. 2. – Lucrările prevăzute în prezenta lege pentru căi de comunicație sunt de interes național și constituie cauză de utilitate publică.

Art. 3. – Lucrările din Planul de amenajare a teritoriului național – Secțiunea I – Căi de comunicație se cuprind în listele de investiții-anexă la bugetele ordonatorilor principali de credit, pe bază de studii de fezabilitate elaborate și aprobate potrivit dispozițiilor legale. Lucrările pot fi finanțate, total sau parțial, și de către investitori străini în condițiile stabilite de lege.

În funcție de interesele comune cu țările învecinate, se pot realiza și alte lucrări de dezvoltare a căilor de comunicație, considerate prioritare, care se stabilesc prin hotărâre a Guvernului.

Programarea execuției lucrărilor prevăzute în prezenta lege se stabilește de către Guvern.

Art. 4. – Prevederile Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea I – Căi de comunicație sunt obligatorii și se aplică în amenajarea teritoriului județelor, municipiilor, orașelor sau comunelor, după caz.

Delimitarea terenurilor, a culoarelor și a amplasamentelor necesare pentru căi de comunicație se stabilește prin documentații de urbanism și /sau de amenajare a teritoriului și prin studii de fezabilitate, aprobate potrivit legii.

Exproprierea pentru cauză de utilitate publică, ocuparea terenurilor și scoaterea din producție agricolă și silvică se fac potrivit legii.

Pe terenurile rezervate dezvoltării căilor de comunicație stabilite prin documentațiile de amenajare a teritoriului se interzice autorizarea executării construcțiilor definitive.

Art. 5. – Autoritățile administrației publice centrale și ale administrației publice locale vor coopera pentru asigurarea aplicării prevederilor prezentei legi.

---

* Legea nr. 71 a fost adoptată de Senat și Camera Deputaților în ședințele din 4 iunie 1996 și a fost promulgată prin Decretul nr. 271 din 11 iulie 1996.

BCU IAȘI

LUCRĂRI
prevăzute în Planul de amenajare a teritoriului național –
Secțiunea I – Căi de comunicație.
Dezvoltarea rețelei de căi rutiere

1. Autostrăzi:

1.01. – București–Pitești, continuarea consolidării autostrăzii existente.
1.02. – București–Constanța
1.03. – București–Giurgiu
1.04. – Centură București
1.05. – București–Brașov, prin Râșnov
1.06. – Pitești–Sibiu–Sebeș-Deva–Arad–Nădlac
1.07. – București-Craiova-Drobeta-Turnu Severin–Lugoj–Timișoara–Moravița
1.08. – Brașov–Sibiu
1.09. – Sebeș–Alba Iulia–Turda
1.10 – Brașov–Târgu Mureș–Turda–Cluj–Napoca–Borș
1.11. – București–Focșani–Roman–Suceava–Siret
1.12. – Focșani–Albița
1.13. – Roman–Iași–Sculeni
1.14. – Deva–Lugoj–Nădlac
1.15. – Cluj-Napoca–Dej–Bistrița–Suceava–Botoșani–Ștefănești

2. Drumuri expres:

2.01. – Calafat–Craiova–Pitești–Brașov–Bacău
2.02. – Dej–Halmeu
2.03. – Timișoara-Arad-Oradea – racordarea la drumul expres Zalău–Satu Mare
2.04. – Zalău-Satu Mare-Halmeu
2.05. – Bacău-Vaslui-Crasna

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL
SECȚIUNEA I – CĂI DE COMUNICAȚII
DEZVOLTAREA REȚELEI DE CĂI RUTIERE

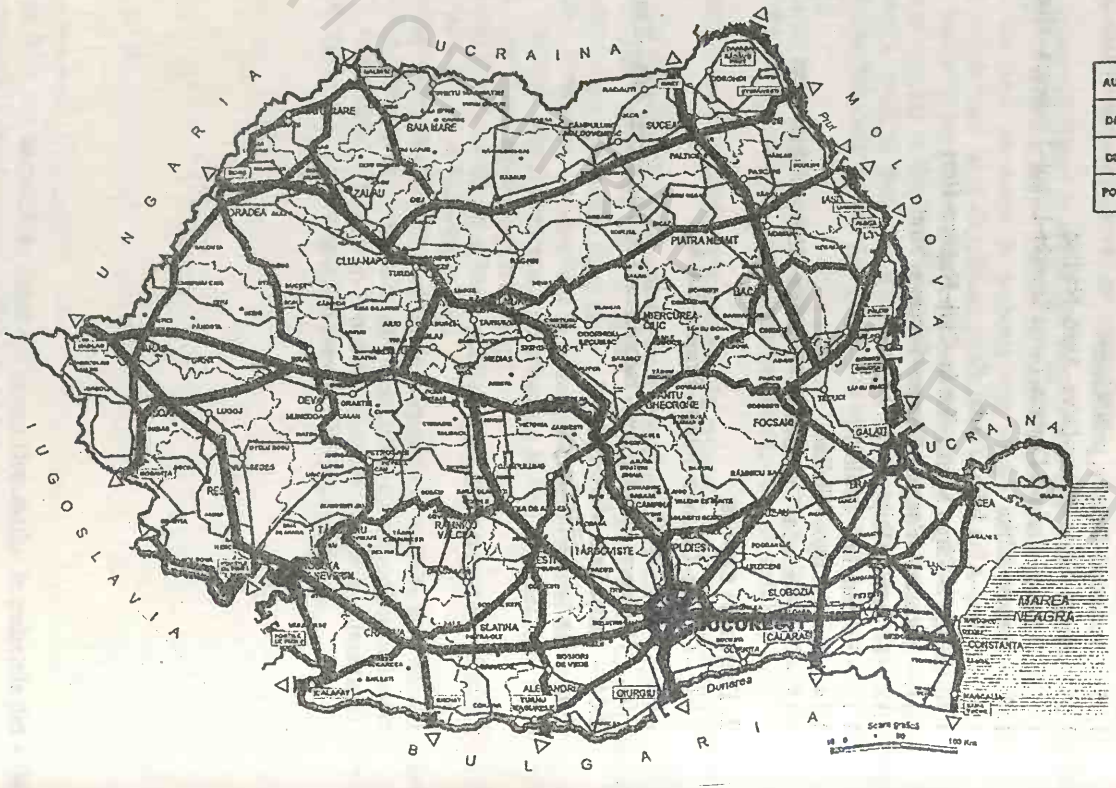

LEGENDA

	EXISTENT	PREVEDERI
AUTOSTRĂZI	▬	▬
DRUMURI EXPRES	X	▬
DRUMURI NAȚIONALE	—	X
PODURI	⊥⊤	⊥⊤

- ● MUNICIPII REȘEDINȚĂ DE JUDEȚ
- ○ MUNICIPII
- • ORAȘE
- LIMITA TERITORIULUI JUDEȚEAN
- LIMITA TERITORIULUI NAȚIONAL
- ALEȘA — PRINCIPALE PUNCTE DE TRECERE A FRONTIEREI

ANEXA 2

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

LUCRĂRI

prevăzute în Planul de amenajare a teritoriului național –
Secțiunea I – Căi de comunicație.
Dezvoltarea rețelei de căi feroviare

1. Linii simple sau duble pe trasee noi:

1.01. – Stamora Moravița – Jamu Mare – Comorâștea
1.02. – Răcăşdia – Naidăş – Baziaş – Moldova Nouă
1.03. – Iablanița – Naidăş – frontieră
1.04. – Chizătău – Balinț
1.05. – Boutari – Sarmisegetuza
1-06. – Vaşcău – Vârfuri
1.07. – Ciucea – Zalău – Cehu Silvaniei
1.08. – Bixad – Sighetu Marmației
1.09. – Dej – Târgu Lăpuş
1.10. – Seciuri – Alunu
1.11. – Motru – Baia de Aramă
1.12. – Strehaia – Vânju Mare
1.13. – Leu – Bechet
1.14. – Alexandria – Videle – Costești
1.15. – Câmpulung – Curtea de Argeş
1.16. – Câmpulung – Pietroșița
1.17. – Câmpulung – Zărnești
1.18. – Târgu Mureş – Sighişoara
1.19. – Odorhei – Ciceu
1.20. – Bicaz – Gheorgheni
1.21. – Piatra-Neamț – Târgu-Neamț
1.22. – Botoşani – Hârlău
1.23. – Săveni – Dărăbani
1.24. – Rădăuți – Prut – Săveni
1.25. – Zlatna – Brad
1.26. – Bacău – Moinești
1.27. – Onești – Bretcu
1.28. – Întorsura Buzăului – Nehoiaşu
1.29. – Brăila – Măcin – Tulcea
1.30. – Turda – Abrud – Zlatna
1.31. – Țăndărei – Giurgeni
1.32. – Vâlcele – Râmnicu Vâlcea, în curs de execuție
1.33. – Calafat – Vânju Mare – Drobeta-Turnu Severin

2. Linii cu viteză sporită pe trasee existente și noi:

2.01. – Timişoara – Drobeta-Turnu Severin – Craiova
2.02. – Stamora Moravița – Timişoara – Arad

BUCHAREST CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

2.03. – Curtici – Arad – Deva – Sibiu – Râmnicu Vâlcea – Vâlcele – Bucureşti
2.04. – Cluj-Napoca – Dej – Vatra Dornei – Suceava
2-05. – Vinţu de Jos – Alba Iulia – Teiuş
2.06. – Vicşani – Suceava – Bacău – Ploieşti
2.07. – Buzău – Făurei
2.08. – Bucureşti – Făurei – Brăila – Galaţi
2.09. – Bucureşti – Giurgiu
2.10. – Paşcani – Ungheni
2.11. – Giurgiu – Videle
2.12. – Craiova – Calafat
2.13. – Bucureşti – Constanţa
2.14. – Craiova – Bechet
2.15. – Arad – Oradea – Satu Mare – Halmeu
2.16. – Roşiori-Nord – Turnu Măgurele
2.17. – Piteşti – Costeşti – Roşiori-Nord
2.18. – Bucureşti-Nord – Aeroportul Băneasa – Aeroportul Otopeni

3. Linii cu viteză mare pe trasee existente şi noi

3.01. – Bucureşti – Craiova – Vânju Mare – Porţile de Fier II. De la Craiova, traseu nou.
3.02. – Bucureşti – Constanţa, traseu nou
3.03. – Bucureşti – Braşov, prin amenajarea traseului existent până la Comarnic. Sectorul Comarnic – Braşov, traseu nou
3.04. – Bucureşti – Făurei – Galaţi
3.05. – Episcopia Bihor – Cluj-Napoca – Sighişoara – Braşov – Bucureşti
Dezvoltarea reţelei feroviare cuprinde şi lucrări de electrificare sau de dublare a liniilor existente.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL
SECȚIUNEA I – CĂI DE COMUNICAȚII
DEZVOLTAREA REȚELEI DE CĂI FEROVIARE

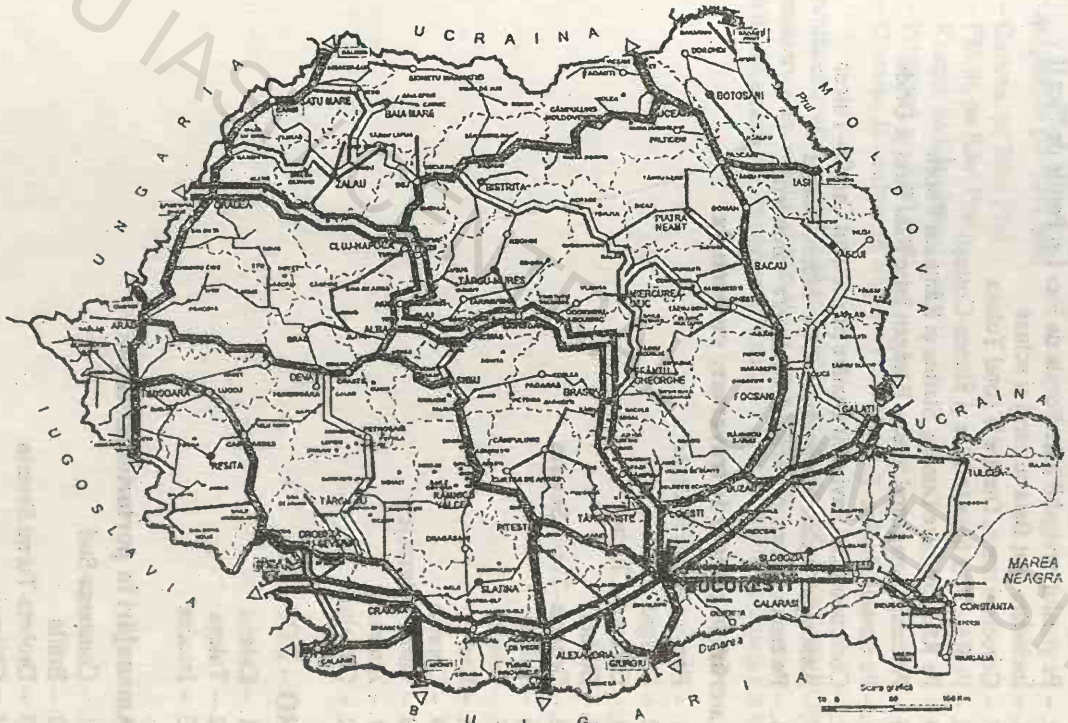

LEGENDA

	EXISTENT	PREVEDERI
LINII SIMPLE		
LINII DUBLE		
LINII CU VITEZĂ SPORITĂ	X	
LINII CU VITEZĂ MARE	X	
PODURI		

- MUNICIPII REȘEDINȚĂ DE JUDEȚ
- MUNICIPII
- ORAȘE
- LIMITA TERITORIULUI JUDEȚEAN
- LIMITA TERITORIULUI NAȚIONAL
- PRINCIPALE PUNCTE DE TRECERE A FRONTIEREI

ANEXA 4

BCU IAȘI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

LUCRĂRI
prevăzute în Planul de amenajare a teritoriului național –
Secțiunea I – Căi de comunicație.
Dezvoltarea rețelei de căi navigabile

1. Lucrări de amenajare a căilor navigabile:

1.01. – Pe Dunăre în sectorul Bala – Cernavodă
1.02. – Pe canalul Sulina
1.03. – Pe canalul de legătură între Dunăre și Combinatul Siderurgic Călărași
1.04. – Lucrări de finalizare pe canalul Poarta Albă – Midia – Năvodari
1.05. – Pe șenalul navigabil între Porțile de Fier I și Porțile de Fier II
1.06. – Închidere braț Bala cu baraj și ecluze
1.07. – Corectare traseu Dunăre la cotul Tulcea
1.08. – Pe Râul Prut între Dunăre și Stânca-Costești
1.09. – Pe Râul Olt între Dunăre, Slatina și Râmnicu Vîlcea
1.10. – Pe canalul magistral Siret – Bărăgan între Râul Siret și Dridu
1.11. – Pe canalul Dunăre–Borcea
1.12. – Corectare șenal navigabil Dunăre pe sectorul Calafat–Tulcea
1.13. – Amenajări maluri pe canalul Dunăre–Marea Neagră
1.14. – Pe canalul Bega, pe sectorul Timișoara – frontieră

2. Lucrări în puncte de traversare cu bacul la:

2.01. – Baziaș–Moldova Veche
2.02. – Giurgiu
2.03. – Călărași–Chiciu
2.04. – Bechet
2.05. – Drobeta–Turnu Severin
2.06. – Tulcea
2.07. – Cetate
2.08. – Rast
2.09. – Corabia
2.10. – Turnu Măgurele
2.11. – Zimnicea
2.12. – Oltenița

3. RO – RO:

3.01. – Calafat
3.02. – Tulcea
3.03. – Isaccea

4. Amenajări în porturile existente:

4.01. – Constanța-Sud
4.02. – Brăila
4.03. – Drobeta-Turnu Severin
4.04. – Călărași

BCU "LUCIAN BLAGA" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

4.05. – Pârjoaia
4.06. – Constanța
4.07. – Midia
4.08. – Giurgiu
4.09. – Oltenița
4.10. – Mangalia
4.11. – Sulina
4.12. – Galați
4.13. – Turnu Măgurele
4.14. – Moldova Nouă
4.15. – Baziaș
4.16. – Pe canalul Dunăre–Marea Neagră, la Cernavodă – Medgidia–Basarabi
4.17. – Pe canalul Poarta Albă–Midia-Năvodari, la Ovidiu și Luminița

5. **Principalele porturi noi:**

5.01. – Oancea, pe Râul Prut
5.02. – Fălciu, pe Râul Prut
5.03. – Riseşti, pe Râul Prut
5.04. – Prisăcani, pe Râul Prut
5.05. – Oltenița, la confluența Argeș – Dunăre.

Oportunitatea realizării căilor navigabile se stabilește prin documentații de urbanism și/sau de amenajare a teritoriului și prin studii de fezabilitate.

Lucrările de amenajare în porturi pot asigura și necesitățile de apărare a teritoriului, după caz.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

SECȚIUNEA I – CĂI DE COMUNICAȚII
DEZVOLTAREA REȚELEI DE CĂI NAVIGABILE

BCU IAȘI / CENTRU VECHI
BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ

ANEXA 6.

LUCRĂRI
prevăzute în Planul de amenajare a teritoriului național –
Secțiunea I – Căi de comunicație.
Dezvoltarea rețelei de căi aeriene

1. Lucrări de modernizare a infrastructurii, a mijloacelor de protecție a navigației aeriene și de deservire, în aeroporturile existente:

1.01. – București-Otopeni
1.02. – Arad
1.03. – Oradea
1.04. – Baia Mare
1.05. – Cluj-Napoca
1.06. – Târgu Mureș
1.07. – Sibiu
1.08. – Suceava
1.09. – Iași
1.10. – Timișoara
1.11. – Caransebeș
1.12. – Craiova
1.13. – Satu Mare
1.14. – Bacău
1.15. – Tulcea
1.16. – Constanța-Mihail Kogălniceanu
1.17. – București-Băneasa

2. Aeroporturi noi:

2.01. – În zona Brașov–Ghimbav–Prejmer
2.02. – În zona Brăila–Galați–Tulucești
2.03. – În zona Alba Iulia–Aurel Vlaicu
2.04. – În zona municipiului Bistrița

Legăturile aeriene între aeroporturile existente și/sau noi se pot dezvolta în funcție de cerințele impuse de trafic.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

SECȚIUNEA I – CĂI DE COMUNICAȚIE
DEZVOLTAREA REȚELEI DE CĂI AERIENE

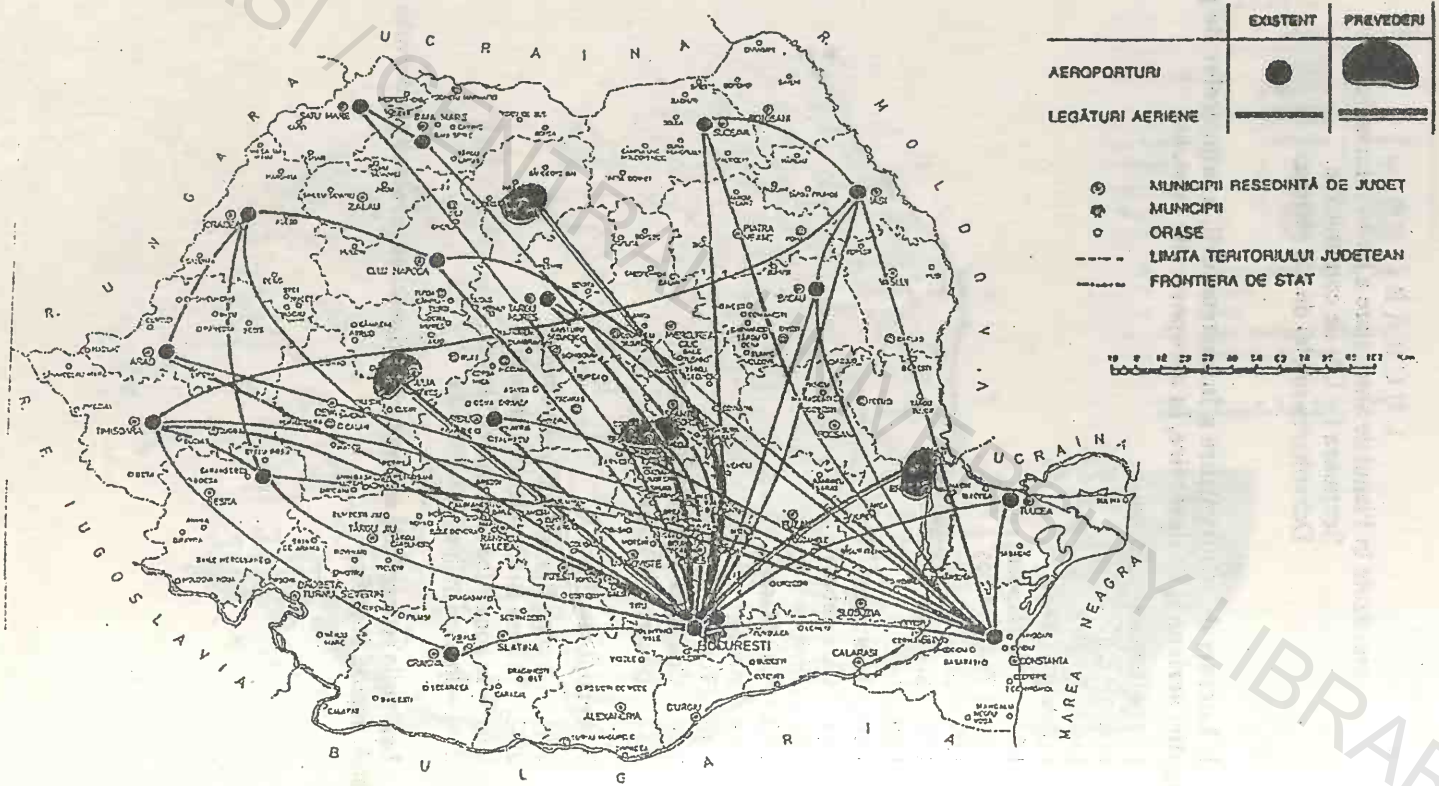

ANEXA. 8

BCU IASI | ROMANIAN ACADEMY LIBRARY

LEGEA nr. 171/1997
privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a II-a – Apa

Publicată în „Monitorul Oficial", nr. 325 din 24 noiembrie 1997

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. 1. Se aprobă Planul de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a II-a Apa, potrivit anexelor nr. 1-8, care fac parte integrantă din prezenta lege.

Art. 2. Lucrările prevăzute în prezenta lege pentru Planul de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a II-a Apa sunt de interes național și constituie cauză de utilitate publică.

Art. 3. (1) Prevederile Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a II-a Apa sunt obligatorii pentru autoritățile administrației publice.

(2) În funcție de cerințele și posibilitățile de finanțare prin bugetul de stat anual, aceste lucrări se pot extinde și diversifica, la propunerile autorităților administrației publice județene, municipale, orășenești sau comunale.

(3) Delimitarea terenurilor necesare pentru lucrările privind apa, ce fac obiectul prezentei legi, se stabilesc prin documentații de urbanism și/sau de amenajare a teritoriului, studii de specialitate și studii de fezabilitate, întocmite potrivit legii.

(4) Ocuparea terenurilor necesare și scoaterea acestora din producția agricolă și silvică se fac potrivit legii.

Art. 4. Autoritățile administrației publice vor coopera în aplicarea prevederilor prezentei legi, luând măsuri pentru:

a) asigurarea protecției resurselor de apă împotriva epuizării, poluării și degradării lor, printr-o utilizare durabilă;

b) corelarea resurselor cu cerințele de apă pentru populație, industrie, irigații și alte folosințe, precum și integrarea acestor acțiuni în amenajarea teritoriului, pe termen scurt, mediu și lung.

Art. 5. (1) Lucrările din Planul de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a II-a Apa se cuprind în listele de investiții, anexă la bugetele ordonatorilor principali de credite, pe bază de documentații tehnico-economice elaborate și aprobate potrivit dispozițiilor legale, și se finanțează, în completare, în limita fondurilor aprobate, cu această destinație, prin legile bugetare anuale.

(2) Lucrările pot fi finanțate, total sau parțial, și de către alți investitori, în condițiile stabilite de lege.

Art. 6. Stabilirea priorităților privind apa se face de către Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului, în corelare cu programele de interes național.

Art. 7. Delimitarea zonelor cuprinse în anexele la prezenta lege, cu disfuncționalități mari în alimentarea cu apă potabilă și/sau canalizare a municipiilor și orașelor, a zonelor cu localități rurale cu resurse reduse de apă, a zonelor cu resurse de apă poluate de industrie, precum și a zonelor necesare pentru lucrări de irigații și/sau desecări, care necesită măsuri

prioritare de reabilitare, se stabileşte prin documentaţii de urbanism şi/sau de amenajare a teritoriului, aprobate potrivit legii.

Art. 8. Încălcarea de către persoane fizice sau juridice a măsurilor privind conservarea şi protejarea apei atrage răspunderea civilă, contravenţională sau penală, potrivit legii.

Această lege a fost adoptată de Camera Deputaţilor în şedinţa din 6 octombrie 1997, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (1) din Constituţia României.

p. PREŞEDINTELE CAMEREI DEPUTAŢILOR
ANDREI IOAN CHILIMAN

Această lege a fost adoptată de Senat în şedinţa din 7 octombrie 1997, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (1) din Constituţia României.

PREŞEDINTELE SENATULUI
PETRE ROMAN

Bucureşti, 4 noiembrie 1997.
Nr. 171

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL – SECȚIUNEA a II-a APA
Definirea principalilor termeni utilizați

În sensul prezentei legi, se înțelege prin:

1. *resurse de apă dulce* – resursele alcătuite din apele de suprafață: râuri cu apă dulce sau Fluviul Dunărea, precum și apele subterane, exclusiv apele minerale geotermale și apa plată;

2. *apa pentru populație* – apa dulce necesară vieții și ambianței așezărilor umane, care susține funcțiuni și utilizări variate și multiple legate de nevoi gospodărești, creșterea animalelor, activități publice și industriale ale locuitorilor și altele;

3. *apa potabilă* – orice apă de suprafață sau subterană, care, natural sau după o tratare adecvată fizico-chimică sau/și microbiologică, poate fi băută fără pericol pentru sănătate;

4. *apa uzată menajeră* – apa uzată provenită din satisfacerea nevoilor de apă gospodărești ale centrelor poluate, precum și a nevoilor de apă gospodărești, igienico-sanitare și socio-administrative ale diferitelor feluri de unități industriale;

5. *apa pentru industrie* – apa dulce brută sau tratată, utilizată de agenții economici cu activitate industrială;

6. *ape uzate industriale* – ape uzate provenite din satisfacerea nevoilor de apă în procesele tehnologice ale unităților industriale și din alte activități asemănătoare (construcții, transporturi etc.);

7. *ape pentru irigații* – apa dulce necesară irigării culturilor agricole, asigurată în principal din sursele de apă de suprafață: râurile interioare și Fluviul Dunărea;

8. *apă de desecare – drenaj* – apa în exces din amenajările de desecare – drenaj, evacuată în rețeaua hidrografică;

9. *bazin hidrografic* – entitate naturală care înglobează rețeaua hidrografică până la cumpăna apelor;

10. *poluarea apelor* – orice alterare fizică, chimică, biologică sau bacteriologică a apei, inclusiv depășirea nivelului natural de radioactivitate, produsă direct sau indirect de activități umane, care o fac improprie folosirii în scopurile în care această folosire era posibilă înainte de a interveni alterarea;

11. *vulnerabilitate* – sensibilitatea unui sistem de ape subterane la impactul uman și/sau natural;

12. *acțiune* – ansamblul construcțiilor și instalațiilor care servesc la transportul apei sub presiune sau cu nivel liber, de la captare până la rețeaua de distribuție;

13. *utilizator de apă* – orice persoană fizică sau juridică, care, în activitățile sale, folosește apa, luciul de apă sau valorifică fructul acesteia;

14. *prelevare de debite* – captarea apei din surse subterane sau de suprafață, în vederea asigurării activităților social-economice;

15. *rețea de distribuție* – partea din lucrările sistemului de alimentare cu apă, alcătuită din conductele și lucrările accesorii care servesc pentru transportul apei de la construcțiile principale de înmagazinare sau de creare a presiunii de serviciu până la branșamentele consumatorilor;

16. *stație de epurare* – ansamblul construcțiilor și instalațiilor prin care se realizează reducerea gradului de impurificare a apelor uzate;

17. *treaptă de epurare* – unitate funcțională de epurare, independentă sau făcând parte dintr-un sistem de epurare în care se realizează un anumit grad de epurare;

18. *epurare mecanică* – separarea din apele uzate, pe cale mecanică, a materiilor plutitoare şi decantabile;

19. *epurare chimică* – epurarea apelor uzate cu mijloace chimice;

20. *epurare biologică* – descompunerea şi mineralizarea substanţelor organice din apele uzate prin activitatea microorganismelor;

21. *staţie de tratare a apei* – ansamblul construcţiilor şi instalaţiilor necesare pentru îmbunătăţirea calităţilor fizice, chimice sau bacteriologice ale apei brute pentru asigurarea unor folosinţe;

22. *compensare-înmagazinare* – ansamblul construcţiilor şi instalaţiilor pentru asigurarea distribuţiei raţionale a apei la orele de vârf, în caz de întreruperi la captare-tratare, precum şi în caz de incendiu;

23. *alimentare cu apă în sistem zonal* – serviciu public zonal de alimentare cu apă, care satisface utilizatorii din mai multe localităţi amplasate la distanţe mari faţă de sursă;

24. *modernizare sistem de alimentare cu apă* – optimizarea exploatării construcţiilor şi instalaţiilor de producere a apei, prin adoptarea unei concepţii noi şi a unor obiective cu randament ridicat;

25. *modernizare sistem de canalizare* – optimizarea exploatării reţelelor de canalizare şi a staţiei de epurare a apelor uzuate, prin adoptarea unei concepţii noi şi a unor obiective cu randament ridicat;

26. *priză de apă* – punctul de preluare a apei din sursa naturală, prin mijloace mecanice sau gravitaţional;

27. *reabilitare sisteme de irigaţii* – aducerea la parametrii iniţiali a captărilor, staţiilor de pompare, canalelor magistrale, canalelor secundare şi a aripilor de udare;

28. *reabilitare sisteme de desecare-drenaj* – aducerea la parametrii iniţiali a canalelor secundare şi drenajelor, a canalelor principale de desecare şi a staţiilor de pompare pentru desecare;

29. *reabilitare zone cu resurse de apă poluată de industrie* – refacerea calităţilor naturale ale solului, straturilor subterane, precum şi a pânzelor de apă subterane, astfel ca să poată asigura dezvoltarea economico-socială a ţării;

30. *calitatea cursurilor de apă* – totalitatea condiţiilor pe care trebuie să le îndeplinească apele de suprafaţă, reflectate prin indicatori organoleptici, fizici, chimici, microbiologici şi prin radioactivitate, aşa cum prevede STAS 4706-88.

În funcţie de gradul de asigurare a acestor condiţii, cursurile de apă, în situaţie naturală sau amenajată, se clasifică, din punct de vedere al domeniului de utilizare, în trei categorii de calitate I, II şi III:

- categoria I reprezintă cursurile de apă care pot fi utilizate în toate sectoarele de activitate;
- categoria a II-a reprezintă cursurile de apă care pot fi utilizate în industrie, irigaţii şi în scopuri urbanistice şi de agrement;
- categoria a III-a reprezintă cursurile de apă care pot fi utilizate la irigaţii, răcirea motoarelor, staţii de spălare şi în hidrocentrale.

În afara acestor categorii de calitate, există cursuri de apă degradate, care nu pot fi utilizate în nici un domeniu de activitate.

Anexele 2 şi 6 din prezenta lege cuprind, grafic, încadrarea în categoriile de calitate prevăzute în STAS 4706-88 a principalelor râuri din România, considerată ca o situaţie existentă la nivelul anului 1993.

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL
SECȚIUNEA a II-a – APA
RESURSELE DE APĂ DULCE

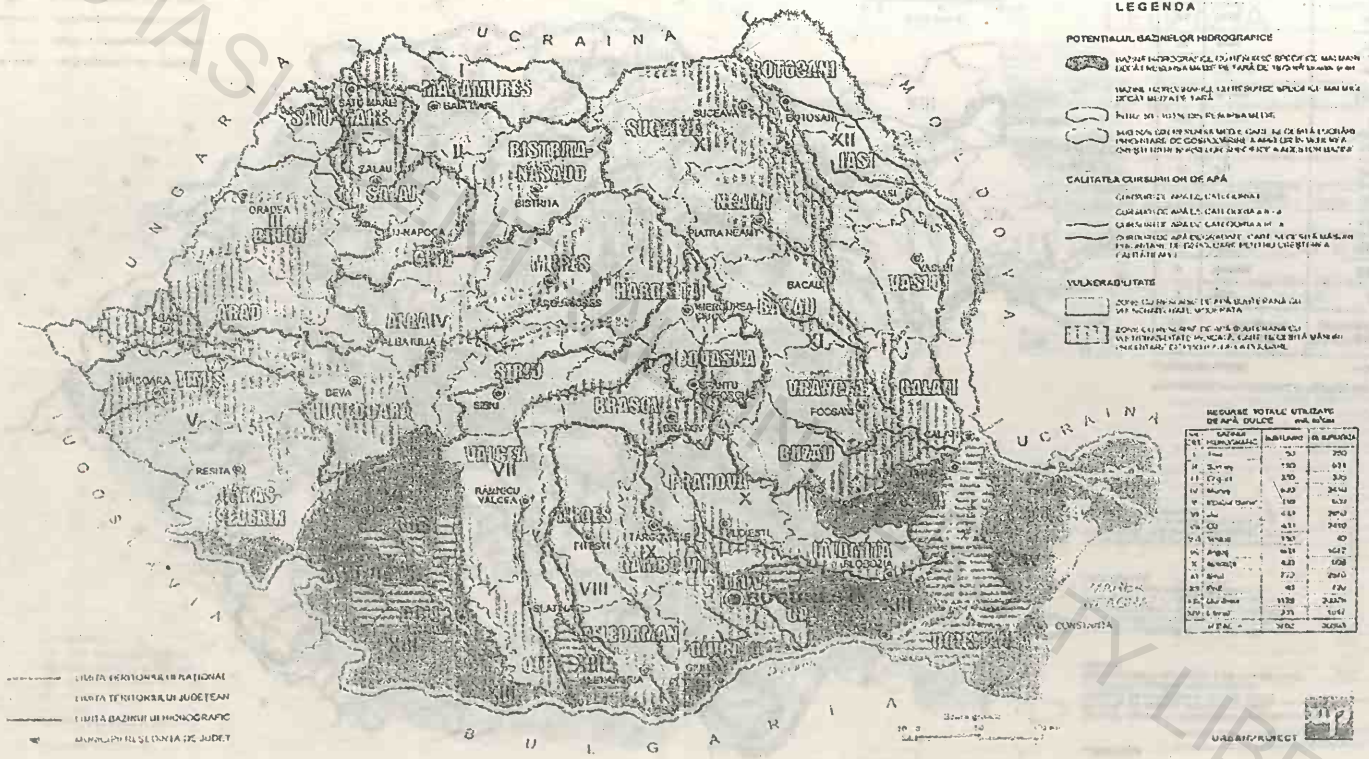

BCU IAȘI
HISTORY LIBRARY

ANEXA 10

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL
SECȚIUNEA a II-a – APA

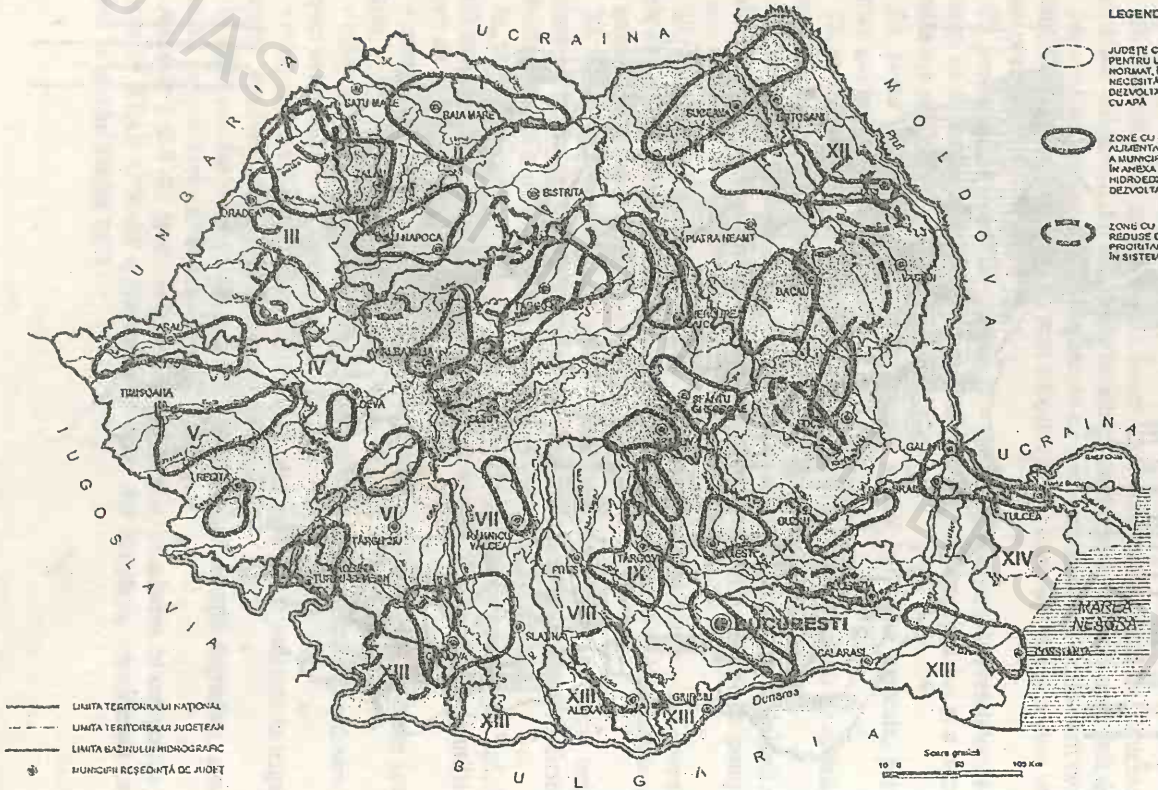

LEGENDA

JUDEȚE CU APĂ POTABILĂ DISTRIBUITĂ PENTRU UZ CASNIC, SUB CONSUMUL NORMAT, ÎN MUNICIPII ȘI ORAȘE, CARE NECESITĂ LUCRĂRI PRIORITARE DE DEZVOLTARE A SISTEMULUI DE ALIMENTARE CU APĂ

ZONE CU DISFUNCȚIONALITĂȚI MARI ÎN ALIMENTAREA CU APĂ ȘI/SAU CANALIZARE, A MUNICIPIILOR ȘI ORAȘELOR CUPRINSE ÎN ANEXA NR.3, CARE NECESITĂ LUCRĂRI HIDROEDILITARE DE REABILITARE ȘI DEZVOLTARE

ZONE CU LOCALITĂȚI RURALE CU RESURSE REDUSE DE APĂ, CARE NECESITĂ LUCRĂRI PRIORITARE DE ALIMENTARE CU APĂ, ÎN SISTEM CENTRALIZAT

PROGNOZA PRELEVĂRILOR PENTRU POPULAȚIE

LIMITE MAXIME mil. m³/an

Nr. crt.	Bazinul hidrografic	Valoare prognozată pe termen lung
I	Tisa	21
II	Someș	526
III	Crișuri	157
IV	Mureș	672
V	Spațiul Banat	335
VI	Jiu	244
VII	Olt	528
VIII	Vedea	27
IX	Argeș	1550
X	Ialomița	400
XI	Siret	770
XII	Prut	180
XIII	Dunărea	472
XIV	Litoral	210
TOTAL		6090

Prognoza prelevărilor pentru populație pe termen scurt și mediu se stabilește prin Strategia Gospodăririi Apelor întocmită de Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului

ANEXA II

BCU IAȘI

BCU IAȘI
BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
LIBRARY

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL
SECȚIUNEA a II-a – APA
APA PENTRU IRIGAȚII

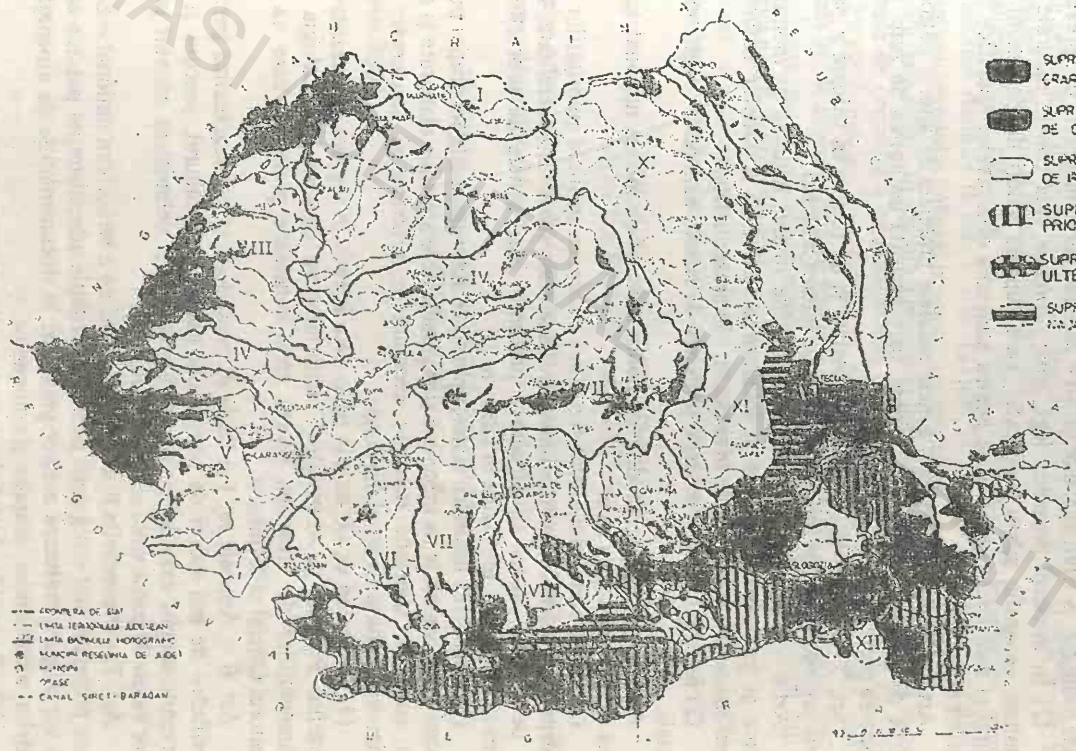

LEGENDA

- SUPRAFEȚE EXISTENTE, AMENAJATE CU LUCRĂRI DE IRIGAȚII ÎN SISTEME PESTE 1000 ha
- SUPRAFEȚE EXISTENTE AMENAJATE CU LUCRĂRI DE DESECĂRI, ÎN SISTEME PESTE 1000 ha
- SUPRAFEȚE EXISTENTE AMENAJATE CU LUCRĂRI DE IRIGAȚII ȘI DESECĂRI, ÎN SISTEME PESTE 1000 ha
- SUPRAFEȚE PROPUSE PENTRU REABILITARE PRIORITARĂ, PE TERMEN SCURT ȘI MEDIU
- SUPRAFEȚE PROPUSE PENTRU REABILITARE ULTERIOARĂ, PE TERMEN LUNG
- SUPRAFEȚE NOI PROPUSE PENTRU A FI AMENAJATE CU LUCRĂRI DE IRIGAȚII

PROGNOZA PRELEVĂRILOR PENTRU BUNA STARE A MEDIULUI mil. m³/an

Nr. crt.	Bazinul hidrografic	Valoare prognozată pe termen lung
1	Someș	2
2	Crișuri	18
3	Mureș	16
4	Bega-Timiș	15
5	Banat	72
6	Jiu	13
7	Olt	1434
8	Arges-Vedea	9
9	Ialomița	219
10	Siret	137
11	Prut	1170
12	Dobrogea	160
13	Litoral	1743
14	Total	137
	TOTAL	6033

Prognoza prelevărilor pentru irigații pe termen scurt și mediu se stabilește până în Strategia Gospodăririi Apelor întocmită de Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediu

B.C.U. „M. EMINESCU" IAȘI

ANEXA 12

LEGEA nr. 5/2000

privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III –a – zone protejate

Publicată în „Monitorul Oficial", nr. 152 din 12 aprilie 2000.

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. 1. – (1) Se aprobă Planul de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a – zone protejate, potrivit anexelor nr. I-IV care fac parte integrantă din prezenta lege.

(2) În înțelesul prezentei legi, *zone protejate* sunt zonele naturale sau construite, delimitate geografic și/sau topografic, care cuprind valori de patrimoniu natural și/sau cultural și sunt declarate ca atare pentru atingerea obiectivelor specifice de conservare a valorilor de patrimoniu.

Art.2. – Legea evidențiază zonele naturale protejate de interes național și identifică valorile de patrimoniu cultural național, care necesită instituirea de zone protejate pentru asigurarea protecției acestor valori.

Art. 3. – Lucrările de salvare, protejate și de punere în valoare a patrimoniului din zonele protejate sunt de utilitate publică, de interes național.

Art.4 – (1) Zonele naturale protejate de interes național și monumentele naturii, precum și gruparea geografică și localizarea teritorială a zonelor naturale protejate de interes național sunt prevăzute în anexa nr.1 la prezenta lege.

(2) Regimul zonelor naturale protejate de interes național se reglementează prin lege specială.

Art. 5. - (1) Valorile de patrimoniu cultural de interes național sunt prevăzute în anexa nr. III la prezenta lege.

(2) Autoritățile administrației publice locale, cu sprijinul autorităților publice centrale cu atribuții în domeniu, vor delimita, în baza unor studii de specialitate, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, zonele de protecție a valorilor de patrimoniu cultural, prevăzute în anexa nr.III.

(3) În vederea instituirii zonelor protejate autoritățile administrației publice locale vor întocmi documentațiile de urbanism și regulamentele aferente, elaborate și aprobate potrivit legii, care vor cuprinde măsurile necesare de protecție și conservare a valorilor de patrimoniu cultural național din zonă.

(4) În termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a preezntei legi Ministerul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului va întocmi Metodologia de elaborare a documentațiilor de urbanism pentru zone construite protejate, care va fi publicată în Monitorul Oficial al României.

Art. 6. – Anexele nr. I și III la prezenta lege se pot reactualiza periodic, pe măsura identificării de noi valori de patrimoniu natural sau cultural, precum și a modificărilor intervenite asupra valorilor protejate. Declararea și delimitarea zonelor protejate aferente noilor valori de patrimoniu se fac potrivit legii.

Art. 7. – Prevederile Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III –a - zone protejate sunt obligatorii pentru autoritățile administrației publice centrale și locale, care vor asigura preluarea acestor prevederi în documentațiile de amenajare a teritoriului județelor, municipiilor, orașelor și comunelor.

Art. 8. – (1) Lucrările necesare de salvare, cercetare, restaurare, protejare, conservarwe și de punere în valoare a patrimoniului din zonele protejate de interes național

se vor executa numai în baza avizelor şi aprobărilor autorităţilor administrative şi forurilor ştiinţifice din domeniu, prevăzute de lege. Aceste lucrări se cuprind în listele de investiţii – anexă la bugetele ordonatorilor principali de credite, pe bază de documentaţii tehnico-economice elaborate şi aprobate potrivit dispoziţiilor legale, şi se finanţează, în completare, în limita fondurilor aprobate cu această destinaţie, prin legile bugetare anuale.

(2) Finanţarea totală sau parţială a lucrărilor se poate face şi de alţi investitori, persoane fizice sau persoane juridice, din donaţii sau din alte fonduri alocate de organisme internaţionale sau din resurse financiare obţinute în baza unor convenţii bilaterale ori multilaterale, în condiţiile stabilite de lege.

Art. 9. – Nerespectarea măsurilor specifice de conservare şi de protejare a zonelor protejate atrage, potrivit legii, răspunderea civilă, contravenţională sau penală, după caz.

Art. 10. – (1) Până la delimitarea prin studii de specialitate a zonelor de protecţie a valorilor de patrimoniu cultural, prevăzute în anexa nr.III, în condiţiile art. 5 alin. (2), se instituie zone de protecţie a monumentelor istorice, de 100 metri în municipii şi oraşe, de 200 metri în comune şi 500 metri în afara localităţilor.

(2) Distanţele sunt măsurate de la limita exterioară a terenurilor aferente monumentelor istorice definite la art. 1 alin. (2) din Ordonanţa Guvernului nr.68/1994 privind protejarea patrimoniului cultural naţional, aprobată prin Legea nr.41/1995.

Art. 11. – Pe data intrării în vigoare a prezentei legi dispoziţiile referitoare la avizarea lucrărilor în zonele de protecţie a monumentelor, prevăzute la art. 6 lit. a) din Ordonanţa Guvernului nr.27/1992 privind unele măsuri pentru protecţia patrimoniului cultural naţional, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.215 din 28 august 1992, cu modificările ulterioare, nu se mai aplică în cazul valorilor de patrimoniu cultural naţional prevăzute în anexa nr. III la prezenta lege.

Această lege a fost adoptată de Senat în şedinţa din 28 decembrie 1999, cu respectarea prevederilor art.74 alin. (1) din Constituţia României.

PREŞEDINTELE SENATULUI
MIRCEA IONESCU-QUINTUS

Această lege a fost adoptată de Camera Deputaţilor în şedinţa din 8 februarie 2000, cu respectarea prevederilor art.74 alin.(1) din Constituţia României

PREŞEDINTELE CAMEREI DEPUTAŢILOR
VASILE LUPU

Bucureşti, 6 martie 2000

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ZONE NATURALE PROTEJATE DE INTERES NAȚIONAL ȘI MONUMENTE ALE NATURII*)

1.0. Rezervații ale biosferei, parcuri naționale sau naturale

Poziția	Denumirea	Suprafața (ha)	Județul
A	Delta Dunării	580.000,00	Tulcea, Constanța
B	Domogled – Valea Cernei	60.100,00	Caraș-Severin, Mehedinți, Gorj
C	Retezat	38.047,00	Hunedoara
D	Porțile de Fier	115.655,80	Caraș-Severin, Mehedinți
E	Cheile Nerei – Beușnița	37.100,000	Caraș-Severin
F	Munții Apuseni	75.784,00	Alba, Bihor, Cluj
G	Rodna	46.399,00	Bistrița-Năsăud, Maramureș, Suceava
H	Bucegi	32.663,00	Argeș, Brașov, Dâmbovița, Prahova
I	Cheile Bicazului – Hășmaș	6.575,00	Neamț, Harghita
J	Ceahlău	8.396,00	Neamț
K	Călimani	24.041,00	Bistrița-Năsăud, Suceava, Mureș
L	Cozia	17.100,00	Vâlcea
M	Piatra Craiului	14.800,00	Argeș, Brașov
N	Grădiștea Muncelului – Cioclovina	10.000,00	Hunedoara
O	Semenic – Cheile Carașului	36,664,80	Caraș-Severin
P	Munții Măcinului	11.321,00	Tulcea
R	Balta Mică a Brăilei	17.529,00	Brăila

*) Elaborată în baza datelor existente la data de 1 octombrie 1998, în conformitate cu prevederile Legii nr.137/1995 privind protecția mediului înconjurător.

Potrivit legii, Delta Dunării are regim de rezervație a biosferei, de sit natural cu valoare de patrimoniu natural mondial și de zonă umedă de importanță internațională (sit Ramsar).

Unele suprafețe din perimetrul parcurilor naționale Retezat și Rodna au regimul de rezervație a biosferei, potrivit programului UNESCO – Omul și Biosfera.

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI CENTRALA UNIVERSITARA LIBRARY

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL
SECȚIUNEA a III-a – ZONE PROTEJATE
ZONE NATURALE

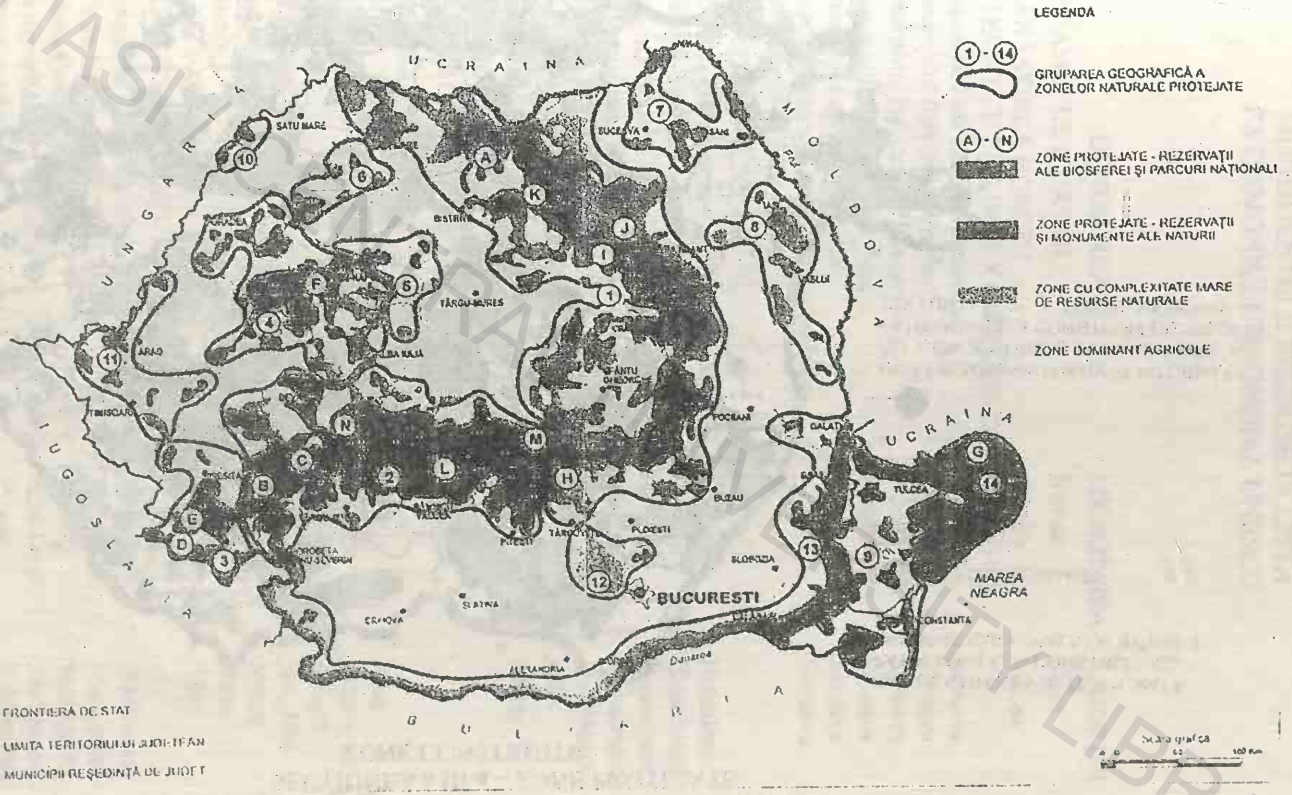

ANEXA 15

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL
SECȚIUNEA a III-a – ZONE PROTEJATE
ZONE CONSTRUITE

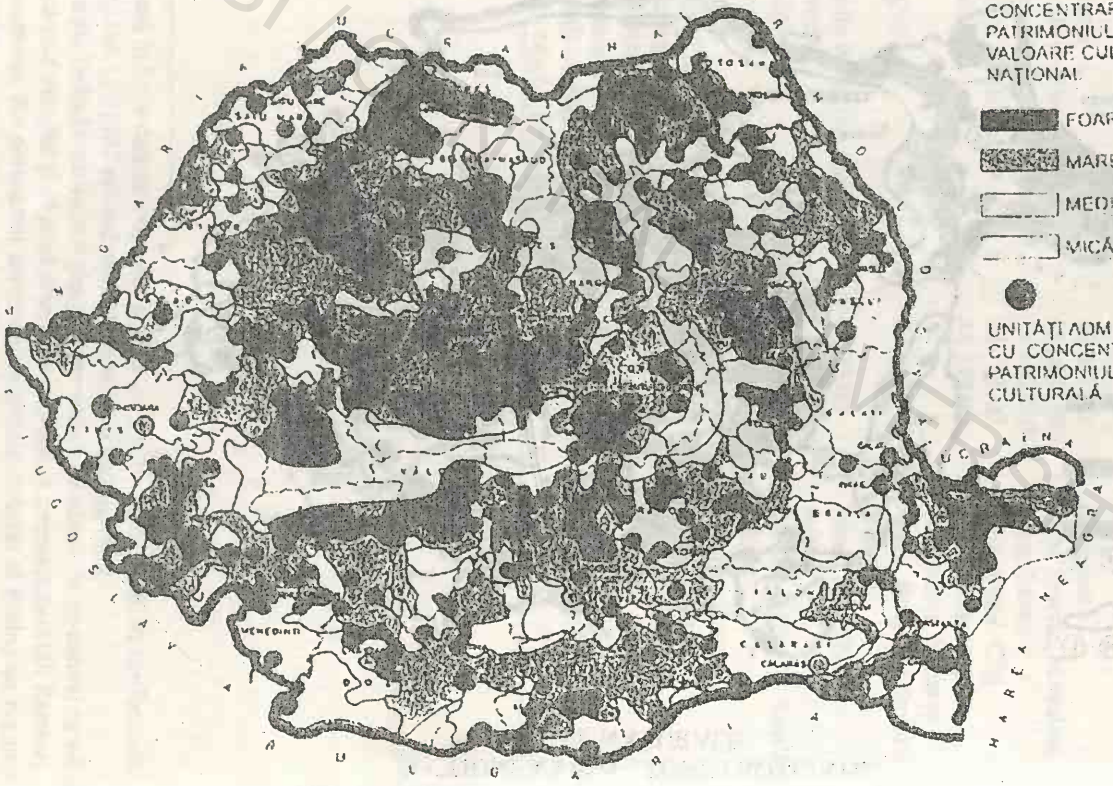
CONCENTRAREA ÎN TERITORIU A PATRIMONIULUI CONSTRUIT CU VALOARE CULTURALĂ DE INTERES NAȚIONAL
FOARTE MARE
MARE
MEDIE
MICĂ
UNITĂȚI ADMINISTRATIV TERITORIALE CU CONCENTRARE FOARTE MARE A PATRIMONIULUI CONSTRUIT CU VALOARE CULTURALĂ DE INTERES NAȚIONAL
UCRAINA
MAREA NEAGRĂ

BCU IASI ... LIBRARY

MONUMENTELE ÎNSCRISE ÎN LISTA PATRIMONIULUI MONDIAL UNESCO

Nr.crt.	DENUMIREA	LOCALITATEA	JUDEȚUL
1.	ANSAMBLUL BIERTAN	Biertan	Sibiu
2.	MĂNĂSTIREA HOREZU	Horezu	Vâlcea
3.	BISERICI CU PICTURI EXTERIOARE DIN MOLDOVA		
3.1.	Ansamblul mănăstirii Moldovița	Moldovița	Suceava
3.2.	Ansamblul mănăstirii Voroneț	Voroneț	Suceava
3.3.	Ansamblul mănăstirii Humor	Humor	Suceava
3.4.	Ansamblul mănăstirii Probota	Probota	Suceava
3.5.	Ansamblul mănăstirii Putna	Putna	Suceava
3.6.	Biserica Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul-Arbore	Arbore	Suceava
4.	CETĂȚILE DACICE		
4.1.	Sarmisegetusa Regia – Grădiștea de munte	Grădiștea	Hunedoara
4.2.	Costești-Cetățuia	Costești	Hunedoara
4.3.	Costești-Blidaru	Costești	Hunedoara
4.4.	Luncani-Piatra Roșie	Luncani	Hunedoara
4.5.	Bănița	Bănița	Hunedoara
4.6.	Căpâlna	Căpâlna	Alba
5.	CENTRUL ISTORIC AL ORAȘULUI SIGHIȘOARA	Sighișoara	Mureș
6.	AȘEZĂRI ȚĂRĂNEȘTI CU BISERICI FORTIFICATE DIN TRANSILVANIA		
6.1.	Câlnic	Câlnic	Alba
6.2.	Prejmer	Prejmer	Brașov
6.3.	Viscri	Buneşti	Vrașov
6.4.	Dârjiu	Dârjiu	Harghita
6.5.	Saschiz	Saschiz	Mureș
6.6.	Biertan	Biertan	Sibiu
6.7.	Valea Viilor	Valea Viilor	Sibiu
7.	BISERICI DIN LEMN DIN MARAMUREȘ		
7.1.	Intrarea în biserică a Maicii Domnului	Bârsana	Maramureș
7.2.	Sfântu Nicolae	Budești	Maramureș
7.3.	Sfânta Paraschiva	Deseşti	Maramureș
7.4.	Naşterea Maicii Domnului	Ieud-Deal	Maramureș
7.5.	Sfântu Arhanghel	Plopiș	Maramureș
7.6.	Sfânta Paraschiva	Poienile Izei	Maramureș
7.7.	Sfântu Arhanghel	Rogoz	Maramureș
7.8.	Sfântu Arhanghel	Șurdești	Maramureș

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL
SECȚIUNEA a IV-a – REȚEAUA DE LOCALITĂȚI
REȚEAUA DE LOCALITĂȚI URBANE

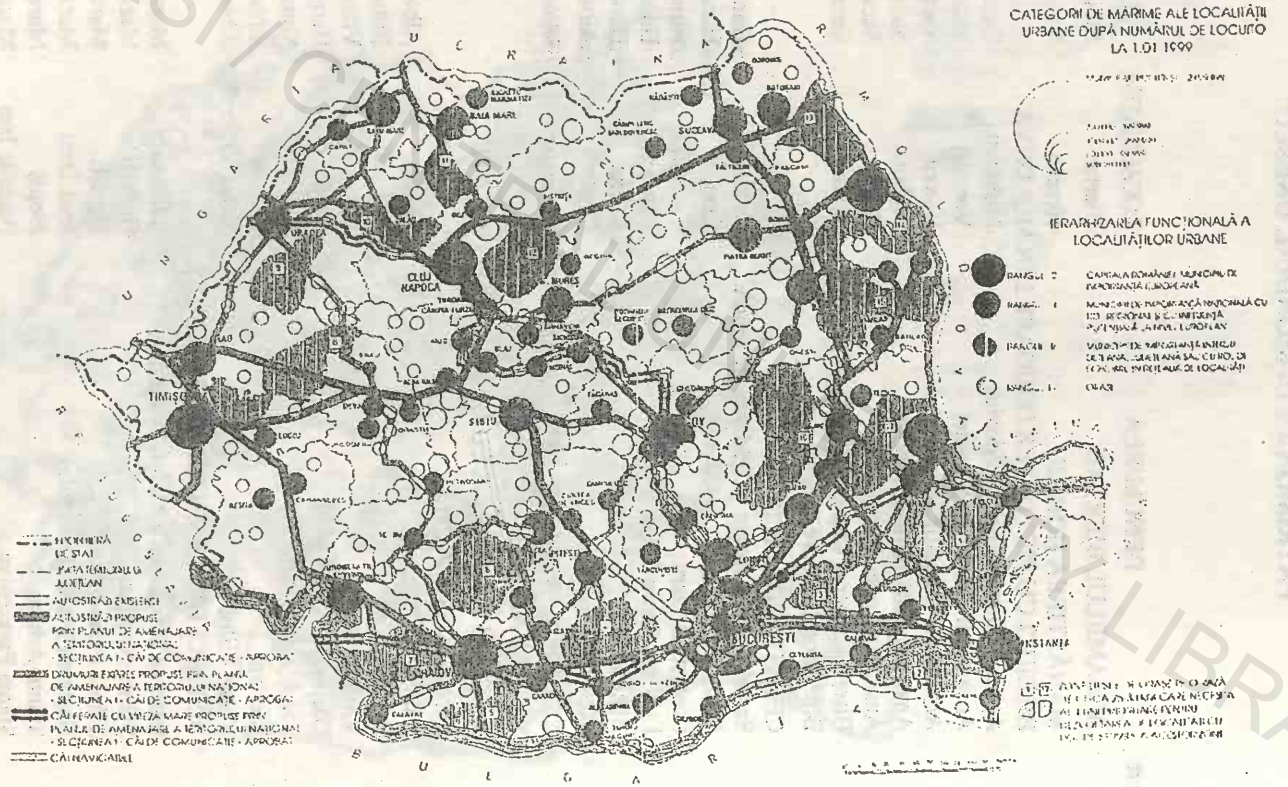

BCU IAȘI / CENTRUL DE DOCUMENTARE EUROPEAN
EU LIBRARY

ANEXA 18

BCU IAȘI

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL
SECȚIUNEA a IV-a – REȚEAUA DE LOCALITĂȚI
LOCALITĂȚI RURALE

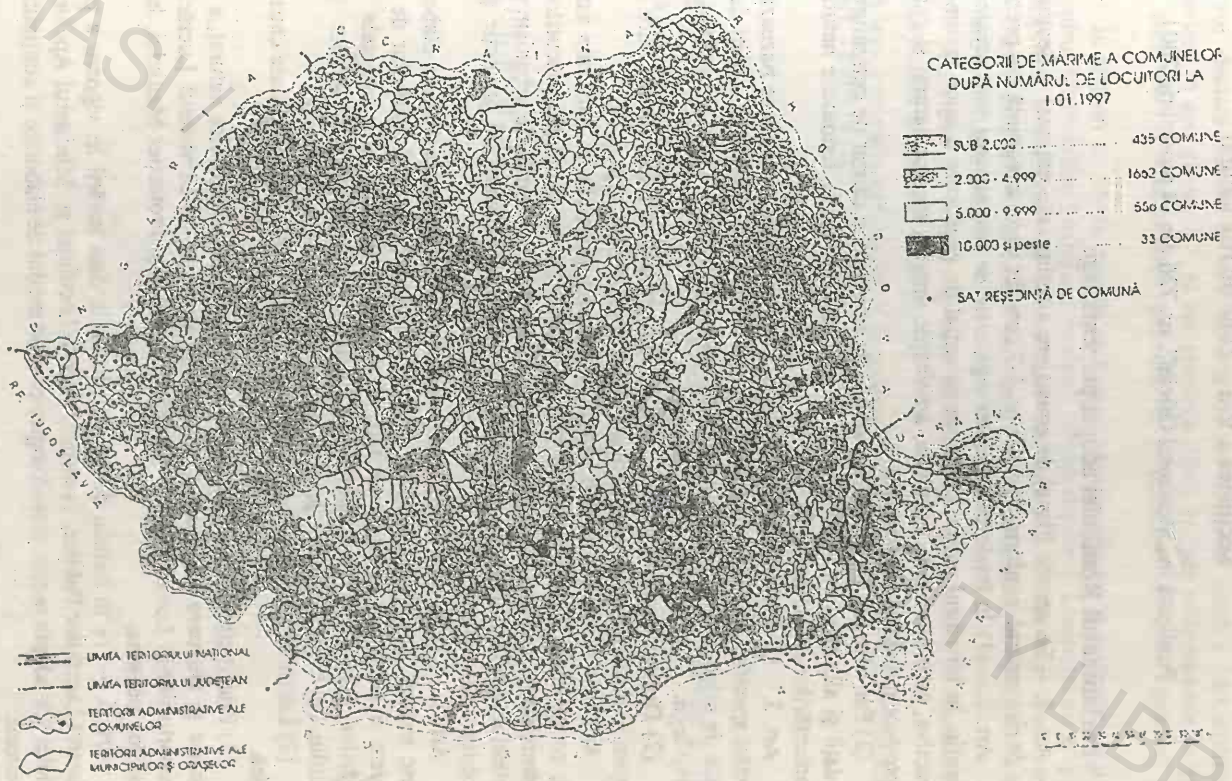
CATEGORII DE MĂRIME A COMUNELOR DUPĂ NUMĂRUL DE LOCUITORI LA 1.01.1997
SUB 2.000 ..... 435 COMUNE
2.000 - 4.999 ..... 1662 COMUNE
5.000 - 9.999 ..... 556 COMUNE
10.000 și peste ..... 33 COMUNE
SAT REȘEDINȚĂ DE COMUNĂ
REPUBLICA UNGARĂ
REPUBLICA MOLDOVA
UCRAINA
BULGARIA
REPUBLICA SERBIA
REPUBLICA FEDERATIVĂ IUGOSLAVIA
LIMITA TERITORIULUI NAȚIONAL
LIMITA TERITORIULUI JUDEȚEAN
TERITORII ADMINISTRATIVE ALE COMUNELOR
TERITORII ADMINISTRATIVE ALE MUNICIPIILOR ȘI ORAȘELOR

BCU IAȘI - LIBRARY

ANEXA 19

LEGEA nr. 575/2001
privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a V-a – Zone de risc natural

Publicată în „Monitorul Oficial", nr. 726 din 14 noiembrie 2001

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. 1. – Se aprobă Planul de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a V-a – Zone de risc natural, conform anexelor nr. 1-7 care fac parte integrantă din prezenta lege.

Art. 2. – (1) În înțelesul prezentei legi, *zone de risc natural* sunt arealele delimitate geografic, în interiorul cărora există un potențial de producere a unor fenomene naturale distructive, care pot afecta populația, activitățile umane, mediul natural și cel construit și pot produce pagube și victime umane.

(2) Fac obiectul prezentei legi zonele de risc natural cauzat de cutremure de pământ, inundații și alunecări de teren. Zonele de risc cauzate de alte fenomene naturale se supun reglementărilor specifice.

Art. 3. – (1) Delimitarea geografică a zonelor de risc naturale se bazează pe studii și cercetări specifice elaborate de instituții specializate, materializate prin hărți de risc natural avizate de organele de specialitate ale administrației publice locale și centrale, competente potrivit legii.

(2) Declararea unui areal ca zonă de risc natural se face prin hotărâre a consiliului județean în baza hărților de risc natural avizate potrivit alin. (1).

Art. 4. – În zonele de risc natural, delimitate geografic și declarate astfel conform legii, se instituie măsuri specifice privind prevenirea și atenuarea riscurilor, realizarea construcțiilor și utilizarea terenurilor, care se cuprind în planurile de urbanism și amenajare a teritoriului, constituind totodată și baza întocmirii planurilor de protecție și intervenție împotriva dezastrelor.

Art. 5. – (1) Finanțarea studiilor și cercetărilor necesare în vederea elaborării hărților de risc natural, constituirii băncilor de date aferente, precum și lucrărilor de prevenire și atenuare a riscurilor naturale se face din bugetul de stat, prin bugetele Ministerului Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței și Ministerului Apelor și Protecției Mediului, din bugetele locale, precum și din alte surse legal constituite.

(2) Lucrările de prevenire și atenuare a riscurilor naturale constituie cauză de utilitate publică.

(3) Prioritățile privind finanțarea și executarea hărților de risc natural, a lucrărilor de prevenire și atenuare a riscurilor naturale se stabilesc de Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței și de Ministerul Apelor și Protecției Mediului, la propunerea consiliilor județene.

Art. 6. – (1) În termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței și Ministerul Apelor și Protecției Mediului vor adopta norme metodologice privind modul de elaborare și conținutul hărților de risc natural.

(2) În termen de 120 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței și Ministerul Apelor și Protecției Mediului vor adopta norme metodologice privind exigențele minime de conținut ale documentelor de urbanism și amenajare a teritoriului pentru zonele de riscuri naturale.

(3) Normele metodologice prevăzute la alin. (1) şi (2) se aprobă prin hotărâre a Guvernului.

Art. 7 – Consiliile judeţene, conform atribuţiilor ce le revin potrivit legii, în termen de 3 ani de la data intrării în vigoare a prezentei legi vor identifica în detaliu, vor delimita geografic şi vor declara zonele de risc natural de pe teritoriul unităţii administrativ-teritoriale, cuprinse în anexele nr. 5-7, şi vor constitui bănci de date informatizate privind aceste zone, care vor fi reactualizate periodic şi integrate în sistemul naţional de monitorizare.

Art. 8 – În termen de 45 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi se constituie în cadrul Ministerului Lucrărilor Publice, Transporturilor şi Locuinţei un grup de lucru interdisciplinar având rolul de a coordona activitatea de studiere şi cercetare a fenomenelor naturale distructive, precum şi de constituire şi funcţionare a băncii naţionale de date referitoare la riscurile naturale.

Art. 9. – Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage, potrivit legii, răspunderea civilă, contravenţională sau penală, după caz.

Această lege a fost adoptată de Senat în şedinţa din 1 octombrie 2001, cu respectarea prevederilor art. 74 alin (1) din Constituţia României.

p. PREŞEDINTELE SENATULUI,
ALEXANDRU ATHANASIU

Această lege a fost adoptată de Camera Deputaţilor în şedinţa din 2 octombrie 2001, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (1) din Constituţia României.

PREŞEDINTELE CAMEREI DEPUTAŢILOR
VALER DORNEANU

Bucureşti, 22 octombrie 2001.
Nr. 575.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL
SECȚIUNEA a V-a – ZONE DE RISC NATURAL
CUTREMURE DE PĂMÂNT

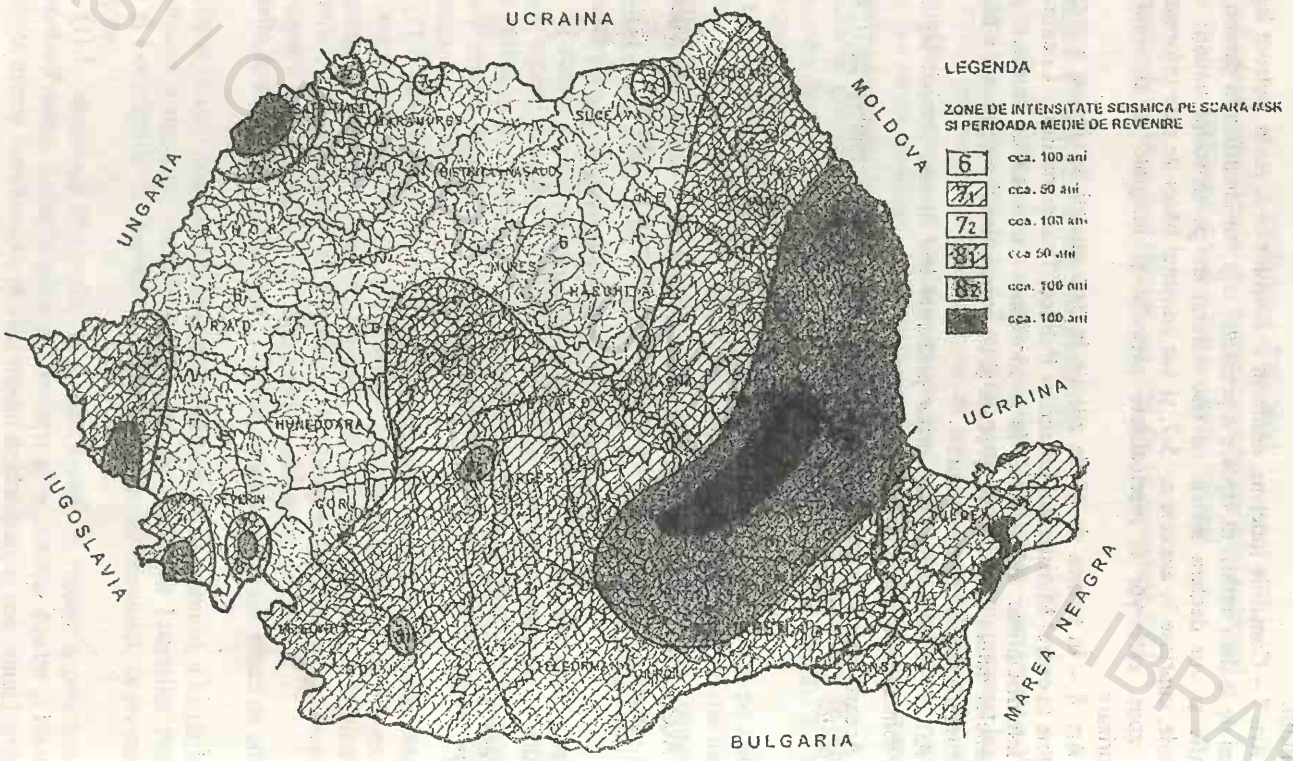

BCU IAȘI / C
LIBRARY

ANEXA 21

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL
SECȚIUNEA a V-a – ZONE DE RISC NATURAL
INUNDAȚII

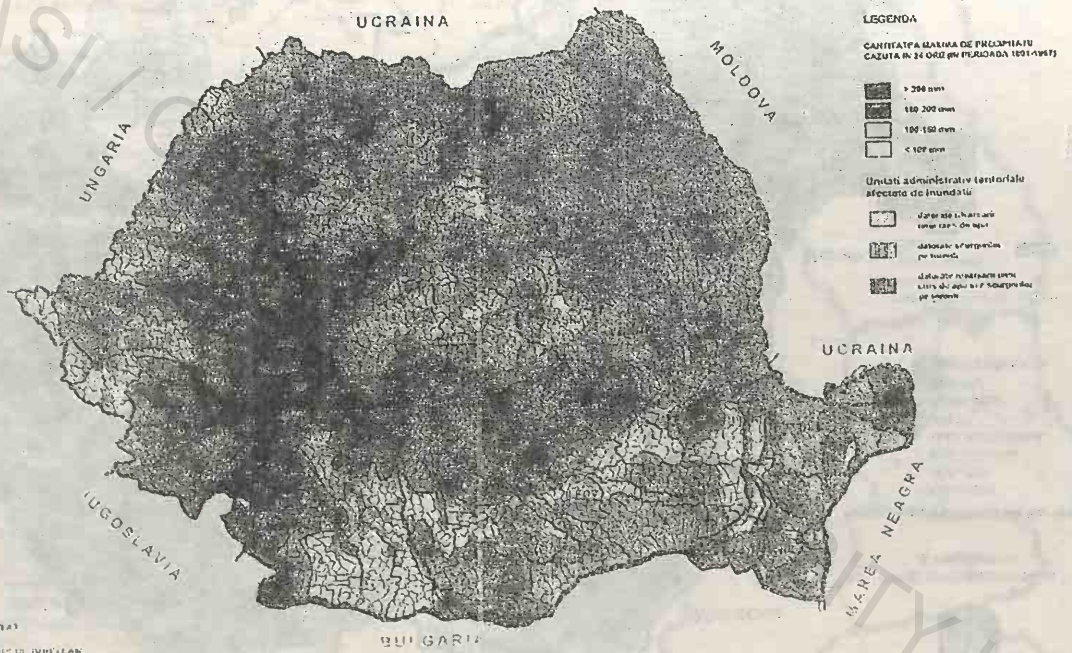

ANEXA 22

BCU IASI / C
ITY LIBRARY

ROMÂNIA – REGIUNI DE DEZVOLTARE

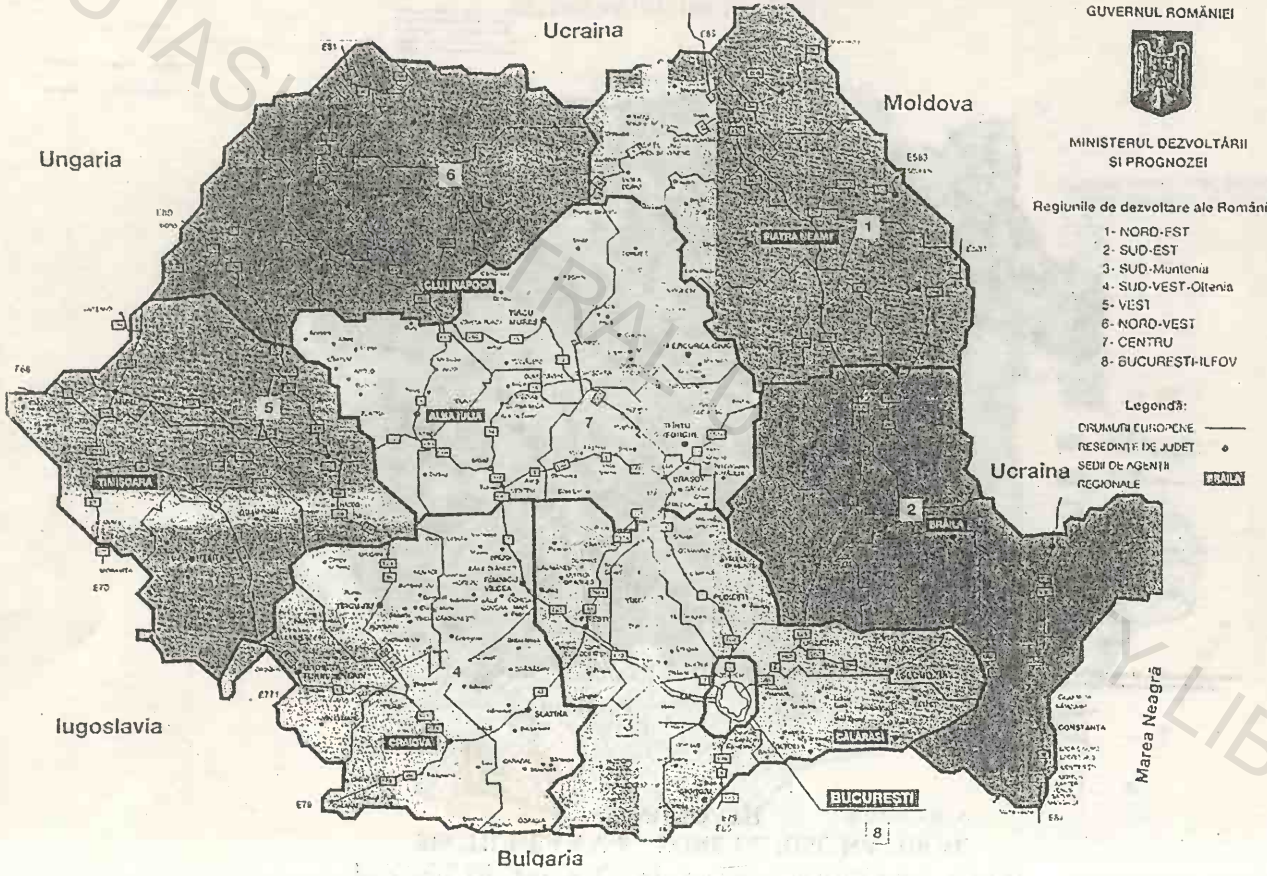

BCU IAŞI
ANEXA 23

EXEMPLE DE TIPURI DE ARII PRIORITARE POSIBILE

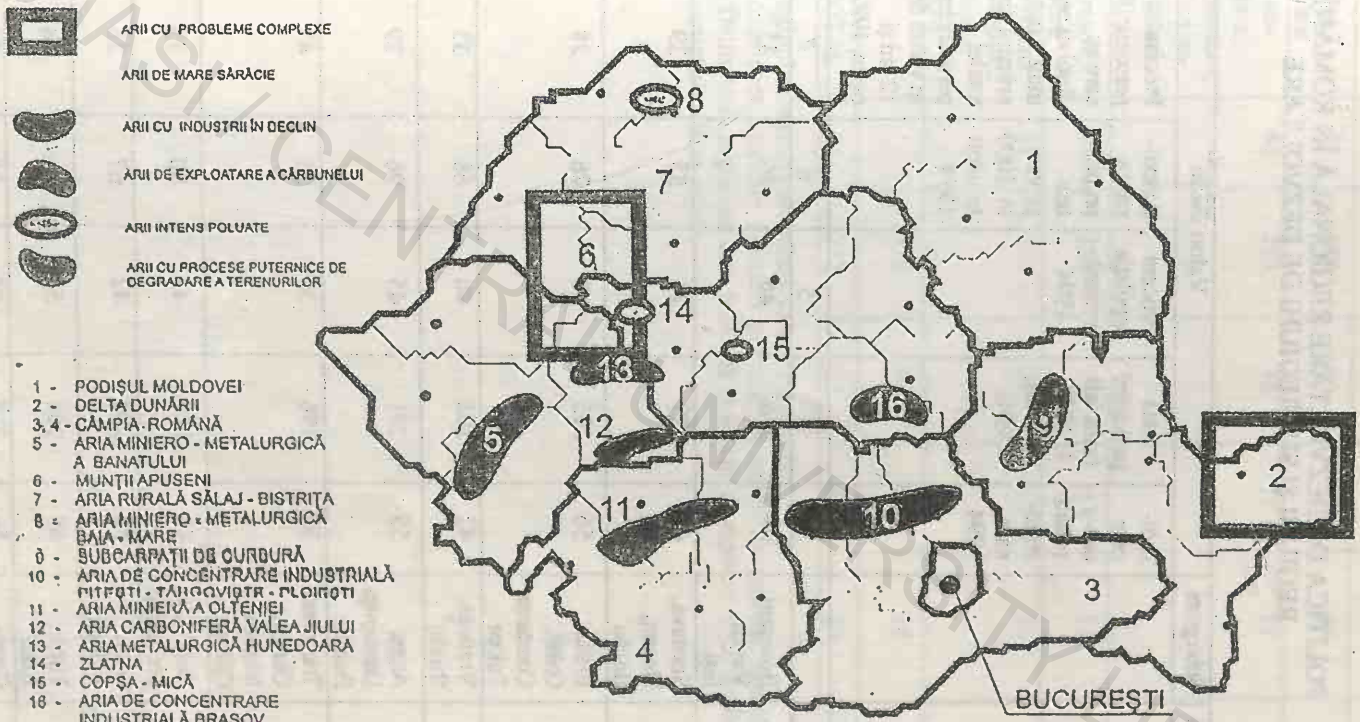
ARII CU PROBLEME COMPLEXE
ARII DE MARE SĂRĂCIE
ARII CU INDUSTRII ÎN DECLIN
ARII DE EXPLOATARE A CĂRBUNELUI
ARII INTENS POLUATE
ARII CU PROCESE PUTERNICE DE DEGRADARE A TERENURILOR
1 - PODIŞUL MOLDOVEI
2 - DELTA DUNĂRII
3, 4 - CÂMPIA ROMÂNĂ
5 - ARIA MINIERO - METALURGICĂ A BANATULUI
6 - MUNŢII APUSENI
7 - ARIA RURALĂ SĂLAJ - BISTRIŢA
8 - ARIA MINIERO - METALURGICĂ BAIA - MARE
9 - SUBCARPAŢII DE CURBURĂ
10 - ARIA DE CONCENTRARE INDUSTRIALĂ PITEŞTI - TÂRGOVIŞTE - PLOIEŞTI
11 - ARIA MINIERĂ A OLTENIEI
12 - ARIA CARBONIFERĂ VALEA JIULUI
13 - ARIA METALURGICĂ HUNEDOARA
14 - ZLATNA
15 - COPŞA - MICĂ
16 - ARIA DE CONCENTRARE INDUSTRIALĂ BRAŞOV
BUCUREŞTI

ANEXA 24

BCU IAŞI / CENTRUL UNIVERSITAR LIBRARY

POLITICA DE DEZVOLTARE REGIONALĂ ÎN ROMÂNIA
REGIUNI ŞI SUBREGIUNI DE DEZVOLTARE

Regiuni	Subregiuni	Valori medii**					
		Indicele dezvoltării regionale 1994	Rata participării (salariaţi la 1000 locuitori, 1994)	Procent populaţie urbană 1994	Autoturisme proprietate privată la 1000 locuitori 1994	Procent persoane care au absolvit cel mult şcoala primară din totalul persoanelor în vârstă de 12 ani şi peste. 1992	Rata mortalităţii infantile 1993-1994
1	2	3	4	5	6	7	8
NORD-EST	Botoşani, Vaslui, Iaşi*	39	216	46	36	35	27
	Suceava, Neamţ, Bacău	42	227	43	55	29	26
SUD-EST	Brăila, Galaţi, Constanţa, Tulcea	56	295	65	76	28	23
	Vrancea, Buzău*	42	206	40	68	35	20
SUD	Argeş, Dâmboviţa Prahova	55	291	45	96	29	20
	Teleorman, Giurgiu, Ialomiţa, Călăraşi*	35	196	36	55	43	27
SUD-VEST	Dolj, Olt, Mehedinţi	47	213	47	80	33	22
	Gorj, Vâlcea	51	294	42	67	28	19
VEST	Timiş, Arad	68	298	58	119	24	19
	Caraş-Severin, Hunedoara	56	317	68	85	24	21

1	2	3	4	5	6	7	8
NORD-VEST	Cluj, Bihor	65	280	60	105	25	20
	Satu-Mare, Maramureş, Bistriţa-Năsăud, Sălaj*	46	233	46	71	27	18
CEN-TRU	Braşov, Sibiu	70	336	73	113	17	16
	Covasna, Harghita, Mureş, Alba	58	272	52	107	24	16
BUCU-REŞTI			376	89	137	18	15
	TOTAL	51	272	55	85	28	21

* Sub-regiuni care pot fi desemnate ca arii prioritare.

** Mediile sunt calculate folosind judeţele ca unităţi de analiză, ponderând cu populaţia lor. Delimitarea regiunilor este realizată în funcţie de raporturile de similaritate şi dependenţă funcţională dintre judeţe.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

VÂLCEA REABILITAREA, PROTECȚIA

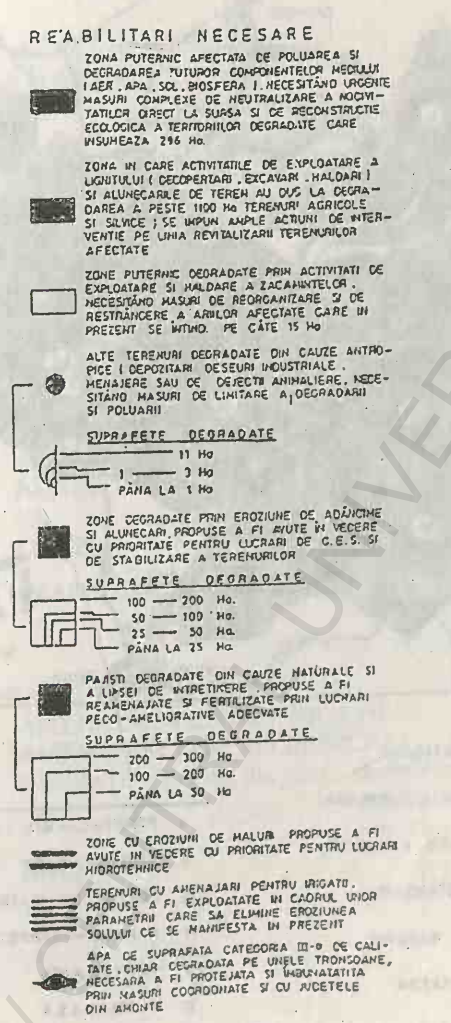
REABILITARI NECESARE
ZONA PUTERNIC AFECTATA DE POLUAREA SI DEGRADAREA TUTUROR COMPONENTELOR MEDIULUI (AER, APA, SOL, BIOSFERA). NECESITAND URGENTE MASURI COMPLEXE DE NEUTRALIZARE A NOCIVITATILOR DIRECT LA SURSA SI DE RECONSTRUCTIE ECOLOGICA A TERITORIILOR DEGRADATE CARE INSUMEAZA 296 Ha.
ZONA IN CARE ACTIVITATILE DE EXPLOATARE A LIGNITULUI (DECOPERTARI, EXCAVARI, HALDARI) SI ALUNECARILE DE TEREN AU DUS LA DEGRADAREA A PESTE 1100 Ha TERENURI AGRICOLE SI SILVICE; SE IMPUN AMPLE ACTIUNI DE INTERVENTIE PE LINIA REVITALIZARII TERENURILOR AFECTATE
ZONE PUTERNIC DEGRADATE PRIN ACTIVITATI DE EXPLOATARE SI HALDARE A ZACAMINTELOR. NECESITAND MASURI DE REORGANIZARE SI DE RESTRANGERE A ARIILOR AFECTATE CARE IN PREZENT SE INTIND PE CATE 15 Ha
ALTE TERENURI DEGRADATE DIN CAUZE ANTROPICE (DEPOZITARI DESEURI INDUSTRIALE, MENAJERE SAU DE OBIECTII ANIMALIERE, NECESITAND MASURI DE LIMITARE A DEGRADARII SI POLUARII
SUPRAFETE DEGRADATE
11 Ha
3 Ha
PANA LA 1 Ha
ZONE DEGRADATE PRIN EROZIUNE DE ADANCIME SI ALUNECARI, PROPUSE A FI AVUTE IN VEDERE CU PRIORITATE PENTRU LUCRARI DE C.E.S. SI DE STABILIZARE A TERENURILOR
SUPRAFETE DEGRADATE
100 — 200 Ha.
50 — 100 Ha.
25 — 50 Ha.
PANA LA 25 Ha.
PAMANTURI DEGRADATE DIN CAUZE NATURALE SI A LIPSEI DE INTRETINERE, PROPUSE A FI REAMENAJATE SI FERTILIZATE PRIN LUCRARI PEDO-AMELIORATIVE ADECVATE
SUPRAFETE DEGRADATE
200 — 300 Ha
100 — 200 Ha.
PANA LA 50 Ha
ZONE CU EROZIUNI DE MALURI PROPUSE A FI AVUTE IN VEDERE CU PRIORITATE PENTRU LUCRARI HIDROTEHNICE
TERENURI CU AMENAJARI PENTRU IRIGATII, PROPUSE A FI EXPLOATATE IN CADRUL UNOR PARAMETRII CARE SA ELIMINE EROZIUNEA SOLULUI CE SE MANIFESTA IN PREZENT
APA DE SUPRAFATA CATEGORIA III-a DE CALITATE, CHIAR DEGRADATA PE UNELE TRONSOANE, NECESARA A FI PROTEJATA SI IMBUNATATITA PRIN MASURI COORDONATE SI CU AICETELE DIN AMONTE
PROTECTIA SI CONSERVAREA MEDIULUI
PARCUL NATIONAL COZIA – ZONA NATURALA CU VALOARE DE PATRIMONIU, NECESARA A FI EFECTIV SI EFICIENT PROTEJATA PRIN EXCLUDEREA FASUNATULUI PERMANENT SI MASURI DE PAZA SI SUPRAVEGHERE
REZERVATII NATURALE SI MONUMETE ALE NATURII, NECESARE A FI STRICT PROTEJATE, PRIN RESPECTAREA CONDITIILOR DE FOLOSINTA SI A INTERDICTIILOR STABILITE
SUPRAFATA PROTEJATA
200 Ha.
50 — 10 Ha.
10 — 1 Ha.
PANA LA 1 Ha
PRINCIPALE MONUMENTE, ANSAMBLURI SI SITURI ISTORICE, PROPUSE A FI PROTEJATE PRIN DETERMINAREA SI INSTITUIREA PERIMETRELOR DE PROTECTIE, IN URMA UNOR STUDII DE SPECIALITATE
PADURI NECESARE A FI PROTEJATE PRIN MASURI SPECIFICE, IN RAPORT CU PRINCIPALELE FUNCTII PE CARE LE INDEPLINESC
FUNCTII SPECIALE DE PROTECTIE
FUNCTII DE RECREERE
FUNCTII STIINTIFICE
FUNCTII DE PRODUCTIE SI PROTECTIE

BCU CLUJ UNIVERSITY LIBRARY

VÂLCEA – PARCUL NAȚIONAL COZIA
(Conform studiul Institutului de Biologie și Universitatea București)

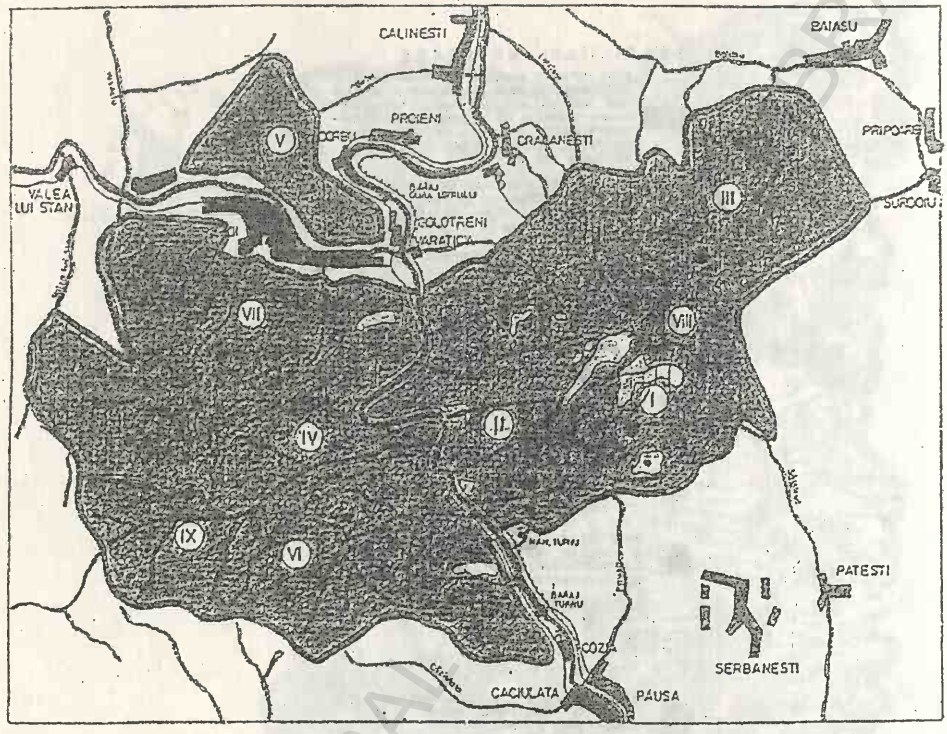

- LIMITA PARCULUI NATIONAL
- SUBZONE DE REZERVATIE COMPLEXA
- SUBZONE DE REZERVATIE FORESTIERA
- PAJISTI, TUFARISURI STÂNCARII
- MONUMENTE ALE NATURII
  - 1 POARTA DE PIATRA
  - 2 CASCADA URZICII
- A VÂRFURI PRINCIPALE
- DRUMURI NATIONALE
- CAI FERATE

	SUPRAFATA (Ha.)	
	TOTALA	PADURE
I FOARFECA-BULZU	134	99
II CÂRLIGU MARE	680	675
III POARTA DE PIATRA	1.440	1.440
IV NARUTIU-FOARFECA	1.368	1.356
V TURTUDANU	499	499
VI PUTUROASA	1923	1910
VII VALEA SATULUI	1.020	1.020
VIII CIUHA NEAMTULUI	1.781	1.694
IX OBÂRSIA LOTRISOR[a]	341	341
TOTAL PARC NATIONAL	9.686	9.534

a) PADURE INCA NEDELIMITATA DEFINITIV

TERITORIU CU RESTRICTII PROPUSE PRIVIND INTERVENTIILE ASUPRA MEDIULUI NATURAL SI CONSTRUIT, PÂNA LA DETERMINAREA — PRIN STUDII DE SPECIALITATE — A PERIMETRELOR DE PROTECTIE

BILANȚUL UTILIZĂRII TERITORIULUI PE SISTEME TERITORIALE

ha %

I. SUPRAFEȚE FORESTIERE; total din care:
- PĂDURI, total din care:
  - de producție
  - de protecție a mediului
- ALTE TERENURI CU VEGETAȚIE

II. TERENURI AFLATE SUB APE, total din care:
- APE CURGĂTOARE
- LACURI ȘI BĂLȚI
- LACURI ARTIFICIALE ȘI IAZURI PISCICOLE
- TERENURI INUNDABILE, total din care:
  - permanent
  - nepermanent (poldere)

III. TERENURI AGRICOLE, total, din care:
- ARABILE
- PĂȘUNI, FÂNEȚE
- VII
- LIVEZI

IV. AȘEZĂRI UMANE, total intravilan, din care: - rural
- urban

din care: - suprafețe construite

V. ALTE SUPRAFEȚE, total, din care:
- AMENAJĂRI PENTRU IRIGAȚII
- AMENAJĂRI PENTRU DESECĂRI
- DEGRADATE, total din care: - deșertificate
  - despădurite
  - alunecări de teren
- DRUMURI

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI ZONAL CETĂȚILE DACICE DIN MUNȚII ORĂȘTIEI

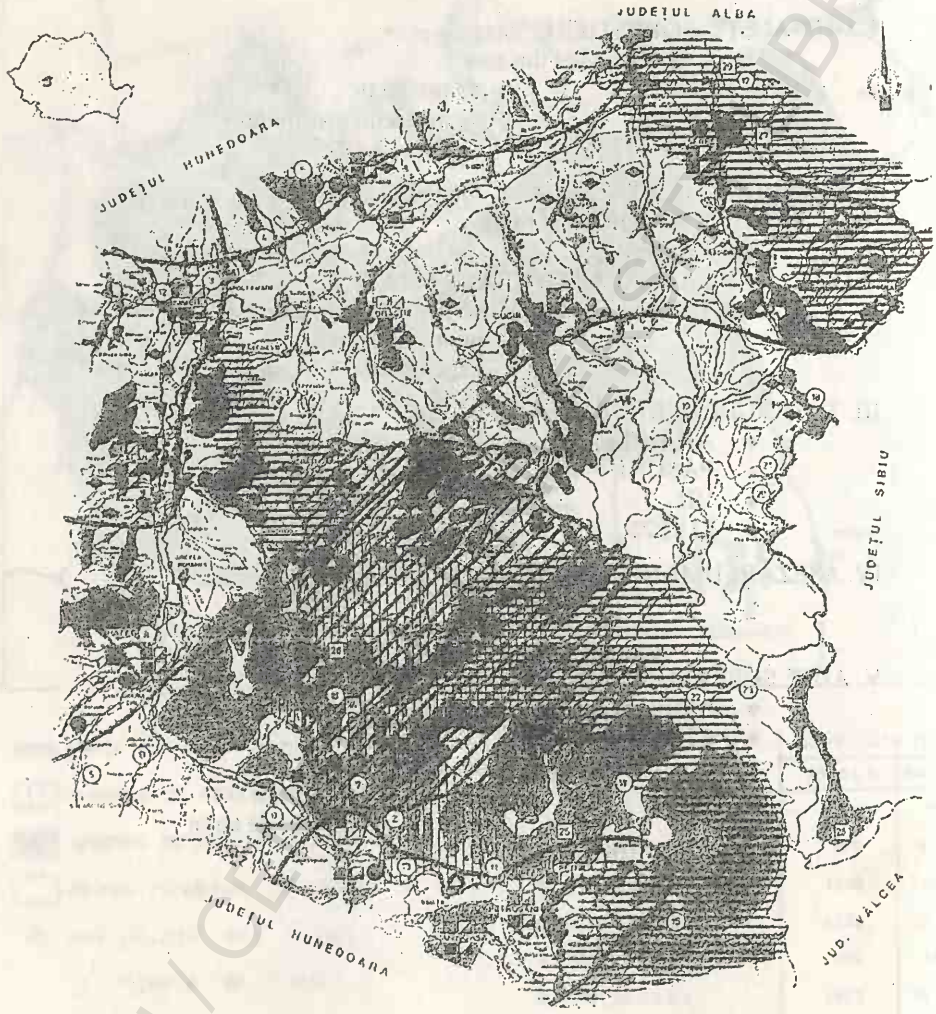

PRINCIPALELE CĂI DE COMUNICAȚIE

- DRUM NAȚIONAL
- DRUM JUDEȚEAN
- CALE FERATĂ SIMPLĂ
- CALE FERATĂ DUBLĂ
- PRINCIPALELE CURSURI DE APĂ

LIMITE ADMINISTRATIV TERITORIALE

- LIMITA TERITORIULUI JUDEȚEAN
- LIMITA TERITORIULUI MUNICIPAL
- LIMITA TERITORIULUI ORĂȘENESC
- LIMITA TERITORIULUI COMUNAL

CATEGORII DE LOCALITĂȚI

- MUNICIPII - INCLUSIV LOCALITĂȚILE COMPONENTE
- ORAȘE - INCLUSIV LOCALITĂȚILE COMPONENTE
- SATE REȘEDINȚĂ DE COMUNĂ
- SATE COMPONENTE ALE COMUNEI OR

REABILITAREA CALITĂȚII MEDIULUI

SURSE DE POLUARE ȘI DEGRADARE ANTROPICĂ CE NECESITĂ MĂSURI PENTRU :

- REDUCEREA NOXELOR ATMOSFERICE ȘI INCADRAREA LOR IN LIMITE ADMISIBILE
- MODERNIZAREA ȘI PROMOVAREA DE TEHNOLOGII NEPOLUANTE
- INCADRAREA IN NORMELE DE CALITATE A APELOR UZATE DEVERSATE
- FUNCȚIONAREA STAȚIILOR DE EPURARE LA PARAMETRII PROIECTAȚI, MODERNIZAREA ȘI EXTINDEREA CAPACITĂȚILOR DE EPURARE
- REAMENAJAREA ACTUALELOR RAMPE ORĂȘENEȘTI DE DEPOZITARE A DEȘEURILOR ȘI RECONSTRUCȚIA HALDELOR DE STERIL ȘI DEȘEURI INDUSTRIALE
- RECONSTRUCȚIA ECOLOGICĂ A EXPLOATĂRILOR MINIERE DE SUPRAFAȚĂ
- AMENAJAREA PE PRINCIPII ECOLOGICE A UNOR NOI DEPOZITE DE DEȘEURI IN ORAȘE
- AREAL CARE NECESITĂ LUCRĂRI DE REFACERE ECOLOGICĂ COMPLEXĂ (AER , APĂ , SOL , VEGETAȚIE)

RESTAURAREA SOLURILOR

- LUCRĂRI DE COMBATERE A EROZIUNII DE SUPRAFAȚĂ ȘI ADÂNCIME ȘI DE STABILIZARE A ZONELOR CU ALUNECĂRI DE TEREN ACTIVE
- LUCRĂRI DE MENȚINERE SAU REFACERE A STABILITĂȚII VERSANȚILOR IN ZONELE CU ALUNECĂRI DE TEREN ACTIVE
- LUCRĂRI DE DESECĂRI ȘI DRENAJE

ZONE PROTEJATE

ZONE NATURALE PROPUSE A FI PROTEJATE PRIN REGLEMENTĂRI SPECIFICE (conform pl. nr. 1.2.)

- PARCUL NAȚIONAL " GRĂDIȘTEA MUNCELULUI - CIOCLOVINA"
- 1 23 REZERVAȚII ȘI MONUMENTE ALE NATURII DE IMPORTANȚĂ NAȚIONALĂ
- 24 29 REZERVAȚII ȘI MONUMENTE ALE NATURII DE INTERES LOCAL

PĂDURI PROPUSE A FI PROTEJATE PRIN MĂSURI SPECIFICE IN RAPORT CU CATEGORIA LOR FUNCȚIONALĂ :

- PĂDURI CU FUNCȚIE DE PROTECȚIE (GRUPA I)
- PĂDURI CU FUNCȚIE DE PRODUCȚIE (GRUPA II)

ZONE CONSTRUITE CU VALOARE CULTURALĂ DE INTERES NAȚIONAL PROPUSE A FI PROTEJATE PRIN REGLEMENTĂRI SPECIFICE (conform pl. nr. 1.2.)

- ZONĂ CU POTENȚIAL ARHEOLOGIC
- MONUMENTE ISTORICE INCLUSE PE LISTA UNESCO
- MONUMENTE ISTORICE DE VALOARE NAȚIONALĂ EXCEPȚIONALĂ

INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE – PROIECTARE PENTRU URBANISM ȘI AMENAJAREA TERITORIULUI ***URBANPROIECT***			TITLUL PROIECTULUI: PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI – CETĂȚILE DACICE DIN MUNȚII ORĂȘTIEI		
			Beneficiar: A.N.S.T.I – M.L.P.A.T.		
Director	arh. Iordan Popescu			Titlul proiectului: PROTECȚIA ȘI CONSERVAREA MEDIULUI: Propuneri:	Pr. nr.
ȘEF. SECȚIE	arh. Șerban Nădejde		Scara		A.3.
ȘEF PROIECT	arh. Adrian Varlanoff		1: 100.000		Faza 3.1.
ÎNIOCMII	arh. Lidia Florescu				Pl. Nr.
DESENAT	tehn. Mirela Ionașcu		04.2000		8

BUCHAREST UNIVERSITY LIBRARY

PLAN URBANISTIC GENERAL (PUG)
COMUNA COSMEȘTI, JUDEȚUL GALAȚI

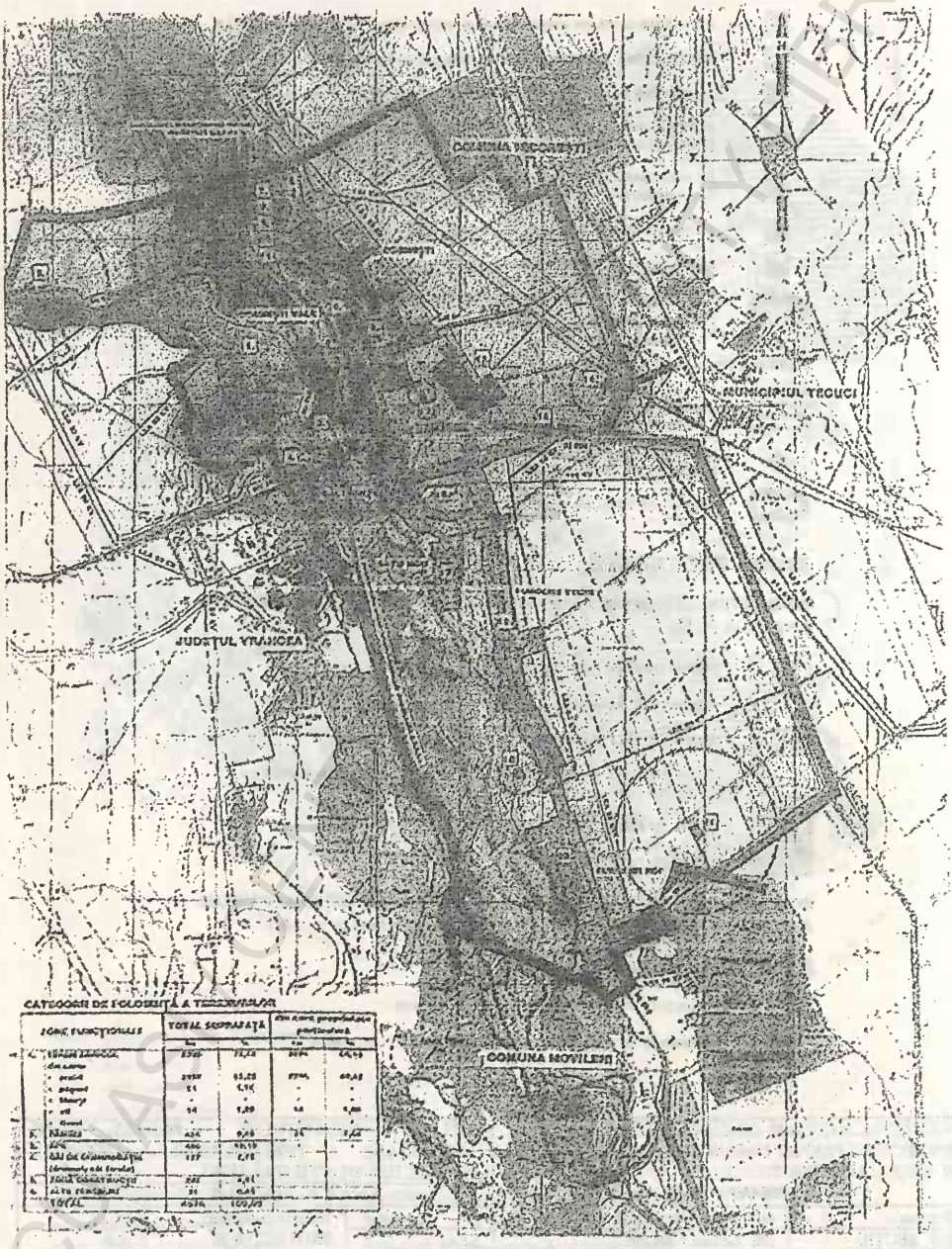

CATEGORII DE FOLOSINȚĂ A TERENURILOR

ZONE FUNCȚIONALE	TOTAL SUPRAFAȚĂ		din zona propriu-zisă protejată	
	ha	%	ha	%
A. ZONA LOCUIRII	1346	11,43	1346	66,43
din care:				
- intravilan	1346	11,43	1346	66,43
- pădure	11	0,10	-	-
- vii	14	1,20	14	1,20
- livezi	-	-	-	-
B. INDUSTRIE	124	0,10	12	1,12
C. AGRICOLĂ	4300	36,19	-	-
D. ZONA DE COMERȚ ȘI SERVICII	127	0,10	-	-
(inclusiv zona de turism)				
E. ZONA CONSTRUCȚII	221	0,01	-	-
F. ALTE TERENURI	21	0,01	-	-
TOTAL	6214	100,00	-	-

ÎNCADRAREA ÎN TERITORIUL ADMINISTRATIV AL COMUNEI COSMEŞTI

LEGENDA

LIMITE

- LIMITA TERITORIULUI ADMINISTRATIV AL COMUNEI
- LIMITA TERITORIULUI INTRAVILAN PROPUS

ZONIFICARE FUNCŢIONALĂ

- ZONA DE LOCUINŢE
- ZONĂ INSTITUŢII PUBLICE ŞI SERVICII
- ZONĂ UNITĂŢI INDUSTRIALE / UNITĂŢI AGRICOLE
- ZONĂ SPAŢII VERZI, SPORT, AGREMENT
- ZONĂ GOSPODĂRIE COMUNALĂ
- ZONĂ CONSTRUCŢII AFERENTE LUCRĂRILOR EDILITARE
- TEREN ARABIL
- PĂŞUNI
- VII
- PĂDURI
- TERENURI NEPRODUCTIVE
- APE
- DRUM NAŢIONAL
- DRUM JUDEŢEAN
- DRUM COMUNAL
- STRĂZI, ULIŢE
- CĂI FERATE
- LINII ELECTRICE AERIENE
- CONDUCTĂ TRANSPORT GAZE NATURALE DE ÎNALTĂ PRESIUNE
- ZONA PROTECTIE SANITARA

CENTRALIZATOR DE SUPRAFEŢE CUPRINSE ÎN TERITORIUL INTRAVILAN PROPUS

NR.	*TRUPURI*	HA
1.	Sat Cosmeşti Vale	118,10
2.	Platformă depozitare deşeuri	0,50
3.	Locuinţe, popas turistic (sat Cosmeşti Vale)	15,70
4.	Balastieră	0.70
5.	Sat Cosmeşti (reşedinţă comună)	128,40
6.	Gospodărie de apă	0,50
7-11	Puţuri forate	0,20
12.	Puţ sec	0,10
13.	Complex de porcine	30,75
14.	Piaţă şi târg (sat Cosmeşti)	1,00
15.	Gara C.F.Cosmeşti	7,25
16.	Sat Băltăreţi	78,60
17.	Sat Satu Nou	21,50
18.	Staţie de3 epurare	0,50
19.	Sat Furcenii Vechi	120,70
20.	Sat Furcenii Noi	98,50
21.	Platformă depozitare deşeuri	1,00
22.	Front captare şi gospodărie de apă pt. Tecuci	-
	TOTAL GENERAL	624,00

URBANPROIECT			Beneficiar Consiliul Local al Comunei Comeşti Denumire proiect: PLAN URBANISTIC GENERAL	PR. NR. 111 / 98
Director	Arh. T. Popescu		Scara	ÎNCADRAREA ÎN TERITORIUL ADMINISTRATIV AL COMUNEI
Şef secţie	arh. G. Rădulescu		1 : 25.000	
Şef proiect	arh. L. Florescu			
Întocmit	arh. L. Florescu			
Desenat	tehn. M. Ionaşcu		25.06.1998	

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IAȘI

IERARHIA ORGANIZĂRII SISTEMICE A AȘEZĂRILOR UMANE ÎN TERITORIU

Nivelul structurii în ierarhia sistemică	Denumirea curentă	Instrumente de planificare fizică a dezvoltării	Scopul planificării fizice teritoriale	Relații și determinării ierarhice ale sistemelor	Obs.
Macro-sistem teritorial	Continental Național	Planul de amenajare a teritoriului european Planul de amenajare a teritoriului național	Armonizarea politicilor sectoriale de dezvoltare și reabilitare a habitatelor naturale și umane	Determină sistemele teritoriale de rang inferior	
Sistem teritorial și de așezare	Județ Zonă	Planul de amenajare a teritoriului județean Planul de amenajare a teritoriului zonal	Stabilirea interrelațiilor așezărilor și teritoriului	Determină dezvoltarea sistemelor de habitat uman de rang inferior (așezări)	
Sistem de habitat uman – urban sau rural	Orașul Satul	Plan urbanistic general (PUG) Regulament general de urbanism	Echilibrul ecologic al ecosistemului (urban, rural) Identitate proprie Autonomie funcțională Reabilitare	Delimitează cartierele prin zonare Rezolvă circulația Armonizează funcțiile așezării	
Subsistem	Cartierul	Plan urbanistic zonal (PUZ) Regulament zonal de urbanism	Structura morfologică omogenă Complementaritate funcțională în sistem Autonomie relativă	Delimitează structurile omogene Distribuie circulația Distribuie rețelele tehnico-edilitare	
Micro-sistem	Ansamblul Unitate teritorială de referință	Plan de dezvoltare locală Regulament urbanistic de detaliu	Prezintă o structură originală adecvată funcțiunii specifice Stabilește modul de amplasare a construcțiilor	Determină condițiile de autorizare a construcției	
Element	Construcția	Proiectul construcției	Asigurarea condițiilor optime de habitat Impact pozitiv asupra mediului	Construcția și orașul se determină reciproc și au valoare egală	

IMPORTANȚA PLANTAȚIILOR ȘI ÎMPĂDURIRILOR ÎN AMENAJAREA TERITORIULUI

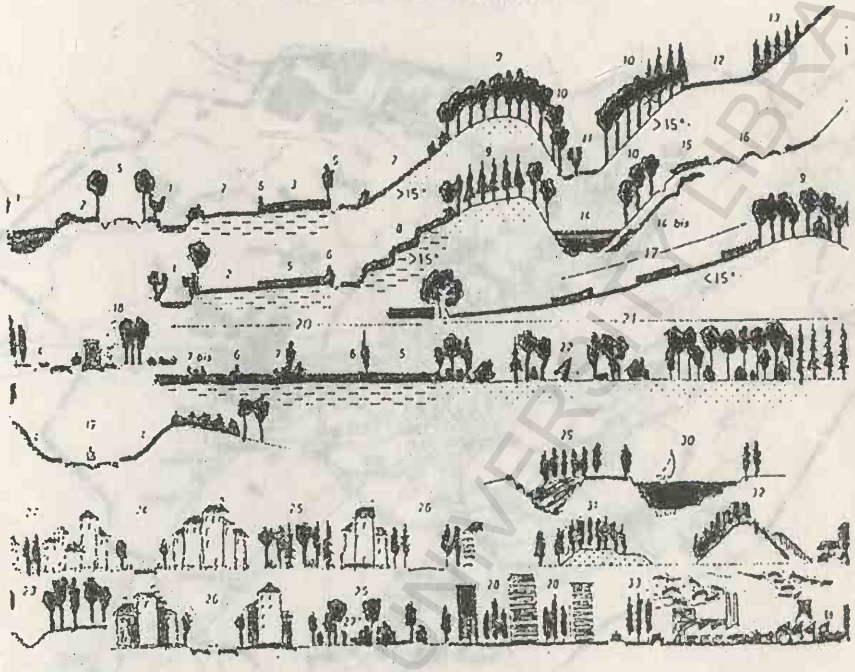

LEGENDĂ

1. Amenajarea şi protecția malurilor cu galerii de arbori sau ierburi înalte.
2. Pajişti seminaturale, amenajate. 3. Culturi cerealiere etc. rentabile pe terenuri fertile.
4. Peluze verzi. 5. Plantări de arbori de-a lungul şoselelor (protecție la soare, vânt).
6. Garduri vii ce adăpostesc flora sălbatică (protecție la vânt).
7. Crânguri adăpostind o floră şi faună sălbatică (lupta biologică cu catastrofele, vânătoare).
7 bis. Insule de ierburi sălbatice (lupta biologică cu catastrofele).
8. Culturi în terase pe pământuri fertile, cu perdele de fixare
9. Împăduriri de creastă pentru regularizarea regimului apei.
10. Împăduriri pante 15°, regularizare regim apă şi protecție pantă.
11. Pajişti umede şi galerii forestiere de foioase în lungul râului pentru protecția pescuitului.
12. Pajişti de munte. 13. Păduri de protecție la avalanşe. 14. Lac de baraj. 14 bis. Degajări.
15. Stepe (rezervații naturale). 16. Turbării (rezervații naturale).
17. Pajişti alternând în bandă cu culturi cerealiere, paralel cu cele de nivel (contra eroziunii).
18. Autostrăzi de câmpie cu perdea de arbori (înfrumusețare), protecția culturilor vecine la gaze de eşapament. 19. Autostrăzi cu fâşii de gazon.
20. Culturi rentabile pe soluri fertile (amenajări în tufărişuri), după Duvigneaud, 1971.
21. Păduri suburbane plantate pe terenuri cu utilizare economică, reşedințe de vacanță.
22. Păduri suburbane de recreere. 23. Parc-grădină urbană publică sau privată.
24. Alee cu plantații. 25. Parc urban cu arbori.
26. Străzi cu arbori pe margine. 27. Străzi pietonale cu perdele de arbori.
28. Reşedințe periferice încadrate de vegetație. 29. Carieră deşeuri împădurită.
30. Carieră devenită oglindă de apă; 31. Depozit gunoi gazonat, plantat; 32. Halde steril.

ZONA PERIURBANĂ BUCUREŞTI
PATRIMONIU TURISTIC

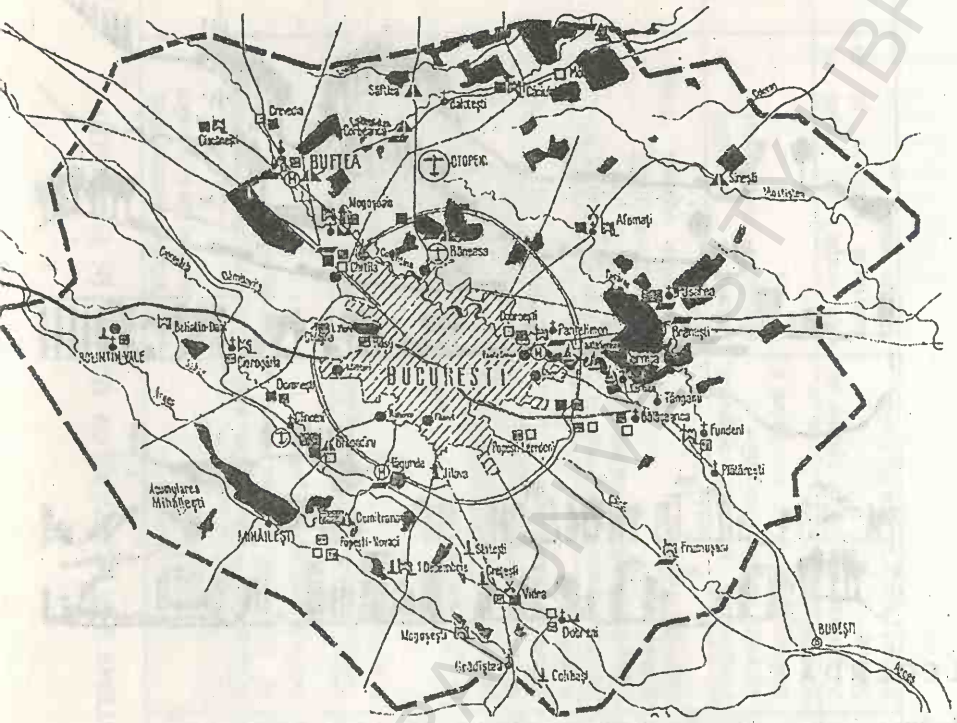

- Vestigii din paleolitic şi neolitic
- Vestigii traco-dacice
- Vestigii daco-romane
- Palat, conac, ruine
- Mănăstire, biserică
- Monument, comemorativ
- Loc istoric, bătălie
- Muzeu, colecţie
- Hotel
- Restaurant
- Popas turistic, camping
- Cabană
- Staţie „PECO"
- Autogară

- Ştrand
- Dotări nautice
- Aeroport
- Căi ferate
- Căi rutiere
- Lac de acumulare
- Păduri

0 1 2 3 4 5 km

BCU IAŞI / CENTRUL UNIVERSITAR LIBRARY

Lucrări apărute în Editura Fundației *România de Mâine*

Aurelian Bondrea
STAREA NAȚIUNII 2000. ROMÂNIA ÎNCOTRO? (vol. I)

I.Duda, D. Ardelean
MECANICĂ. STATICĂ. Culegere de probleme

I. Duda
ANALIZA MATEMATICĂ (I)

Emil Creangă
PROGRAME DE ARHITECTURĂ.
ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR

Lorena Tufan
CULEGERE DE PROBLEME
DE OPTIMIZARE CONVEXĂ

Ion Chițescu, Nicolae-Adrian Secelean
ELEMENTE DE TEORIA MĂSURII ȘI INTEGRALEI

Iulia-Elena Hirică, Liviu Nicolescu,
Sviatoslav Leiko, Gabriel Pripoae
GEOMETRIE DIFERENȚIALĂ
Probleme. Aplicații.

Dinu Bratosin
ELEMENTE DE MECANICA STRUCTURILOR

Paul Popescu
DEGRADAREA CONSTRUCȚIILOR

Paul Popescu
EXPERIMENTAREA ȘI MONITORIZAREA STRUCTURILOR
DIN BETON ARMAT

ISBN: 973-582-548-1

100.000 Lei

EDITURA FUNDAȚIEI **ROMÂNIA DE MÂINE**

348002

BCU "I.C. BRĂTIANU" UNIVERSITY LIBRARY